LETO II. ŠT. 29 (77) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 17. JULIJA 1997

NOVI GLAS

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN ABB. POST. - LEGGE 549 / 95,
ART. 2 COMMA 26 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

CENA 1500 LIR

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

OGLEJ / 12. JULIJA 1997

DALEČ PRED POLITIKO

"Evropa potrebuje oglejskega duha, vnovič mora najti svoje krščanske korenine in krščanski navdih, ki je preveval njeno kulturo, njene velike ideale, med katerimi je na prvem mestu spoštovanje vsakega človeka, spoštovanje svobode in pravice. Evropa bo morala zopet dihati z obema zavetnikoma krščanske tradicije, z vzhodnim in zahodnim. Oglej je zgodovinski spomin in preroštvo milosti, ki nam jo poklanja Gospod," je dejal med pridigo v sobotnem bogoslužju, ki ga je darovalo nad trideset škofov nekdanjega oglejskega patriarhata, beneški kardinal Marco Cè.

Goriški nadškof Anton Vital Bommarco je namreč v soboto, 12. t.m., v Oglej povabil vse škofe, ki oznanjajo evangelij na ozemlju nekdanjega oglejskega patriarhata, se pravi škofe od Padske do Panonske nižine, škofe južne Nemčije, Avstrije, Slovenije, dela Hrvaške in Madžarske in domala vse severovzhodne Italije.

V soboto so se škofje v Ogleju zbrali in po odličnem predavanju prof. Sergia Tavana tudi skušali ponovno doumeti "oglejskega duha", zavest, da je bil prav Oglej izjemno pomemben za ves srednjeevropski prostor, saj se je prav iz Ogleja začela širiti nova krščanska vera, evangeljska resnica.

Srečanje je za mnoge od njih pomenilo tudi spoznavanje med seboj, navezovanje stikov in premagovanje narodnostnih, jezikovnih in drugih ovir. Kot je pomenljivo dejal senator Darko Bratina, ki je edini od vidnejših politikov naše dežele prisostvoval srečanju škofov v jutranjih urah, je prav Cerkev tista, ki je po svojih idejah in delu daleč pred politiko. S tem je hotel povedati tisto, kar smo časnikarji v Ogleju takoj začutili, namreč to, da so škofje začeli ponovno graditi mostove med različnimi stvarnostmi, in to v enem Duhu, v eni in edini Resnici.

Prav pomanjkanje politikov na srečanju je najbolj bodlo v oči in tudi vljudnostne besede predsednika dežele Cruderja ob koncu maše v baziliki niso mogle popraviti slabega vtisa, ki so ga s svojo odsotnostjo napravili politiki v Ogleju. Takoj za njimi časnikarji, ki jih je bilo malo, skoraj popolnoma pa je odpovedala krajevna RAI TV mreža, da ne govorimo o vsedržavnih radiu in televiziji, o dnevnikih in celo krajevnih dnevnikih, ki se očitno niso zavedeli pomembnosti oglejskega srečanja in so o njem pomanjkljivo - ali pa sploh niso - poročali.

Sporočilo oglejskega srečanja škofov, visokih cerkvenih dostojanstvenikov in kristjanov je namreč sporočilo "oglejskega duha" nekdanjega patriarhata, ki je podobno kot imeniten oglejski mozaik, sestavljen iz različnih drobcev, a sestavlja čudovito celoto. "Različni v Edinem" torej. / STRAN 3

- JURIJ PALJK

Prof. Sergio Tavano razlaga udeležencem zgodovino Ogleja

TRENUTNI POLOŽAJ SLOVENCEV V ITALIJI

NOVI DEŽELNI VOLILNI PREDPISI SO NUJNI

DRAGO LEGIŠA

Slovenci v Italiji smo vzeli na znanje besede slovenskega predsednika Kučana, ki je med uradnim obiskom italijanskega predsednika Scalfara 7. t.m. v Ljubljani poudaril, da je "skrb za obe manjšini (našo in italijansko v Sloveniji, op. pisca) ena prvenstvenih nalog obeh držav" (matic). Tako je namreč časnikarjem dejal predsednik Kučan v prisotnosti visokega italijanskega gosta, ta pa je pristavil, da bo rimski parlament še letos odobril globalni zaščitni zakon za Slovence v Italiji. Zakonski predlog oziroma osnutek je že v parlamentarnem postopku. Naglasil je dalje, da za odobritev zaščitnega zakona ne bo težav, ker sta večina in opozicija že dosegli načelen sporazum o tem vprašanju.

Kot smo pisali v zadnjih treh številkah našega časnika, pa celotna zadeva ni prav nič ohrabrujoča, saj se je med parlamentarnim postopkom marsikaj zataknilo. Tako npr. ni bilo že napovedanih avdicij, pri katerih bi sodelovali tudi predstavniki prizadete manjšine. V tem trenutku o njih tudi ni nobenega glasu. Kolega Ivo Jevnikar je v našem časniku že ugotovil, da sta se "prvi dve bitki za zajamčeno zastopstvo slovenske narodnostne skupnosti v izvoljenih telesih končali slabo za zagovornike te manjšinske pravice."

Dvodomna komisija za ustavne reforme je kratkomalo zavrnila popravek, ki sta ga bila predložila Južni Tirolec Zeller in komunist Cossutta in po katerem naj bi nova ustava vsebovala načelo, naj volilni predpisi spodbujajo zastopanost priznanih jezikovnih manjšin. Zgodilo se je dalje, da je senatna komisija za ustavna vprašanja bistveno oklestila predlog deželnega sveta Furlanije-Julijske krajine z dne 13. junija lani.

STRAN 2

PO IZKLJUČITVI SLOVENIJE IZ NATO

ANDREJ BRATUŽ

Mednarodna politika se vse od konca druge svetovne vojne do danes sooča s političnimi in vojaškimi tabori oz. z delitvijo Evrope na dva velika bloka, vzhodnega in zahodnega.

Do padca berlinskega zidu je bil v glavnem konflikt med Atlantsko zvezo (NATO) in Varšavskim paktom, za katerima je bila igra dveh svetovnih velesil, Združenih držav Amerike na eni in Sovjetske zveze na drugi strani. Ta dvojnost sicer odraža morda drugačna zgodovinska nasprotja posebno v Evropi, ki od Dunajskega kongresa dalje in po porazu Napoleona začenja z velikimi mednarodnimi zvezami (glej takratno Sveto alianso). Današnje merjenje sil se je torej po padcu komunizma precej spremenilo, ni pa povsem izključeno politično tekmovanje pokomunistične Rusije z Zahodom.

Nekdanji ameriški zunanji minister Henry Kissinger je nekoč zapisal te besede: "Obrambno pojmovanje zunanje politike ustvarja izjemno edinost v namenih proti sili, ki jo smatramo za sovražno..." Kako pa danes? Kje je današnji sovražnik? Ali je danes obrambna zveza še aktualna? Je zato NATO lahko res pričakovanje in up posebno malih držav? Vse to pride na misel po konferenci držav Atlantske zveze, ki je bila prejšnji teden v Madridu in na kateri republika Slovenija ni bila sprejeta med nove kandidate za članstvo. Znano je, da je temu najbolj nasprotoval ameriški predsednik Clinton in v razmerju sil so jasno prevladala stališča ZDA. Po drugi strani so nekatere sedanje vplivne članice, kot zlasti Francija in Italija, podprle takojšnjo vključitev Slovenije v Atlantsko zvezo. Italijanski premier Romano Prodi je v svojih večkratnih izjavah v zadnjih dneh poudaril pomen, ki bi ga imela vključitev Republike Slovenije v NATO v prvem krogu. To še posebej zato, ker bi s tem šlo za kritje vplivnega področja jugovzhodne Evrope, saj bi na ta način Slovenija (skupno z Romunijo, tudi zaenkrat poraženo kandidatinjo) igrala pomembno strateško vlogo.

Zakaj pa je pravzaprav prišlo do nevključitve Slovenije? Odgovorov je verjetno veliko. Zahodnim silam, zlasti Ameriki, je šlo zaenkrat za razširitev atlantskega zavezništva na tri večje nekdanje države Varšavskega pakta, to je Poljsko, Češko in Madžarsko. S tem naj bi NATO zasedel vse tisto važno evropsko področje blizu meje z Rusijo. S tem bi verjetno Zahod videl zapolnjen tisti del nekdanje vzhodne Evrope, ki je bil najbolj kritično izpostavljen nevarnostim. So pa gotovo še drugačni razlogi za to. Razni komentatorji so npr. zapisali, da je Sloveniji škodila navezava na Romunijo. Te si sicer gotovo ni izmislila Ljubljana, pač pa tisti, ki so te nove organigrame pripravljali. Dejstvo je, da je danes Romunija še močno v sklopu neke balkanske politike in ne nazadnje tudi njena razvojna stopnja gotovo ne odgovarja evropskim merilom. V tem je seveda primerjava s Slovenijo naravnost smešna! Nočemo s tem ponižati Romunije, ki si je sicer po hudi Ceausescujevi diktaturi vseeno znala precej opomoči, vendar dejstva so dejstva. Slovenski življenjski standard se gotovo ne more navezovati na romunskega. Zahod pa je s tem Slovenijo zaenkrat postavil na balkansko raven.

STRAN 2

"Z RAZŠIRITVIJO ATLANTSKE ZVEZE NA POLJSKO, ČEŠKO IN MADŽARSKO JE PRENEHALO BITI SRCE KOMUNIZMA. TO PA ŠE NE POMENI, DA JE ZDAJ TUDI KONEC MEJAM PROBLEMOV, KI JIH S SEBOJ NOSI ZATON KOMUNIZMA."
(Enzo Bettiza, 9. julija 1997)

VSEBINA

02 Janez Povše
O IDEOLOŠKO OBELEŽENIH MANJŠINAH

03 Jurij Paljk / intervju
MSGR. FRANC RODE

04 -MM
ROMANJE GORIČANOV V LURD

05 Nada Pertot
EKUMENSKO SREČANJE NA VEJNI

06 Marko Vuk
KNJIGA O TRENTI

07 Klara Krapež
ITA RINA IZ DIVAČE

09 Ivan Žerjal
INTERVJU Z IGORJEM STARCEM

10 Jurij Paljk
POGOVOR Z MARKOM TERČIČEM

12 Peter Gus
LETOŠNJA POSTAJA TOPOLOVE

14 MT
NEKAJ KMETIJSKIH IN VRTNARSKIH...

16 Marcel Petkovšek
Z NOVIM GLASOM NA SICILIJI

SVET OKROG NAS

"URA EVROPSKE RESNICE ZA SLOVENIJO"

Pod tem naslovom je ljubljansko *Delo* 11. t.m. v rubriki *Oglasi* objavilo celostransko pismo, ki ga je sestavilo in podpisalo 31 znanih slovenskih izobražencev (med njimi so člani SAZU, pisatelji, pesniki, uredniki in politiki ter tudi bivši ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar). Pismo vsebuje 11 poglavij in obravnava trenutno politično, gospodarsko in kulturno stanje v Sloveniji sedem let po prvih demokratičnih volitvah. V 8. poglavju pismo omenja tudi slovenske manjšine in izseljence. V tej zvezi pravi:

"(...) Ob tem je treba povedati, da je slovenska država močno zanemarila skrb za manjšine in izseljence. Slovenska manjšina v Italiji na primer preživlja eno najtežjih kriz v svoji zgodovini, zlasti po krivdi katastrofalne gospodarske in ideološko ločevalne politike po diktatu ljubljanskih nekdanjih in še zmeraj delujočih partijskih gremijev. Slovenci po svetu, ki so se med časom osamosvajanja zbližali in začeli presegati politična razhajanja, so spet razdeljeni, politika Slovenije razkol kvečjemu poglablja. Svetovni slovenski kongres, ki je bil veliko upanje v združevanje energij, životari.

Podpisniki menimo, da moramo v Evropsko zvezo vstopiti po evropskih demokratičnih standardih, izkazovati pa jih moramo tudi v notranjepolitičnem življenju. To seveda ne bo mogoče, dokler se bo stanje, kakršno imamo v politiki, upravljanju države, sodstvu, gospodarstvu, medijih in kulturi, generiralo iz kontinuitete s totalitarnim režimom."

S 1. STRANI

NOVI DEŽELNI VOLILNI PREDPISI SO NUJNI

Predlog se je namreč glasil takole: "Deželni zakon sme določati predpise za olajšanje izvolitve svetovalcev, ki so izraz jezikovnih manjšin, vsekakor pa tak zakon jamči izvolitev vsaj enega svetovalca, ki je izraz slovenske jezikovne skupine." Omenjena senatna komisija pa se je odločila za povsem neobvezujoče besedilo, ki pravi: "Deželni zakon ne sme določati norm, ki bi ovirale zastopanost jezikovnih manjšin."

Vprašanje deželne volilne zakonodaje pa je za našo manjšino gotovo silno aktualno in pereče. Naglo se namreč bližajo nove deželne volitve (v maju ali juniju prihodnjega leta) in menimo, da se ne sme ponoviti, kar se je pripetilo na deželnih volitvah leta 1993. Zaradi volilnih predpisov, ki jih je odobril deželni svet v zakonodajni dobi 1988-1993, je prvič v zgodovini dežele Furlanije-Julijske krajine iz deželnega zbora izginila Slovenska skupnost, četudi je njen kandidat na volitvah prejel občutno večje število glasov kot na vseh prejšnjih volitvah. Zato v mandatni dobi, ki se izteka, v deželnem zboru ni slovenskega predstavnika in od tega ima manjšina tako rekoč dnevno veliko škodo.

Dela dvodomnega odbora za ustavne reforme bodo gotovo trajala še mnogo mesecev, deželne volitve v Furlaniji-Julijski krajini pa so pred vrati. Zato mora naša manjšina napeti vse sile, da se to izredno pomembno vprašanje tako uredi, kot zahteva velika večina prizadete slovenske narodnostne skupnosti. V skladu z načeli resnične demokracije in ustreznih mednarodnih konvencij je treba tudi slovenski manjšini v Italiji omogočiti, da soodloča o lastni usodi, kar seveda nikakor ni v nasprotju s pravico do soodločanja o splošnih političnih in socioekonomskih problemih celotnega občestva v državi.

V tem pogledu so pomisleki, ki jih navajajo nekateri v italijanskih vsedržavnih strankah angažirani Slovenci - med temi je najbolj glasen Miloš Budin - nesmiselni in v bistvu škodljivi manjšinski stvari. Če bo namreč uzakonjena pravica do zajamčenega zastopstva, bo na volitvah izvoljen kandidat, ki bo prejel največ glasov. Ni to demokratično? Je boljše sedanje stanje negotovosti in dejanske podrejenosti in odvisnosti? Mislimo, da ne.

S 1. STRANI

PO IZKLJUČITVI SLOVENIJE IZ NATO

V francoskem tisku smo zasledili še en zanimiv komentar, po katerem Slovenija in Romunija nimata v ZDA tako močnih izseljenskih skupnosti, kot jih ima recimo Poljska. Jasno, Slovenci nismo imeli v svoji zgodovini kakega Kosciuszka, ki bi se boril za neodvisnost Združenih držav... Pa vendar je eden od prvih ameriških predsednikov Thomas Jefferson prav v slovenski politični zgodovini (Karantaniji) videl zgled za pravo demokracijo.

Medtem je prišla na uradni obisk v Slovenijo ameriška zunanja ministrica Allbrightova. Clinton se je zmagoslavno podal na Poljsko, obiskal je tudi Romunijo. S temi obiski je hotela ameriška diplomacija nekoliko potolažiti države, ki so zaenkrat izostale iz Atlantske zveze.

Medtem se Sloveniji spet bolj odpirajo evropska vrata. Izgleda, da bo med skupino držav, s katerimi bo Evropska unija začela pogajanja o polnopravnem članstvu. Če bo to držalo, bo tako naša matična domovina dosegla vsaj enega od sedanjih zunanjepolitičnih ciljev in se tako res povsem izklopila iz nekdanjega balkanskega objema.

OBVESTILO

Slovenski program RAI TV: oddaja "Na počitnice"

S prvo julijsko nedeljo se je na televizijskih valovih slovenskih sporedov tretje državne mreže pričel niz oddaj "Na počitnice". V prvih dveh tednih smo si tako lahko ogledali poročila o obiskih v poletnem centru Sv. Družine v Gorici, jadralnem tečaju pomorskega kluba Sirena v Barkovljah in poletnih pobudah zadruge Lipa v Nadiških dolinah. V nedeljo, 20. julija, pa bo po večernih poročilih na sporedu tretje srečanje sklopa z utrinki s poletnih središč goriškega Dijaškega doma in občine Zgonik ter prispevek o tečaju ribolova tržaškega kluba Sirena. Ponovitev oddaje kot običajno v četrtek, 21. t.m., ob 20.50.

SLOVESNOST V OGLEJU

ZDRUŽENI V ENEM, RAZLIČNI, A EDINI V VERI!

JURIJ PALJK

Oglejska Cerkev je pomenila in mora tudi danes pomeniti srednjeevropskim narodom veliko, saj se je oznanjevanje evangelija v tem prostoru začelo prav iz Ogleja.

Tega se zaveda tudi goriški nadškof Anton Vital Bommarco, ki je v soboto, 12. t.m., zbral škofe nekdanjega oglejskega patriarhata na študijskem dnevu in prijateljskem srečanju, katerega krona je bila vsekakor slovesna sveta maša v soboto zvečer.

Škofje so se zbrali v soboto zjutraj, saj se je predavanje prof. Sergia Tavana o pomenu in zgodovinskih virih o Ogleju pričelo ob 9.30 v t.i Rimski dvorani zraven mogočne oglejske bazilike. Msgr. Bommarco je po skupni krajši uvodni molitvi najprej nagovoril prisotne in dejal, da s srečanjem ne želijo obujati samo spominov na oglejski patriarhat, ampak da si zbrani škofje želijo predvsem tega, da bi "duh oglejskega patriarhata" tudi danes preveval ljudi in narode, ki živijo v Srednji Evropi. Prav ta duh je namreč narodom, ki so živeli v oglejskem patriarhatu, omogočil medsebojno spoštovanje in razumevanje, saj jih je družil v enem Bogu in obenem upošteval vse njihove različnosti. Tega duha se moramo spet naužiti; potem bo življenje narodov in ljudi v tem prostoru Evrope veliko lažje, saj jih bosta družili skupna krščanska omika in ista vera v Kristusa.

Goriški nadškof se je tudi spomnil bližnjega jubilejnega leta 2000, ki je posebno pri srcu Janezu Pavlu II. Msgr. Bommarco je dejal, da se bo morala na ta pomembni jubilej pripraviti tudi vsaka krajevna Cerkev in v Ogleju so se zbrale krajevne Cerkve nekdanjega oglejskega patriarhata. Oglejska prvotna Cerkev upravičeno velja za njihovo mater, tako da jo vsi imenujejo eno prvih krščanskih Cerkva; je izjemnega pomena za vso našo zgodovino, saj so prav v Oglej prišli Petrovi učenci in tu, v po velikosti in pomembnosti četrtem rimskem mestu, zasadili drevo Življenja. O jubilejnem letu 2000 sta spregovorila tudi msgr. Maffeo Ducoli in msgr. Lucio Soravito, ki je odgovoren za jubilejno leto v naši deželi.

Prof. Sergio Tavano, ki poučuje sodobno zgodovino na tržaški univerzi, je predaval zbranim škofom in visokim cerkvenim dostojanstvenikom o zgodovinskih okvirih oglejskega patriarhata in pri tem navedel vrsto zanimivosti. Ko se je dotaknil začetkov slovenske Cerkve, je povedal, da je slovenski jezik edini evropski jezik, ki je ohranil prvotni pomen za Veliko noč, saj so v Ogleju imenovali praznik Vstajenja prav Veliko noč in ne tako, kot jo imenujejo sedaj drugi narodi (Pasqua, Uskrs itd.). O oglejskem patriarhatu, ki je obsegal 20 velikih škofij od Pulja do Coma, od Celja do Augsburga in od Kvarnerskega zaliva vse do samega Bergama, je dejal prof. Sergio Tavano, da je bil vezni člen med Vzhodom in Zahodom, med Sredozemljem in Zahodom. Njegovi temelji so sloneli na duhovnosti in kulturi, vzajemni omiki, ki je temeljila na krščanskih koreninah. Združevalne vezi so bile moralne in duhovne vrednote, ki so trdno vezale različne narode in jezike. Kot zanimivost je prof. Tavano tudi navedel dejstvo, da je bil Oglej do prihoda kristjanov duhovno zelo šibko mesto, ki ni imelo ne pesnikov ne pisateljev in tudi filozofov ne, pa čeprav je bila stara *Aquileia* četrto rimsko mesto in najpomembnejše trgovsko središče na severu. Omenil je pomembnost oglejskega koncila l. 381, kateremu je dal pečat sv. Ambrož; v Ogleju je vsaj tri leta deloval tudi sv. Hieronim, ki je veliko doprinesel k duhovni rasti Ogleja in okolice. Oglej je bil od 4. stol. dalje trdno zavezan krščanski veri in krščanskim temeljem, tako da je bil celo naziv *patriarh* predvsem in samo simbolične narave.

Zavetnika oglejske bazilike in mučenca sv. Mohorja in Fortunata imamo lahko torej za pravi "signum"-znak, simbol krščanstva. Oglej je bil dejansko največja evropska škofija, ki je imela trdne temelje v ljudski veri in tradiciji krščanske omike.

STRAN 16

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

SE NAHAJAJO IDEOLOŠKO OBELEŽENE MANJŠINE TIK PRED DOKONČNIM NOTRANJIM RAZHODOM?

Včasih se zdi, kot da živimo svoje manjšinsko življenje kar preveč lahkomiselno. Ukvarjamo se z najrazličnejšimi dejavnostmi, smo upravičeno ponosni na uspehe na tem in onem področju, snujemo nove načrte v okviru obstoječih možnosti, spodbujamo nove in nove dogodke. Pri tem pa kot da pozabljamo na trenutek, v katerem vsi skupaj smo. V mislih imamo seveda sedanje stanje znotraj naše manjšine kakor tudi med našimi rojaki na avstrijskem Koroškem. Trenutna situacija je vse manj spodbudna, da ne rečemo kritična, pri čemer obstajata dve možnosti: ali gre za dokončno uveljavitev zaskrbljujočega sedanjega stanja ali pa se sicer resda nahajamo v težkem trenutku, ki pa se bo vsak hip preobrazil v svoje nasprotje?

Dejstvo je, da se vse jasnejše kaže možnost, da se bosta naši manjšini v Italiji in na Koroškem resnično znašli pred dokončnim notranjim razhodom, saj so odpori zoper celovito manjšinsko politiko oziroma organiziranost vse bolj zavestni. Odklanjanje volitev, izraziti zadržki ob prizadevanjih za zagotovljeno manjšinsko zastopanost, vse to namreč kaže, da je nemara tisti del manjšine, ki se politično prepoznava v strankah večinskega naroda, dokončno sklenil, da ne bo odstopil od svojih povojnih ideoloških stališč. Kot da bi omenjeni del manjšine ponovno ugotavljal, da je imel v času ideologij prav in da ima prav tudi sedaj, ko ideologij ni več. Nedvomno je potrebno za vztrajanje na preživelih stališčih precej nekakšne trmoglavosti, zakaj vse preveč zakonov in dokazov je, da z navadnimi stališči ni mogoče koristiti nikomur, niti njihovim zagovornikom. Po vsej verjetnosti botruje takšnemu krčevitemu vztrajanju v preteklosti podaljšan občutek večvrednosti v odnosu na preostali del manjšine. Drugače si namreč nepopustljivosti in prepričanja v lastno nezmotljivost ni mogoče razlagati. Tako pa so nekateri očitno prepričani, da je nemožna in neizvedljiva edina stvar, ki lahko reši manjšino v celoti, to pa je resnično zbližanje z narodnostno organiziranim delom manjšine. Takšno dejanje je za nekatere, tako se vsaj zdi, z eno besedo pretežko. Od tod do dokončnega notranjega razhoda ideološko obeleženih manjšin pa ni več daleč, posebno še ker utegne svojo vlogo odigrati čas in preprosto zacementirati sedanje stanje brez kakršne koli možnosti za morebitni preobrat. Dokončen manjšinski razhod ali razcep bi bil seveda daleč najslabša perspektiva, ki bi je bili lahko deležni. Predvsem bi mogel v nepopustljivem delu manjšine povzročiti izdatno, če že ne kar zavestno asimilacijo, ki je pač odgovor zanikanemu zbližanju s preostalim delom manjšine. Neizmerna in nepovratna izguba notranje moči celotne manjšine bi bila v takšnem primeru zanesljivo dejstvo. Zaradi tega je več kot umestno, da razmišljamo o koreniti spremembi sedanjega stanja. Je odmik od notranjega ločevanja manjšine in posledičnega propada dobrin, kar seveda ni v interesu ljudi, še možen? Na vsak način je nujno vanj verjeti in zanj delovati.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 / 533177
FAX 0481 / 536978
34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 / 365473
FAX 040 / 775419

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
LOGOTIP, KONCEPT: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 65.000, INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 120.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / MSGR. DR. FRANC RODE

POGOJ, DA OBSTANEŠ, JE POKONČNOST

JURIJ PALJK

Ljubljana je bila 6. aprila letos posebno praznična: v stolnični cerkvi sv. Nikolaja je sprejela medse svojega novega nadškofa, msgr. dr. Franca Rodeta, ki je nasledil dr. Alojzija Šuštarja. Nadškof Rode je bil tudi pred imenovanjem večkrat gost v naši sredi, med nami ima prijatelje in je pred leti že predaval na Dragi. V soboto preteklega tedna se je udeležil oglejskega srečanja škofov z ozemlja nekdanjega patriarhata, navezal je nove stike in utrdil že obstoječe. Naprosili smo ga za pogovor tudi zaradi njegovih vezi z našo stvarnostjo.

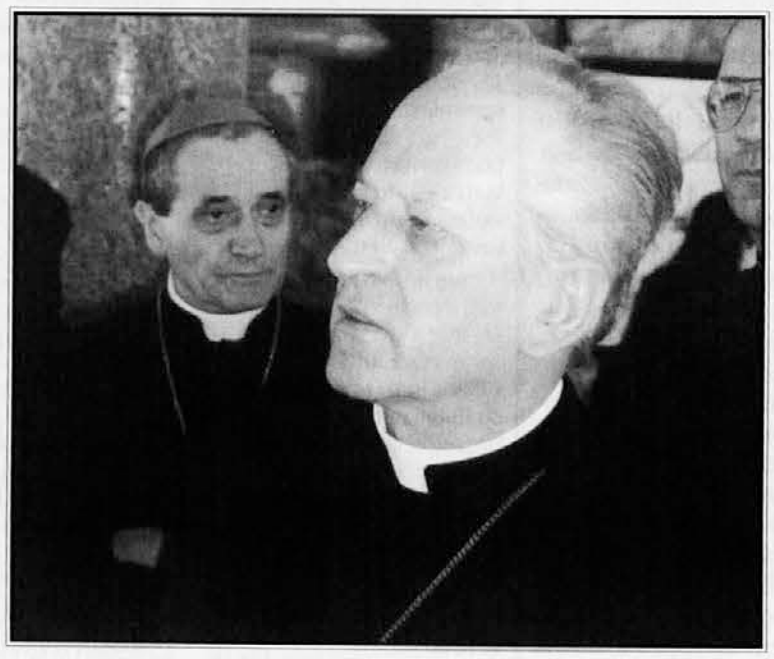

Gospod nadškof, za svoje geslo ste izbrali Trubarjev stavek "Stati inu obstati". Isto geslo - življenjsko vodilo mora po našem mnenju veljati tudi za slovensko manjšino v Italiji. Se s tem strinjate tudi Vi?

Jasno. Poudaril bi samo to, kar je že samo po sebi razvidno iz gesla: pogoj, da obstaneš, je pokončnost, je zdrava samozavest, je notranja klenost, sta vera in upanje v prihodnost. Prihodnost pa se pripravlja danes s prihodom številnega mladega rodu in z njegovo zahtevno vzgojo. Samo tako se zagotovi obstoj.

Kot vsaka narodnostna manjšina je tudi naša v Italiji podvržena velikim pritiskom večinskega naroda in rakasti rani - asimilaciji. V Združenih državah Amerike trdijo, da so prav katoliške skupnosti zadnji okop pred asimilacijo. Kaj menite o tem?

Nedvomno je povezava med vernostjo in narodnostjo eno najmočnejših počel integracije in konsolidacije neke skupnosti. To dokazujejo narodne skupnosti, kot so Židje ali Armenci, ki se povsod zelo uspešno upirajo asimilaciji prav zaradi močne naveze na narodnostno religiozno tradicijo. Vendar v katoliški Cerkvi taka identifikacija vere in narodnosti ni mogoča ravno zaradi bistvene univerzalnosti Cerkve. S tem pa ni rečeno, da Cerkev ne more biti varuhinja narodne istovetnosti. Primer Irske in Poljske to zadosti jasno potrjuje. Cerkev je vesoljna in hkrati globoko vraščena v narodno bit in kulturo. Taka je bila in je slovenska Cerkev. Zato dejansko je zavetje in ščit narodnih interesov.

Zanima nas, kako Vi gledate na pojav tako imenovane multikulturnosti, o kateri se pri nas v zamejstvu veliko govori, za našo manjšino pa dejansko pomeni počasno, vendar gotovo utapljanje v večinskem narodu?

Za idejo multikulturnosti - ki jo določeni krogi navdušeno širijo tudi po Ljubljani - se pogosto skriva mlahava, razpadajoča narodna zavest, ki jo razžirata občutek manjvrednosti in pomanjkanje čuta pripadnosti slovenstvu. Seveda živimo danes v svetu, kjer se prepletajo najrazličnejši kulturni tokovi. In to ni slabo. To nas lahko bogati. Vendar moramo ostati trdno usidrani v lastni kulturi, ohraniti močno narodno istovetnost. Samo pod tem pogojem je sprejemanje tujih kulturnih elementov pozitivno in bogati našo osebnost. Če je narodno jedro trdno, lahko sprejme in asimilira marsikaj tujega; če pa to jedro zvodeni, potem nastane v nas neki kulturni "melting pot" in ne vem več, kaj smo.

Poznamo Vas kot pozornega in budnega spremljevalca in velikega, razgledanega razumnika, ki je v slovenski kulturni prostor vnesel nemalo francoskega svetovljanstva. Bi po Vašem mnenju morali biti Slovenci bolj samozavestni in ponosni na lastne korenine?

O tem sem že dosti pisal, o tem nenehno govorim, in verjetno že komu preseda. Zato naj poudarim samo to misel: Slovenci imamo čisto normalno zgodovino, čisto spodobno zgodovino, glede na to, kje živimo in koliko nas je. Tudi naša kultura je čisto spodobna in primerljiva z drugimi kulturami. Morda pa je naša *ljudska kultura* celo bogatejša od marsikatere druge. Predvsem pa me zagreje misel, da imamo spričo državne samostojnosti neizmerne možnosti v prihodnosti. Možnosti neznansko bogatega kulturnega in duhovnega življenja, če le hočemo.

Kakšno stališče ima slovenska Cerkev, katere dušni pastir ste, do narodnostnih manjšin in tudi do verskih manjšin v Sloveniji?

Spoštovanje in globoko razumevanje do narodnostnih manjšin znotraj meja Republike Slovenije in posebna skrb za njihovo versko življenje, kar zadeva bogoslužje in oznanjevanje božje besede v njihovem jeziku. Spoštovanje vsakega verskega prepričanja in izražanja tega prepričanja v mejah, ki jih določa ustava.

Po našem mnenju se mora slovenska manjšina v Italiji res opirati predvsem na lastne korenine in sile, obenem pa smo prepričani, da dolgoročno ne more preživeti brez pomoči in podpore matične Slovenije. Povejte nam prosim, kako se boste Vi pri svojem vsakodnevnem delu zavzemali za to, da bo tudi slovenska Cerkev pomagala naši manjšini in vsem slovenskim ljudem po svetu!

Slovenska Cerkev lahko pomaga zamejstvu in našim ljudem po svetu v prvi vrsti s svojo duhovno kvaliteto. Če se duhovna temperatura dvigne v Sloveniji, se bo poznalo tudi drugod. Imeli bomo bolj kvalitetno duhovnost, bolj kvalitetno teologijo, bolj duhovno katehezo, bolj kvalitetne pastoralne pobude, bolj kvalitetni lik duhovnika in laika. Vse to bo nujno vplivalo tudi na zamejstvo in izseljenstvo.

Kot izobraženec ste se med Vašim študijem srečali s številnimi kulturami, morda ste najbolje spoznali francoski jezik in omiko in jo tudi zelo vzljubili. Nekje ste dejali, da ste se zavestno odločili ostati zvesti slovenskim koreninam, slovenski kulturi, pa čeprav bi se lahko vključili v veliko večji francoski kulturni svet. Je torej tudi za Vas odločitev za slovenstvo, za materin jezik, etična in moralna vrednota?

Zame gotovo. S tem pa ni rečeno, da obsojam tiste, ki splavajo v tuje vode.

O tem je težko soditi. Zame osebno je vprašanje zvestobe slovenstvu enostavno vprašanje človeške pristnosti. Tu pa smo že na področju moralnih vrednot. Mislim, da je človek dolžan biti pristno človeški. Moja človeška pristnost, moja človeška resnica pa je bistveno vezana na slovenstvo. Če neham biti Slovenec, neham biti pristno človeški. Do tega nimam pravice.

Nemški filozof Wittgenstein nekje pravi takole: "Tvoj svet je tako velik, kolikor je veliko poznavanje tvojega jezika." Se Vi kot človek, ki dobro pozna več jezikov, s to mislijo strinjate?

To je nekoliko meglena misel in nisem gotov, da povsem drži. Bolj prodorna se mi zdi misel kardinala Newmana, ki trdi, da je dobro poznavanje svojega jezika pogoj za dobro poznavanje tujih jezikov. Če dodobra ne obvladaš svojega jezika, boš težko prodrl do zadnjih fines tujega jezika.

Kot dušni pastir vseh Slovencev se srečujete s slovenskimi izobraženci, ki živijo povsod po svetu. Kje vidite Vi mesto krščanskih izobražencev v slovenskem in širšem svetu?

Vprašanje je zelo splošno. Naj bo tak tudi odgovor: povsod, na vseh področjih, pod pogojem, da gre za resnično kompetenco.

Slovenskim katoličanom, predvsem izobražencem, se med drugim rado očita tudi to, da so odpovedali v politiki, gospodarstvu, časnikarstvu, javnem življenju nasploh. Se Vam ne zdi, da je govorjenje o tem, kako so katoliški izobraženci izrinjeni iz slovenskega javnega življenja, le pretveza za nedelo? Če odmisliva izrazito negativno naravnano pisanje in ustvarjanje mnenja o njih na Slovenskem: Kaj morajo storiti, da bodo v slovenskem prostoru dobili mesto, ki jim zagotovo pripada?

Najprej bi poudaril, da je med slovenskim katoliškim izobraženstvom vrzel, ki je ni moč na mah zapolniti. Večji del naših izobražencev je bil po vojni pobit ali je odšel v tujino. Tisti, ki so ostali doma, so bili prisiljeni k molku nekaj desetletij. To so dejstva, ki jih ni moč spregledati in jih mora upoštevati vsaka kritika. Naloga mladega rodu pa je doseči visoko strokovno raven in preseči sedanje slovensko povprečje. Vse drugo bo sledilo.

Cerkev je skozi zgodovino odigrala izredno pomembno vlogo na socialnem področju. Katera je naloga današnjega kristjana pred socialnimi krivicami, ki smo jim priče tako v razvitem kapitalizmu kot tudi v postkomunističnih družbah?

Mislim, da je odgovor v socialnih okrožnicah zadnjih papežev. Družbeni nauk Cerkve je izredno bogat in aktualen. Treba ga je samo uresničevati.

Slovenija se tudi pripravlja na jubilejno leto 2000, na jubilej, ki je še posebno blizu svetemu očetu. Papeža Janeza Pavla II. osebno dobro poznate. Kaj Vam je pri njem najbolj blizu in kako sta se spoznala?

S papežem sem se osebno spoznal kar kmalu po svojem prihodu v Rim, in sicer pri njegovi gostoljubni mizi. Spomnim se, da smo govorili francosko. Na koncu me je vprašal: "Ali govorite slovensko tako dobro kot francosko?"

Kar najbolj cenim pri njem, so njegova človeška pristnost, njegova slovanska toplina in nenarejenost, njegova skromnost in ponižnost, njegovo spoštovanje človeka. Vrh vsega pa njegova kolosalna vera.

Slovenska sinoda je pred vrati. Kaj je sinoda in kaj mora pomeniti za slovenske vernike in ves slovenski narod, tudi v dubu sprave, ki se v državi in med Slovenci nasploh žal še ni uresničila?

Slovenska sinoda naj bi bila splošno in globoko gibanje v smer večje krščanske pristnosti, večje zvestobe evangeliju, s tem pa tudi bogatejšemu notranjemu življenju in večji bivanjski radosti. Za to potrebujemo dober načrt za novo evangelizacijo. Sinoda ga bo skušala izoblikovati. Prebujene sile, ki so latentne v Cerkvi, ga bodo uresničevale. To je naš program na pragu tretjega krščanskega tisočletja. Preprost in jedrnat naslov pove veliko: "Izberi življenje".

S 1. STRANI

DALEČ PRED POLITIKO

Škofje iz Srednje Evrope so v Ogleju dokazali, da je v Evropi možno graditi skupni dom narodov, skupno hišo vseh ljudi, ki živijo na tem območju, le pod pogojem, da ima ta dom za temeljni kamen spoštovanje vsakega posameznika, vsakega naroda in spoštovanje do svobode vseh, spoštovanje pravice. Škofje so tudi povedali, da je "oglejski duh" tisti, ki je v zgodovini napisal lepe strani, saj so v oglejskem patriarhatu mirno in složno živeli različni narodi, različne kulture, katerim sta bila skupna le krščanska vera in duh evangelijev, ki sloni na medsebojnem spoštovanju in ljubezni. Slovenski škofje so s svojo prisotnostjo dokazali, da se teh pomembnih stvari zavedajo.

Žal se je sobotnega večernega bogoslužja udeležilo premalo vernikov, saj bazilika ni bila polna. Tudi to naj nam da misliti!

RAST V VERI

DUHOVNA PRIPRAVA NA JUBILEJNO LETO 2000

VODIČ: EVANGELIST MARKO
DOPISNIK: ZVONE ŠTRUBELJ

Z JEZUSOM NA OBALI, V ČOLNU, NA POTI IN V MESTU (8)

PREŽIVITE PET MINUT Z BOŽJO BESEDO, PREBERITE SI SEDMO IN OSMO POGLAVJE MARKOVEGA EVANGELIJA. POTOVANJE V ČOLNU VAM BO BOLJ PRIJETNO!

Z Jezusom v čolnu o neslutenih možnostih vere

V sedmem in osmem poglavju predstavlja evangelist Marko prva resnejša nasprotja med Jeruzalemom, ki je simbol uradne judovske religije, in Jezusovim oznanilom. Učenci oznanjajo Jezusa. Njihova oporna točka ni več Jeruzalem. V debati o izročilu starih (prim. 7,1-23) Jezus odločno razkrinka hinavščino judovskih verskih voditeljev.

Kolikor bolj pritiska Jeruzalem s svojo ozkostjo, toliko bolj gredo učenci drugam, med pogane, k nejudovskim ljudstvom. To nam očitno kaže ozdravljenje Sirofeničanke (prim. 7,24-30) v pokrajini Tira in ozdravljenje gluhonemega v poganski deželi Deseteromestja (prim. 7,31-37). "Efeta" - odpri se! Kjerkoli se Jezus pojavi, odpira srca in ušesa za vero v Boga. Pomnožitev kruha za pogane, s čimer se začenja osmo poglavje Markovega evangelija, nazorno kaže, da to, kar je bilo rezervirano za Jude, zdaj deležijo tudi pogani. Trije omenjeni odlomki, ki poročajo o Jezusovem bivanju na tujem, so bogati s sporočili o vzgoji v veri. Vera je poslušanje: Efeta! Odpri se! Kjerkoli se nahaja človek, tam so tudi sile vere. Sirofeničanka je dokaz. Jezus odgovori na izziv poganov, na njihovo iskanje Boga in takorekoč iz "drobtinic, ki jih jedo psički pod mizo", (7,28) naredi čudežno pomnožitev kruha, kruha do sitega (8,7: "Jedli smo in se nasitili"). Tudi tu stopa Jezus pred nas kot dobri pastir, ki hrani vsakogar, ki pride k njemu.

"Nato jih je odpustil; sam pa je z učenci takoj stopil v čoln in se odpeljal v dalmanutske kraje" (8,10). Ko se vrne med svoje, trči na farizeje. Pri taki obilici znamenj, nam hoče reči Marko, farizeji še ne verjamejo. "Iz dna duše je vzkliknil in rekel: 'Kaj ta rod zahteva znamenje? Resnično vam povem, temu rodu ne bo dano znamenje" (8,12). Več vere je našel med pogani kakor med svojimi. "In pustil jih je, spet stopil v čoln ter odplul na drugo stran jezera" (8,13).

"Pozabili so vzeti kruh s seboj; v čolnu so imeli en sam hlebec" (8,14). Učence je skrbelo, da nimajo kruha. Jezus jim očita zaslepljenost (prim. 8,14-21). Odlomek je namreč nauk o Jezusu kot kruhu. Jezus je v čolnu z njim, torej imajo vse.

Ozdravljenje slepega v Betsajdi sklene drugi del Markovega evangelija, ki smo ga ponazorili s simbolom čolna. Tematsko smo ga predstavili kot uvajanje v vse razsežnosti vere, kot iniciacijo v življenje po veri. Sklepni odlomek je zgovoren prav zato. Po uvajanju v življenje vere je treba spregledati. Odpira se novo obdobje. Od tod naprej ne srečamo več čolna. Ostaja samo še pot, veliki simbol tretjega dela Markovega evangelija. O poti z Jezusom pa v nadaljevanju.

Rešimo problem vode na Sv. gori

Iz mesečnika *Svetogorska Kraljica* razberemo: "Kar nekaj stoletij je bila Sv. gora Marijina last. Po drugi svetovni vojni pa je bil velik del gore nacionaliziran, in med drugim tudi Romarski dom. Ta je potem desetletja razpadal, kar smo ugotovili vsi romarji. Tako je razpadel, da je bil najbolj primeren za rušenje. Tedaj ga je oblast vrnila frančiškanom, upraviteljem Svete gore. Ti so ga prenovili in popravili, zlasti streho in notranjost. Letos računajo, da bodo dom zaprli z novimi okni in dokončali tako vse potrebno, da bo hiša lahko služila za razne duhovne potrebe: duhovne vaje, počitnice, oddih raznih skupin, saj bo v sobah več kot 70 postelj. Toda problem je voda."

Do sedaj so vodo lovili ob dežju v posebne kapnice. Toda če ni bilo dežja dalj časa, je voda zmanjkala in morali so jo voziti s cisternami iz doline. Brez vode pa tudi novi dom ne bo služil svojemu namenu. Zato nameravajo patri speljati vodo iz doline po posebnem vodovodu. Stroškov bo seveda veliko, a zaupajo v svetogorsko Kraljico Marijo, ki je vedno priskočila na pomoč, ko je bilo svetišče v kaki veliki stiski, in sicer tako, da je odprla srca velikodušnih romarjev.

IZ ŽIVLJENJA CERKVE

GORIČANI SO POROMALI V LURD

Romanje, ki ga vsako leto pripravlja goriška nadškofija v sodelovanju z združenjem UNITALSI (to je vseitalijanska organizacija, ki skrbi za prevoz bolnikov in invalidov v romarska svetišča), je tudi letos potekalo v izredno lepem vzdušju. Vijoličasti vlak je odpotoval z goriške postaje 3. julija v popoldanskih urah in popeljal v Lurd skoraj 500 romarjev; med temi je bilo osemdeset bolnikov in večje število spremljevalcev. Slednji so poleg nege, ki so jo posvečali bolnikom, med vožnjo proti Lurdu kot tudi ob vrnitvi poskrbeli za čim bolj prijetno potovanje vseh udeležencev.

Slovenskih romarjev je bilo tudi lepo število. Spremljali so jih trije slovenski duhovniki: msgr. Franc Močnik, g. David Ožbot in g. Karlo Bolčina, ki so nudili duhovno oskrbo, za organizacijsko povezavo pa je v vseh dneh romanja skrbela gospa Renata Tomsič iz Sovodenj.

V Lurd je vlak dospel v petek, 4. julija, zgodaj popoldne. Svetišče lurške Matere božje, ki se ob vznožju Pirenejev odpira romarju v svojem velikem polkrožnem oboku, je tudi goriške romarje sprejelo v svoj topli objem. Po razmestitvi po hotelih se je kaj kmalu začelo prvo skupno srečanje. V novi cerkvi sv. Bernardke je bil najprej obred blagoslovitve sveče, ki jo, po že ustaljenem obiČaju, vsaka romarska skupina prinese pred Marijo v znamenje tisočerih prošenj in zahval, ki jih je vsakdo prinesel v svojem srcu.

Dnevi bivanja v Lurdu so minevali v tihi zbranosti in spokojnosti. Skupni obredi, vsakdanja mašna daritev, križev pot so vsak dan združevali goriške romarje. Vsakdo pa si je lahko našel čas za osebno poglobitev, molitev pred votlino, kopanje v bazenih ali počitek, pa seveda tudi za nakupe spominčkov, ki jih po lurških ulicah zares ne manjka.

Romarjem bodo ostali nepozabni spomini na evharistično procesijo, ki se v večtisočglavi množici skupno z bolniki in invalidi vsako popoldne vije po prostornem trgu pred baziliko, ali spomin na večerno roženvensko procesijo z lučkami, t.i. "flambeaux", pri kateri se je zaslišala tudi slovenska *Zdrava Marija*, pa še na nedeljsko mašo narodov v podzemski baziliki sv. Pija X., ki lahko sprejme v svoje betonske oklepe 30.000 vernikov.

Za slovenske romarje je nedvomno bila enkratno doživetje sv. maša v votlini prikazovanj, ki jo je dan po prihodu ob 6. uri zjutraj daroval g. Karlo ob somaševanju msgr. Močnika in g. Ožbota. Kljub dežju, ki je padal tisto jutro, so se Slovenci v molitvi strnili pod kipom Matere božje in se je slovenska pesem razlila vzdolž votline čez nabrežje bližnje reke Gave. In po vsej verjetnosti je Lurška Gospa z veseljem prisluhnila tem glasovom, saj se jim je oddolžila s čudovitim petjem ptičkov, ki so med mašno daritvijo nenehno obletavali njen kip.

Lurd vtisne vsakemu romarju vrsto neizbrisnih spominov: pogled na svetišče v zatišju valovitih Pirenejev, ki se kar naenkrat odpre z glavne ulice, ali na množico vseh ras in jezikov, ki se nepretrgoma pretaka okrog svetišča; pogled, ki se ustavi na ogromnem številu prizadetih in pohabljenih, priklenjenih na postelje in vozičke, ki kljub težkemu bremenu izsevajo neizmerno radost, da so lahko tu. Votlina prikazovanj z izvirom čudodelne vode, kraj, kamor prinašajo v tihi molitvi romarji s celega sveta pred Marijino obličje svoje tegobe in prošnje pa tudi zahvale za prejete milosti.

Romanje goriških vernikov se je po štirih dneh bivanja v Lurdu sklenilo z zahvalno mašo, ki jo je nadškof Bommarco daroval v kapeli Esplanade pred baziliko Rožnega venca. Vsakogar je čakala še dolga pot proti domu, na katero se je napotil z vrsto nepopisnih doživetij in verjetno s komaj zaznavnim občutkom, da se v Lurdu še vedno iz dneva v dan ponavlja čudež duhovnega prerojenja.

-MM

GOVOR Z LJUBLJANSKEGA POSVETA

DEMOKRACIJA IN VREDNOTE (2)

ANTON STRES

DEMOKRACIJA IN VREDNOSTNI RELATIVIZEM

Če papež opozarja na pravilen nazor o človeku kot nujno potrebno podlago za resnično demokracijo, potem je to še posebno aktualno spričo že omenjenega moralnega in vrednostnega skepticizma, moralnega relativizma in pluralizma. V tem primeru izhodišče ni dostojanstvo človeka kot moralnega subjekta, ki ima pravico in dolžnost, da živi in ravna po svoji vesti in v skladu z odgovornostmi, ki jih ima kot moralni subjekt, temveč domneva, da občeveljavnih moralnih in drugih vrednot sploh ni in je zato treba ljudem dati možnost, da v čim večji meri živijo in ravnajo po svoje, skupne cilje in dolžnosti pa je treba zmanjšati na najmanjšo možno mero. To je značilno za sodobne liberalne teorije o demokraciji. Te trdijo, da imajo ljudje različne življenjske cilje, vrednote in moralne norme, ki so vse enako upravičene, ker je sploh nemogoče občeveljavno utemeljiti, kdo ima prav. Ker torej na področju vrednot nima nihče objektivno prav, imajo prav vsi. Vse metafizične, antropološke, moralne, vrednostne in življenjske opcije so enakovredne, zato imajo vse enako pravico do spoštovanja in obstajanja.

Danes so stvari prišle tako daleč, da mnogi vidijo v moralnem relativizmu celo pogoj za demokracijo, tiste, ki tega relativizma ne sprejemajo, pa za njene sovražnike. Položaj je dobro opisal Janez Pavel II.: "Danes se prenekateri nagibajo k trditvi, da sta agnosticizem in skeptični relativizem filozofija in temeljna drža, ki ustrezata demokratičnim političnim oblikam, in da vsi, ki so prepričani, da poznajo resnico in v njej vztrajajo, z demokratičnega stališča niso vredni zaupanja, ker ne sprejemajo, da večina določa resnico oz. da se leta razlikuje glede na različna politična ravnovesja". *(Centesimus annus 46)*

Nazorski in vrednostni pluralizem, ki ga demokracija predpostavlja in mu ustvarja prostor, v tem primeru izhaja iz moralnega in vrednostnega relativizma. Izvori tega skepticizma in moralnega relativizma so različni.

1. Na prvem mestu je prav gotovo pojav **pluralizma**. Moderne države niso omejene na ozke skupnosti, kakršne so bile starogrške mestne države (polis), kjer je bilo sorazmerno lahko ustvariti skupne navade, zastaviti skupne cilje, izpovedati enake nazore in pristajati na iste vrednote. Moderne države so veliko širše skupnosti. Predvsem pa je na pluralizem odločilno vplivalo dejstvo, da se v novem veku skupnost nazorov in vrednot v evropskem krščanskem prostoru razbije. Najprej z zahodnim cerkvenim razkolom, nato pa s pojavom različnih filozofskih nazorov, ki jih pospešuje emancipacija razuma od vseh oblik izročila. Zahodna družba se pluralizira, to pa zastavlja vprašanje, kako ostati skupaj, živeti in sodelovati kot ena država, kljub temu da imajo državljani različne vrednote, verovanja in moralne norme. Če je hotela Evropa obstati, je morala najti rešitev na to vprašanje. To rešitev je poiskala v sekularizaciji in v vedno bolj doslednem ločevanju notranjega področja osebnih vrednot, vesti in morale ter zunanjim področjem, ki ga obvladuje politična oblast in urejuje pravo.

2. Drugi izvir moralnega skepticizma je novoveški **individualizem**. Za aristotelsko in sholastično antropologijo je človek bistveno družbeno, državotvorno bitje. Državna skupnost ima za nalogo, da uresniči najvišje dobro za vsakega svojega člana. Po Platonu in Aristotelu ima polis izrazito etično nalogo. V dobro urejeni državi se ljudje uresničijo v vseh svojih naravnih in etičnih razsežnostih. Človek torej ne more biti človek v polnem pomenu besede drugače kakor v državi. Država ima tudi etične pristojnosti.

Z novoveško politično filozofijo, natančneje s Hobbesom, pa pride do korenite spremembe. Država ni več zasnovana na ideji človeka kot družbenega bitja, ki skupaj z drugimi uresničuje tudi svoje in vsem ljudem skupne etične cilje, temveč na ljudeh kot posameznikih. Državljani so po Hobbesovi teoriji po svoji naravi suvereni posamezniki, v državo pa se združujejo iz pragmatičnih in ne moralnih razlogov. Varnost, ki jo državljanom zagotavlja državna oblast, in sodelovanje med njimi sta za ljudi bolj koristna kakor življenje v naravnem stanju "boja vseh zoper vse". Država je torej zasnovana na pragmatičnem interesu posameznikov.

V svoji "metafiziki" je Hobbes materialist in mehanicist. Za pravilno spoznanje kake stvari po njegovem ideja cilja ali smotra nima nobene veljave, saj smotrnost pravzaprav sploh ne obstaja *(Prim. The English Works of Thomas Hobbes, ed. W. Molesworth, I, London 1839, 131-132)*. Torej tudi pri razumevanju človeka ni mesta za vprašanje: kaj je namen ali smisel človekovega življenja? Pač pa je treba vedeti za gone ali gibala njegovih dejanj. "Življenje samo ni drugega kakor gibanje in ne more nikoli biti brez želje in ne brez strahu, kakor tudi ne brez čustva" *(Th. Hobbes, Leviathan, I, 6; Penguin; London 1985, 130)*. Hobbes obravnava človeka podobno kot zgolj materialna, fizikalna bitja, v katerih delujejo lastne mehanične sile. Tudi lju- ▷

EKUMENSKO SREČANJE NA VEJNI

NADA PERTOT

V nedeljo, 13. julija, se je zbralo na tradicionalnem ekumenskem srečanju v Marijini cerkvi na Vejni nad Trstom veliko slovenskih vernikov s Tržaškega in tudi iz bolj oddaljenih krajev.

Na praznik sv. bratov Cirila in Metoda želijo izpričati naši ljudje na bolj slovesen in javen način svojo zvestobo Cerkvi in željo po zbližanju z verniki drugih krščanskih veroizpovedi. Dr. Kosmač, pobudnik ekumenskega gibanja na Tržaškem, je tudi tokrat uvedel slavnostno bogoslužje, pojasnil delovanje in pomen sv. bratov in vse skupaj povezal s slavjem, ki je veljalo letos novomašniku g. Zoranu Zorniku iz Bovca, zlatomašniku g. Antonu Štrancarju iz Podnanosa, ki pa je marsikomu v zavesti bolj kot Šembid, in patru Bogomiru Srebotu, ki je pel novo mašo pred štiridesetimi leti.

Prihod slavljencev pred oltar so pozdravili pevci za to priložnost združenega mešanega pevskega zbora ZCPZ iz Trsta z Vodopivčevo pesmijo *Svetogorska Mati mila*, posebej novomašniku pa je veljala *Novomašnik, bod' pozdravljen*.

Po pozdravih in voščilih slavljencem se je začela sv. maša, ki jo je vodil novomašnik. Med žlahtnim besedilom mašnega bogoslužja, novomašnikovim blagoslovom in novomašnikovo pridigo, so se prepletali odlomki 3. maše Staneta Maliča, ki so jih dopolnjevale še skladbe drugih komponistov, med katerimi naj omenimo vsaj Gregorja Zafošnika ter naša rojaka Ubalda Vrabca in Vinka Vodopivca. Skrbno naštudirane pesmi so mogočno in tudi nežno odmevale v nadvse akustični cerkvi. Spet so prišle do izraza sposobnost dirigenta Edija Raceta, glasovna ubranost pevcev in zavzetost in požrtovalnost vseh sodelujočih. Izjemno mogočno so donele orgle, na katere je pevce posebno občuteno spremljala prof. Dina Slama.

Drugi del slavja se je zaključil v spodnjem delu cerkve pred oltarjem sv. bratov v sproščenem vzdušju in ob petju najbolj priljubljenih ljudskih pesmi. S srečanja smo odhajali vsi opogumljeni in zadovoljni, da smo lahko drug drugemu stisnili roko, izrazili slavljencem hvaležnost za opravljeno delo in jim zaželeli vse najboljše za prihodnost.

KARMELSKA MATI BOŽJA

MARIZA PERAT

PORTRET SV. TEREZE AVILSKE

Zahodno od Genezareškega jezera se ob obali Sredozemskega morja dviga pogorje Karmel. O tem pogorju beremo, da so v njegovih dolinah sočni pašniki, kjer rasteta oljka in lovor, in da med bujnim cvetjem, ki pokriva griče, dehte hijacinte in narcise. In še beremo, da je prerok Izaija, ko je Izraelcem napovedal boljše čase, dejal, da se bo "njihova dežela zopet radovala in bo krasna kot gora Karmel" (Izaija 35,2).

Na tej gori se je v času, ko so križarji premagali muslimane, to je ob koncu 11. stol., zbrala skupina puščavnikov, ki so jih po imenu pogorja začeli nazivati "karmeličane". Po izročilu sta v votlinah tega pogorja iskala zavetje prerok Elija in njegov naslednik Elizej, zato so se samotarji, ki so se tu nastanili, že od začetka čutili z njima zelo povezani. Predvsem pa je o teh puščavnikih znano, da so izredno častili Marijo ter se ji prav posebno priporočali v varstvo. Znan je tudi rek, ki ga uporabljajo za karmeličanski red in ki se glasi: "Karmel je ves marijanski."

V Letu svetnikov beremo, da je začetnik karmeličanskega reda sv. Bertold, o katerem pravijo, da je bil doma iz Francije, a je živel v Kalabriji, od koder je leta 1147 odšel na križarsko vojsko. V hudi bitki, ki so jo kristjani in muslimani bili za mesto Antijohijo, se je zaobljubil, da se bo kot redovnik posvetil samo Bogu, če kristjani zmagajo. To se je res zgodilo in Bertold se je z drugimi desetimi tovariši naselil na gori Karmel. Blizu votline, v kateri naj bi bil prebival Elija, so sezidali majhno svetišče v čast Materi božji. Mariji so se popolnoma posvetili ter si jo izbrali za svojo zavetnico. Njej na čast so si nadeli ime "Bratje Device Marije Karmelske". S tem je karmeličanski red bil ustanovljen.

Leta 1209 je jeruzalemski patriarh Albert določil pravila novega reda, ki se je tedaj začel naglo širiti. Kmalu pa so v Sveti deželi znova zavladali Turki in tako se se člani pravkar ustanovljenega reda morali izseliti. Odšli so na Zahod in tu na Cipru in na Siciliji ter v Franciji in Angliji ustanovili nove redovne skupnosti. Leta 1226 je papež Honorij III. potrdil pravila novega karmeličanskega reda, ki je zdaj postal polnopraven z drugimi redovi.

Kmalu pa je tudi za karmelski red prišla doba preizkušenj. Novemu redu so namreč mnogi hudo nasprotovali, tako da je njegov generalni prior sv. Simon Stock (umrl je leta 1265) izrecno izjavil, da bi red brez posebnega Marijinega varstva nikakor ne bil vzdržal vseh preizkušenj, ki so prišle nadenj.

STRAN 16

BESEDA ŽIVLJENJA

16. NAVADNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

Počitnice z Bogom

Zajadrali smo v drugo polovico julija. Šolarji imajo za sabo že mesec počitnic, mnogi delavci in uslužbenci so na dopustu. V evangeliju smo slišali, da je tudi Jezus svoje učence, ki so se vrnili s prvega misijonskega potovanja in mu pripovedovali, kaj vse so doživeli in naredili, poslal na dopust. "Pojdite na samoten kraj sami zase in se nekoliko odpočijte." To je smisel počitnic, dopusta: nabrati si novih moči za delo, najti čas zase, za svoje najbližje, sklepati nova prijateljstva, širiti svoje obzorje. Če smo kristjani, v svoj počitniški "program" vključimo tudi Boga, saj nas on čaka v vseh lepotah narave, ki jih odkrivamo, in v ljudeh, s katerimi se srečujemo. Če kristjan na počitnicah ali dopustu "izključi" Boga, s tem razodeva, da na ta čas gleda kot na priložnost, da se "razdivja".

Sodobni način življenja je tako hiter in napet, da bi človek ne mogel vzdržati, če ne bi vsako leto za nekaj časa "izpregel". Listina drugega vatikanskega koncila o Cerkvi v sedanjem svetu pravi: "Prosti čas naj se pravilno uporablja za razvedrilo in utrjevanje duševnega in telesnega zdravja..." Malo dalje beremo: "Delavci morajo vsi imeti tudi dovolj počitka in prostega časa, da poskrbijo za družinsko kulturo, družbeno in versko življenje." Boga nikoli ne pošljemo na počitnice. On je z nami vedno in povsod. Čaka nas, kamor pridemo: bodisi v gore, kjer je njegovo navzočnost morda najlažje dojeti, bodisi ob morju ali kje v samoti.

V nekdanjih časih, ki se jih starejši še dobro spominjate, ko so ljudje živeli tesno povezani z zemljo, niso poznali počitnic in dopustov, ampak samo praznike, ki so bili priložnost za telesni počitek, za utrjevanje medsebojnih odnosov, zlasti v družini, in za povezavo z Bogom. Obhajanje nedelj in praznikov se je pričelo že sredi popoldneva pred tem dnem, ko so zvonovi vabili k "delopustu" (od tod prihaja beseda dopust). Ljudje so pustili delo ter se zunanje in notranje pripravili na praznovanje: pospravili so po hišah in uredili svojo okolico, se bolj temeljito umili in se preoblekli. Vse te zunanje stvari so pripomogle, da je praznovalo tudi srce, duša, kajti človek je telesno-duhovno bitje. Današnji ljudje, zlasti mladi, ne dajo veliko na te reči, kar je v neki meri tudi znamenje duhovne osiromašenosti. Ob nedeljah in praznikih je bilo tudi družinsko kosilo nekoliko bolj bogato. Vse te stvari so ljudi povezovale in jim dajale moč za vsakdanje napore, ki so jih čakali.

Danes je življenje povsem drugačno: cerkvenih praznikov skoraj ni več, pa še ti so med tednom, ko mora večina ljudi iti na delo; nedelja za mnoge niso več dnevi brez dela in niso posvečeni Bogu, kakor veleva tretja božja zapoved, ampak ukvarjanju s kakšnimi drugačnimi opravili. Mnogi, ki se imajo sicer za kristjane, ne najdejo časa za nedeljsko mašo. Preprosto ne pomislijo, da je povezanost z Bogom neusahljivi vir notranje moči in miru ter medsebojne povezanosti. Vsak konec tedna (danes temu pravimo vikend) pametnim ljudem prinese nekaj osvežitve, kristjanu pa omogoča najboljšo "osvežitev": skok v nadnaravni svet. To je tudi šola za počitnice in dopust. Angleži imajo za to izraz "holidays", kar v dobesednem prevodu pomeni "sveti dnevi". Vsem iz srca voščim, da bi bili dnevi letošnjih počitnic za vse resnično sveti dnevi, ki nas bodo prerodili, osvežili in okrepili.

di žene neka temeljna sila, namreč hotenje po ohranitvi samega sebe. To je vse. Ni torej nobenega občeveljavnega cilja človeškega življenja.

V individualistično zasnovanem modernem pojmovanju države ni občeveljavnega cilja, ni občeveljavnih moralnih vrednot. Končna posledica tega je ločitev moralnosti in politike. Moralnost je stvar posameznikove vesti in je prepuščena njegovi poljubni izbiri, politika pa ureja zunanje zadeve. Iz tega na koncu sledi, da se politika ne ukvarja več z vprašanjem, kako živeti dobro in pravično življenje, ampak samo, kako doseči zunanje blagostanje v pravilno urejeni državi. In država je pravilno urejena ravno tedaj, če dosega ta zunanji namen. S tem se ustvarja prostor za tisto, kar imenujemo danes potrošništvo ali konsumerizem.

3. Tretji izvir tega relativizma je novoveška **znanost**. Znanstvena kultura novega veka poglablja namreč delitev na svet zunanjih, objektivnih pojavov, ki jih lahko nepristransko opazujemo, in svet subjektivne moralnosti, ki je nedostopen za kakršno koli opazovanje. Ostro razlikuje med dejstvom in vrednoto, med nepristranskim opazovanjem in angažiranim vrednotenjem, med objektivnostjo in subjektivnostjo, med znanostjo in moralo, med teoretičnim in praktičnim umom. Znanstveno mišljenje, ki se ima edino za občeveljavno, se odpoveduje moralnemu vrednotenju. Ves svet vrednot in moralnih načel je tako potisnjen v območje poljubne subjektivnosti. Posledica tega prepada med dejstvi, ki jih raziskuje znanost, in vrednotami, za katere se odloča človek, je to, da je edina razumnost, ki jo priznava novi vek in je zato občeveljavna, se pravi, obvezna za vse, instrumentalna, namembna razumnost, ki ugotavlja najbolj primerna in uspešna sredstva, s katerimi hočejo posamezniki ali skupine doseči določene cilje, ne ugotavlja pa teh ciljev samih. Velik del novoveške liberalne misli meni, da ciljev človeškega delovanja ni mogoče občeveljavno določiti, saj so ti cilji hkrati tudi vrednote, vrednote pa ne sodijo v znanstveno raziskovanje.

S tem pride do usodne razcepljenosti modernega sveta, ki pomeni popoln prelom z aristotelskim in sholastičnim pogledom na človeka. Aristotel ni videl nobene nezdružljivosti med zakonitostmi, ki vladajo v družbenem, ekonomskem in političnem življenju in jih raziskuje empirično-analitična znanost, in normami etičnega in moralnega vrednotenja. Vse do novega veka so znanost, filozofija, morala in teologija sestavljale harmonično celoto. Racionalno filozofsko in teološko razmišljanje ni razcepljalo človeka na raziskovalca občeveljavnih dejstev in človeka izbiralca individualnih vrednot, temveč je gledalo na človeka kot celoto.

Do podobne ugotovitve pridemo, ko ugotavljamo, da v novem veku nastopi vedno bolj dosledna delitev dela. S tem se pojavijo različne, med seboj nepovezane in vedno bolj specializirane panoge z različnimi metodologijami, med katerimi dobi prvenstvo metodologija naravoslovja. Stari enotni religiozno-etično-znanstveni svet se raztrešči na samostojna področja, ki jih poslej ne uspe več povezati v harmonično in med seboj dialektično soodvisno celoto. S tem nujno prihaja ne samo do vedno strožje delitve dela, ampak tudi do raztreščenega sveta, v katerem etični cilji in vrednote ter racionalno smotrna sredstva obvladovanja narave niso več med seboj povezani in ne izhajajo več eni iz drugih.

4. Četrti dejavnik, ki je vplival na sodobni moralni skepticizem, je **filozofski empirizem**. V 17. in 18. stoletju škotsko razsvetljenstvo uveljavi misel, da človekov praktični razum deluje samo na ukaz iracionalnih, nagonskih ali interesnih teženj. To še posebej poudarja David Hume, ki trdi, da naš razum ni nič drugega kakor suženj naših želja in gonov. Po njegovem razum nima na delovanje nobenega izvornega vpliva in je nesposoben, da bi sprožil kako delovanje, da bi ga preprečil ali da bi razsojal med različnimi stremljenji in iracionalnimi hotenji. Zato D. Hume zaključuje: "Ko govorimo o boju med teženji in razumom, ne govorimo natančno in ne filozofsko. Razum je in mora biti samo suženj teženj in ne more težiti h kaki drugi vlogi, kakor da jim je pokoren" *(D. Hume, A Treatise of Human Nature, II, 3; Clarendon, Oxford 1960, 415)*. Tudi s tem pride do popolnega preloma z aristotelsko in sholastično tradicijo, ki je v zvezi s človekovim delovanjem prisojala odločilno vlogo človekovemu praktičnemu umu, njegovi "pameti". Po Aristotelu in v skladu z vso sholastično antropologijo je človekov praktični um tisti, ki vodi in vzgaja človekova iracionalna teženja. V nasprotju s tem pa empirizem, ki se navdihuje pri D. Humu, meni, da je razum lahko samo sluga teh iracional-nih teženj *(Prim. A. MacIntyre, Whose Justice? Which Rationality?; Duckworth, London 1988, 329)*.

V anglosaksonski moralni filozofiji pa se vse do današnjih dni ubadajo s še drugo Humeovo trditvijo, namreč s tisto, ki pravi, da je med indikativom znanosti in imperativom morale nepremostljiva razlika in prehod nemogoč *(Prim. D. Hume, A Treatise of Human Nature, III, I, 1)*. Drugače povedano: tudi če bi občeveljavno ugotovili, kaj je človek, če bi spoznali, kaj je njegovo bistvo ali njegova narava, bi iz tega ne mogli izvajati nobenih ukazov ali dolžnosti, kako naj človek živi. Tudi s to trditvijo, ki jo je anglosaksonska moralna filozofija v veliki meri sprejela, je človekovo razmišljanje o moralnih vrednotah, dolžnostih in obveznostih povsem ločeno od občeveljavnega znanja o svetu in človeku v njem.

DALJE

10. OBLETNICA SMRTI DEKANA KOSA

22. junija letos bo deset let, odkar je umrl dekan Viktor Kos. Posebno hvaležno se ga ljudje spominjajo na Krasu in v Komnu, kjer je deloval kot duhovni pastir. Dragocen je spomin na njegovo predanost faranom, saj je med drugo svetovno vojno prostovoljno odšel z njimi v taborišče v Nemčijo skupaj z g. Mirkom Renerjem. Bil je velik duhovnik, saj je zadnja leta svojega življenja popolnoma posvetil bolnikom v šempetrski bolnišnici. Daljši zapis o njem bomo objavili v prihodnji številki našega tednika.

KAPELE NA SLOVENSKI PLANINSKI POTI

V Sloveniji je po nepopolnih podatkih skoraj 3 tisoč cerkva, kapelic in drugih cerkvenih oz. verskih znamenj pa je zanesljivo vsaj desetkrat toliko. Na sami Slovenski planinski poti je več kot 50 cerkva in prav toliko križev, več kot 100 kapelic in prav gotovo še najmanj 150 drugih verskih znamenj.

Mišljena je Slovenska planinska pot št. 1., za katero je leta 1950 dal pobudo prof. Ivan Fumljak. Uresničena je bila tri leta kasneje, ob 60-letnici ustanovitve Slovenskega planinskega društva.

PRIMERNO POČITNIŠKO BRANJE

KNJIGA O TRENTI

MARKO VUK

Naši kulturni javnosti je znana dejavnost založbe Branko iz Nove Gorice, katere lastnik je Branko Lušina, njena značilnost pa je, da se je še posebej specializirala za izdajanje domoznanskih del, tako izvirnikov kot ponatisov. V skladu s to usmeritvijo je tudi izdaja knjige *Moja Trenta* Jožeta Abrama, ki je prvič izšla pri Goriški Mohorjevi družbi leta 1972. Novogoriška izdaja iz letošnjega leta je nekoliko razširjena; dopolnjen predgovor istega pisca, Jožka Kraglja, pa pomeni kar manjšo študijo o življenju in delu pomembnega primorskega duhovnika Jožeta Abrama.

Jože Abram je bil po rodu Kraševec, saj se je rodil 2. februarja 1875 v Štanjelu, bogoslovje pa je študiral v Gorici in bil tam posvečen 23. julija 1899. Na novi maši mu je govoril Janez Evangelist Krek, ki je nanj vplival tako duhovno kot idejno, saj se je sam Abram imel za njegovega učenca. Konec prejšnjega in na začetku tega stoletja je služboval kot kaplan v Bovcu, postal je nato vikar v Trenti, Novakih, Biljah, Oblokah, župnijski upravitelj pri Sv. Luciji (Most na Soči) in končno župnik v Pevmi. Iz tega kraja je znano predvsem dejstvo, da je tja poklical Toneta Kralja, ki je tamkajšnjo župnijsko cerkev sv. Silvestra leta 1934 poslikal z monumentalnimi stenskimi slikami. Jože Abram je umrl 22. junija 1938 v Ljubljani, kjer se je mudil na obisku, in je pokopan na ljubljanskih Žalah.

Kot je razvidno iz Abramovega življenjepisa, je precej svojih službenih let preživel v naših gorskih krajih, nekaj časa celo v osrčju Julijskih Alp. Kot rečeno, je bil po rodu Kraševec, zato je prav zanimivo, kako ga je trajno navdušil gorski svet, saj se ga je celo oprijel naziv Trentar, planinske spise pa je objavljal v razponu več desetletij. Najstarejši spis, objavljen v knjigi *Moja Trenta*, je iz leta 1904, najmlajši pa iz leta 1933. Oglašal se je predvsem v *Planinskem vestniku*, pa tudi v Koledarju Goriške Mohorjeve družbe in drugod. Urednik Jožko Kragelj je v knjigo *Moja Trenta* uvrstil devet Abramovih spisov, ki se vsi omejujejo na področje Trente in triglavskega pogorja, iz njih pa spoznamo Abramov značaj in zanimanja, literarne sposobnosti ter veliko predanost naši kulturi in slovenstvu. Podpisani bi te spise težko strokovno presojal, kljub temu pa bi pripomnil, da jih lahko vrednotimo z zgodovinsko-dokumentarnega stališča in tudi s strožjimi estetskimi kriteriji.

Jože Abram - Trentar se je v letih svojega službovanja v Trenti, od leta 1901 do 1904, s tamkajšnjimi ljudmi in gorami skoraj poistovetil, vživel se je v trentarsko preteklost, običaje in vsakdanje življenje, razpeto med napornim delom in le redkim oddihom, v gore pa je zahajal zaradi duševne sprostitve ter v višavah in samotah občudoval božje stvarstvo. Ob branju Abramovih planinskih spisov prihaja pred nas podoba nekdanjega trentarskega življenja, polnega idilike, a tudi trdega dela za vsakdanji kruh, npr. železarstva, ki je nekdaj bilo razvito v tej dolini, divjega lova, pašništva, mlekarstva in sirarstva, hrabrosti in slave trentarskih gorskih vodnikov, skrivnostne Zlatorogove zgodbe, veličastva Triglava in sosednjih vrhov. To je svet, ki ga je občudoval, prehodil in opisal tudi Tržačan Julius Kugy, zato ni čudno, da Jože Abram odlomke iz njegovih spisov vpleta v svoje članke, pa tudi sicer sta si bila znanca in prijatelja. Kdor se je kdajkoli vzpenjal v strma trentarska pobočja, ta je na enak način kot Abram doživljal vzpon iz dolinskih skrbi po pastirskih stezah skozi bukove in macesnove gozdove v bolj odprt višinski svet, značilen po ruševju, gosti izdatni travi in neštetih gorskih rožah, med katerimi se odlikujejo zlasti planike. Počitek ob kakšni v glavnem že opuščenih planin s kamnito-lesenimi stajami nas nehote pelje v preteklost, ko je tod mrgolelo ovc in koz, doživljamo pa nato vzpon v visokogorje, značilno po drznih stezah, prepadnih stenah in golem skalovju, a poplačan z veličastnimi razgledi.

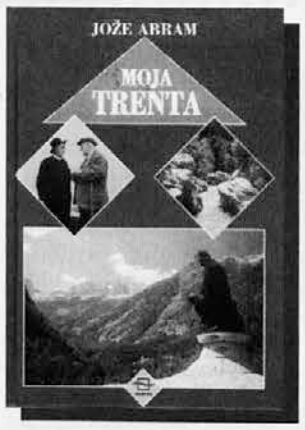

Ta svet zahodne Slovenije oz. Julijskih Alp, od koder proti severu vidimo Visoke Ture, proti zahodu Dolomite in Karnijske Alpe, na jugu pa se že blešči gladina Jadranskega morja, v katero se zajeda istrski polotok s Krasom spredaj, je v svojih planinskih spisih trajno obelodanil Jože Abram-Trentar. Za njegov literarni pristop je značilno, da je opisno zanesljiv in natančen, dodobra se je vživel v miselnost, značaj in duševnost trentarskih domačinov, izbrana snov pa mu služi tudi za brušenje pismenega izražanja, ki je na trenutke kar literarno vzvišeno. Utemeljeno lahko zaključimo, da sodi Abramova knjiga *Moja Trenta* v samo klasiko slovenskega planinskega leposlovja.

PRIMORSKI PESNIKI NA RADIU SLOVENIJA

V letošnjem koledarskem letu bo Janez Povše pripravil za Radio Slovenija oz. Ljubljana nekaj zanimivih oddaj. Poleg objavljanja knjižnih ocen velja omeniti predstavitev dveh slovenskih pesnikov, in sicer Nataše Kastelic ter Nevina Birse, primorskega rojaka iz Branika. V obeh primerih gre za polurno oddajo z osvetlitvijo pesniškega snovanja in izborom značilnih pesmi. Prva oddaja bo na sporedu v nedeljo, 20. julija, ob 22.05 na 3. programu, druga pa 17. avgusta na istem programu ob istem času.

Posebej velja seveda podčrtati radijski izbor Marijinih pesmi Ljubke Šorli, ki bodo na sporedu na Marijin dan 15. avgusta ob 23.05 na 1. programu. Pesmi naše priljubljene pesnice so vzete iz knjižnih zbirk *Izbrane pesmi*, *Veseli ringaraja* in *Križev pot*, izvajala pa jih bosta ženski in moški glas.

Konec septembra bo prav tako na Radiu Slovenija izveden poglobljen prikaz umetniškega lika Miguela Cervantesa, avtorja nesmrtnega *Don Kihota*. V tem primeru gre za osvetlitev ustvarjalnega opusa omenjenega avtorja v 40-minutni oddaji.

OB OBISKU KULTURNEGA DRUŠTVA "SKALA" IZ GABRIJ NA SARDINIJI

Na otoku pregnancev (4)

DORICA MAKUC

PO CESTI CARLO FELICE

Na letališču Elmas smo ob pristanku takoj začutili, da smo na otoku; medtem ko je v Rimu in tudi v Gorici barometer dosegel 34 stopinj, jih je bilo v Cagliariju le 26. Z morja je pihljal prijeten veter in oblačno vreme ni motilo nikogar. Radi bi se bili dlje zadržali s sardinskimi prijatelji, ki so pričakovali slovenske goste na letališču, toda mladi sardinski šofer avtobusa je imel pred seboj 216 km dolgo, sicer dobro cesto do Sassarija. Z lepo pesmijo in neugnanim spremljevalcem harmonikarjem Robertom smo na dolgi, žal časovno omejeni poti, ob vsakem še tako kratkem postanku na otoku, popestrili sardinske dni in noči. Prišli smo na otok v najlepšem času; kamorkoli si pogledal na bogata polja Campidana, dolgega nižinskega predela Sardinije, ki se vleče skozi 100 km vse od zaliva Cagliarija do Oristana, povsod so prevladovale zelene, rumene, tudi rdeče barve maka, ki je oplajal žito. Žito je še vedno med najbolj cenjenimi pridelki, ki pokrivajo velika namakalna področja; povojna javna dela za izboljšavo izsušenih, revnih tal so rodila sadove. Vinska trta, olive, zelenjavni pridelki imajo še vedno veliko vrednost v sardinskem poljedelstvu, toda primat ima tudi danes živinoreja, ko lahko govedu in ovcam služijo tudi bolj revna stalna pastirska področja in od njihovega mleka, sira, volne in kože živi še veliko sardinskih družin. Dobra tretjina aktivnega prebivalstva živi od poljdelstva in živinoreje ter zaposlitve v industriji, ostali so zaposleni še v trgovini in v terciarni dejavnosti, toda mnogo, predvsem mladih, je brezposelnih. Pravijo, da so bili načrti po preusmeritvi izkoriščanja premogovnikov v druge industrijske, predvsem kemične dejavnosti, premalo premišljeni, zgrešeni. Mladi Sardinec, Sardinka ostajata brez dela, rada bi ostala doma, toda družine so še vedno zelo velike, tako da mi je učitelj iz Sinnaia potožil, da je egoist, ker ima le troje otrok. Naš spretni in zanesljivi šofer, 20-letni Aleksander, ima delovno pogodbo z lastnikom avtobusa le za leto dni, potem upa, da mu jo bo gospodar obnovil. Mislim, da mu jo bo, le malokateri šofer bi vozil pri nas tako lepo, brez nervoze in celo brez sindikalnega počitka. Ko sem ga vprašala, kaj potem, če doma ne bo dela, mi je odgovoril, da mu ne kaže drugega kot obleči karabinjersko uniformo, ki

Sardinke v narodni noši

jo je bil enkrat že zavrnil. Sestra je že pred štirimi leti diplomirala kot knjigovodkinja, a zanjo ni službe, kvečjemu za kakšnega knjigovodjo. Tudi poročiti se ne moreta, pa čeprav že oba zaročena, oče ne dovoli, poprej se morata "sistemare"!

Sardinija, drugi največji in najbolj obljudeni otok v Sredozemlju, šteje danes skoraj 1.700.000 prebivalcev. Dežela, o kateri smo slišali pripovedovati kot o deželi tolovajev, kjer ne poznajo zakonov in civilne uprave, kjer nekoč ni bilo ničesar, kar naj bi spominjalo na življenje evropskega kontinenta! Toda še pred slavnim obdobjem sardinske neodvisnosti in po njem, ko so na posameznih upravnih področjih otoka, imenovanih Logu, vladali "Giudicanti" neodvisne vlade s sodnikom "Giudicem" na čelu, se je vrstilo toliko tujih oblastnikov, da je Sardinec postajal vse bolj izkoriščen in vse večji revež. Zato se Sardinci bitke pri Macomerju leta 1478, ko so Aragonci premagali tudi zadnji neodvisni "Giudicato di Arboréa" in postali stoletja španski podložniki, neradi spominjajo. Ko je bila leta 1718 Sardinija z Londonskim sporazumom dodeljena Vittoriu Amedeu II. Savojskemu v zameno za Sicilijo, še ni bilo savojskih kraljev, bili so le vojvode in šele priključitev Sardinije jim je prinesla kraljevski naslov. Od prvega kralja Sardinije Sardinci niso mogli dosti pričakovati, nekaj več naj bi zanje storil Carlo Emanuele III., posebno na šolskem področju. Francoska republika je Carla Emauela IV. izgnala iz Turina in savojski dvor je nato ostal na Sardiniji do 1815. leta. Najraje se Sardinci spominjajo kralja Carla Feliceja II., ki je postal kralj leta 1821 in jim je omogočil cestno povezavo med Cagliarijem in Sassarijem, zato to važno cesto imenujejo še danes Carlo-Felice. Začeli so jo graditi že ob njegovem prevzemu prestola; zanjo je pripravil posebna pravila in jih zaupal cestni policiji, cestarjem, ki so morali nositi temnoplavo uniformo z belimi gumbi in na glavi črn klobuk, kakršnega imajo Tirolci. Uniforma je bila vredna 43,50 lir. Cestni policaji so bili oboroženi s puško in sabljo, imeli so nalogo, da pomagajo popotnikom, ki so takrat potovali po 7m široki cesti, na katero niso smela kmečka vozila, ki bi jo lahko poškodovala. Poštna kočija, ki je bila vpeljana na cesti Carlo-Felice leta 1836, je potrebovala 31 ur vožnje, da bi prispela iz Cagliarija v Sassari.

Iz zgodovinskega dremeža te prebudi v vožnji pogled na še enega teh čudovitih nuragov, ki so ponekod večji, drugod manjši, največkrat visoko na griču, odkoder so njihovi prvobitni prebivalci, bojevniki, lahko pravočasno opazili sovražnikov prihod. Ni nujno, da bi to bilo neznano pleme, lahko le sosedno, ki je kanilo zavzeti tvojo posest. Vsekakor je epoha nuragov obrodila na otoku posebno civilizacijo, katero dokazujejo še danes nešteti predmeti, ki so jih našli arheologi in nam omogočili, da občudujemo izredno lepo izdelane bronaste kipce duhovnikov, bojevnikov, pastirjev, deklic in žena z vrči na glavi. Njihove drobne postave, toda skrivnostna in resna obličja dokazujejo ne le sposobnost oblikovanja davnih prebivalcev tega otoka, ampak tudi izredno poznavanje rudninskega sveta, ki jih je obkrožal.

Po počitku v Oristanu zapeljemo na stransko cesto v Miles, da se na majhnem vojaškem pokopališču poklonimo spominu 22 padlih vojakov v drugi svetovni vojni, med katerimi so tudi naši. Grobovi so skromni, s kamnitimi križi, uokvirjeni in med seboj povezani z verigami. Na marsikaterem je zacvetela vrtnica, ki jo je posadila dobra roka domačinke, tudi tam, kjer je čas že izbrisal ime pokojnega soldata. Kljub utrujenosti so naši Skalarji pod vodstvom pevovodje Rustje ubrano zapeli "Oj Doberdob..." Ja, daleč je bil Doberdob, kjer je bilo in v nedrih zemlje ostalo bogvè koliko sinov sardinske zemlje. Naši tu sredi otoka, oni tam na goriškem Krasu. Molitev, ki jo je vodil misijonar Lojze, je bila glasna misel, žalostna, in vedno isto vprašanje: čemu vojne?

DALJE

ITA RINA IZ ŠKRATELJNOVE HIŠE V DIVAČI

KLARA KRAPEŽ

Ida Kravanja - Ita Rina, je bila velika igralka, doslej največja mednarodna slovenska filmska zvezda, Primorka. Rojena v Divači, kjer je bilo na dvorišču tipične kraške hiše - borjaču Škrateljnove domačije po domače, tudi praznovanje 90-letnice njenega rojstva.

Verjetno je bilo nebo takrat, ko se je rodila, prav takšno kot na dan praznovanja njenega jubileja. Morda je bilo več zvezd, ki so ji napovedovale takšno ali drugačno usodo, zagotovo je bila rojstna hiša bolj opremljena in polna življenja. Najverjetneje pa ni bilo v Divači tolikšnega števila ljudi, kot ga je bilo 7. julija 1997, ko se je Slovenska Kinoteka želela pokloniti slovenski divi filma. Tudi s tem se je namreč pokazalo, da je velika igralka ostala tudi njihova lepa vaščanka, čeprav jo po njenem odhodu v svet, pot ni ravno velikokrat zanesla v rodne kraje.

Njena slavna usoda se je začela že pri 19-ih letih, ko je Ida sodelovala na lepotnem tekmovanju v Zagrebu. Njena lepota žirije sicer ni prepričala, saj ji je prvi naslov le za las ušel, so jo pa kljub temu opazili predstavniki nemške družbe Ostermayer iz Berlina in ji ponudili poskusno snemanje. Ita Rina je priložnost izkoristila, kar se ji je pozneje tudi dobro obrestovalo. Njeni prvi nastopi niso vezani na velike vloge, bili so le statistične, vendar pa je bila prva manjša vloga njena že l. 1927, ko je v Ostenovem filmu *Kaj otroci prikrivajo staršem* odigrala sobarico. Za ta film je značilno tudi to, da je Ita Rina v njem prvikrat (in tudi zadnjič) podpisana s svojim pravim imenom, pozneje pa je vedno uporabljala le umetniško ime. V dobrih treh letih je posnela približno dvanajst nemih filmov, najboljše obdobje ustvarjanja pa se je zanjo pisalo v letu 1929. Takrat je glavne vloge odigrala v filmih *Prebujanje pomladi* nemškega režiserja Richarda Oswalda, *Sramota* češkega režiserja Josefa Medeottija Bohača in film *Erotikon* slavnega češkega režiserja Gustava Machatyja. Prav ta film je postal ena največjih uspešnic tudi v Ameriki, vendar pa Ita Rina v Hollywood nikoli ni odšla, kljub številnim vabilom.

Tega njenega čutnega, žametnega pogleda, ne moreš pozabiti. Ne zato, ker bi v njem izrazila veliko svojega znanja, temveč zato, ker se v njem zrcali nekaj toplega, srčnega, ker so vanj položena čustva. Prikrita energija, ženskost in mistika, odsevata neskončno energijo, in prav v očeh je to najbolje videti.

Igranja se lahko človek nauči, izpovedovanja lastnega težje, nemogoče pa je biti dober igralec in izpovedovalec nečesa, kar ti je tuje. Filmski trak lahko veliko prikrije, še več pa se lahko pred kamero razkrije.

Veliko srce igralca je treba v sedmi umetnosti ne le iskati, temveč najprej ohranjati, saj se snemanje posameznih kadrov le tako lahko izlije v celoto filmske igre.

Ita Rina je to znala. Njena ženstvenost se je na platnu kazala v vsakem detajlu, kljub takratnemu drugačnemu mišljenju in prepričanju umetnikov in poznavalcev. Številni so namreč pozabili, da razlike med človekom v resnici in na platnu pravzaprav ni, saj ostajajo glas, mimika in izraznost zapisani na traku, takšna kot je v resničnem življenju.

Kot je v svojih zapiskih napisal francoski filmski režiser Robert Bresson: "Potrebnih je veliko ljudi, da posnamejo film, toda en sam ustvari slike in zvoke, jih spet razdre in znova ustvari, pri tem pa se lahko kadarkoli vrne k prvotnemu vtisu ali občutku, ki je drugim nerazumljiv, in zaradi katerega so zvoki in slike nastali."

Ita Rina je pozneje svojo kariero zamenjala za zakonsko življenje. Poročila se je z berlinskim študentom tehnike Djordjevićem in si že drugič spremenila ime - tokrat v Tamaro Djordjević. Leta 1931 se je preselila v Beograd, zadnjo vlogo pa je odigrala v Bulajićevem filmu *Vojna*. Umrla je leta 1979, osamljena in bolna. A pozabljena ne bo nikoli, vsaj med ljubitelji filmske umetnosti.

KNJIŽNA NOVOST

SODOBNI SLOVENSKI SKLADATELJI

V splet prireditev Evropskega meseca kulture v Ljubljani je bila uvrščena tudi predstavitev knjige *Sodobni slovenski skladatelji*. Delo, ki je izšlo pri Prešernovi družbi v Ljubljani, je v torek, 24. junija, ob prisotnosti predsednika Prešernove družbe in avtorjev, muzikologa Franca Križnarja in fotografa Tihomira Pinterja, predstavil v Križankah pisatelj Ciril Zlobec.

V razkošni publikaciji je ob slovenskem besedilu tudi angleški prevod. Knjiga, ki bo ob koncu leta izšla še v manjšem formatu (v zbirki Sto... knjižnega daru Prešernove družbe), obravnava 110 slovenskih skladateljev, ki delujejo doma in po svetu. Ker je bilo delo zamišljeno kot predstavitev glasbenih ustvarjalcev v besedi in sliki, je bila dosegljivost skladateljev za fotografiranje tudi eden izmed kriterijev izbire leteh. Uvodnemu eseju, ki oriše slovensko glasbo od začetkov do danes (tu je omenjen tudi prof. Stanko Jericijo), sledi predstavitev posameznih avtorjev s kratkim razgovorom in umetniškimi fotografijami. Od zamejskih skladateljev je predstavljen Pavle Merkù, od primorskih, ki so tesno povezani z našo stvarnostjo, pa Štefan Mauri. Tretji del knjige obsega enciklopedične članke o skladateljih, razvrščene po abecednem redu.

Knjiga je zanimivo zasnovana. Verjetno je ena od prvih, ki obravnava skupaj avtorje resne in zabavne glasbe (v njej so npr. Mojmir Sepe, Slavko Avsenik, Dečo Zgur). Seznanja nas z nekaterimi skladatelji, ki so pri nas skoraj popolnoma neznani (npr. Božidar Kos iz Avstralije, Aljoša Solovera-Roje iz Čila) in s celo vrsto glasbenih ustvarjalcev, ki delujejo v različnih evropskih državah (npr. Matičič, Kantušer, Globokar v Franciji, Blaženka Arnič v Avstriji) in na drugih celinah (npr. Paul John Sifler v ZDA, Ciril Kren v Argentini).

Po knjigi bo rad segel vsak, ki se želi na kratko, a jedrnato seznaniti z današnjimi glasbenimi ustvarjalci doma in po svetu.

V-Č

POČITNIŠKA KULTURA

ALEKSIJ PREGARC

Avtor na premskem srečanju

Od 20. junija dalje se je zvrstilo kar nekaj srečanj, katerih se že vrsto let nisem udeležil, v glavnem - uradno povabljen. Vse skupaj je bilo tokrat dovolj poučno in zakaj ne, zabavno, ponekod pa neizogibno - kanček grenkega priokusa in zaskrbljenosti.

20. junij. V okviru praznovanj sežanskega občinskega praznika smo se na brjarju lepe domačije tamkajšnjega slikarja Marjana Miklavca zbrali kulturniki, ki smo lansko leto obiskali zdomce v Avstraliji. O tem je bilo že dosti napisanega in objavljenega, zato naj se omejim le na ta prisrčni večer in na solidno izvajanje nastopajočih (Tržaški oktet, Aleksij in Maša Pregarc ter razstava pejsažnih akvarelov gostitelja in pa Štajerke Veronike Rakuš). Bil je to majhen drobec naše zamejske ustvarjalnosti, ki je mimo kvazi-umetniške poplave raznih ansamblov gotovo obogatil tiste, ki so se lansko leto v Avstraliji zavzeli za pravi vdor tostranske Primorske na svoj kontinent, v brk pomislekom o naši neplodnosti.

22. junij. Zgodil se je Prem in z njim Premska srečanja primorskih književnikov. Lepo število ljudi, prisrčno vzdušje, izvirna koreografija s konjeniki, ki jo je znal gospod Gombač iz Ilirske Bistrice lepo izpeljati. Pangerc je posegel na okrogli mizi, Paljk pa se je predstavil z lepimi stihi iz svoje zadnje zbirke, sicer pa je bila prisotnost ustvarjalcev iz zamejstva povsem zanemarljiva. Vznejevoljil me je vsiljiv nastop na literarnem delu srečanja hrvaškega pesnika Biletiča, čigar pesmi so bile zgolj zaključek besednega plazu o njihovi publicistični dejavnosti, kar spada na okroglo mizo. O takih transfrontalnih, transregijskih srečanjih in o sorodnih kulturnih pretokih bi moral pomisliti zlasti Edelman Jurinčič. Namesto na pristajanja na nenačrtovane improvizacije, bi se lahko veliko bolj zavzel za prisotnost povabljencev iz osrednje Slovenije, za katero postaja naš življenjski prostor z vsakim dnem le kulturna marginalija.

26. junij. Piknik slovenskega Pen-centra na Koroškem. Skrbno izbrani kraji: Prežihovina, Leše, Prevalje. Spominska literatura in enkratni sakralni objekti, z zavidanja vrednim vodičem dr. Cevcem. Na koncu, izjemna pogostitev na "kmečkem turizmu", z ganljivim programom tamkajšnjih šolskih otrok in domače igralske skupine. Predsednik slovenskega Pen-centra Marko Kravos se je izkazal kot dober gostitelj, vendar je šlo za goli izlet, kjer je običajni klepet o ustvarjalstvu, knjigi ipd. popolnoma izostal. Veliko nekdaj odločujočih ljubljanskih "eminenc" je bilo kljub znatnemu številu udeležencev odsotnih. Med Primorci sem bil, poleg predsednika, edini zraven, in to je slab znak.

28. junij. Srečanje pisateljev na domačiji preminulega prijatelja Rožanca v Volčjem gradu pri Komnu, v režiji prizadevnega in požrtvovalnega založnika Jara Mihelača in Rožančeve vdove. Osrčje Krasa. Številna udeležba. Nagrada za esej je pripadla esejistu Kosu. Dve spremni razstavi sta srečanje dostojno popestrili. Šest mladih nadebudnih piscev iz osrednje Slovenije je bralo svoje izdelke. Ob poslušanju slednjih imen me je navdala tesnoba: dekadenca, ki niti od daleč ne spominja na globinska doživljanja, komaj kaj pozitivnega, na robu povprečne paranoje. Edinemu prisotnemu zamejcu (mar Mihelač res ni nikomur izmed nas pomagal do knjige?!) ni preostalo drugega kot sproščen stisk roke z redkimi dolgoletnimi znanci iz Ljubljane: oaza sredi Krasa brez nas!

3. julij. Literarni večer brežanskih pesnikov s sodelovanjem harmonikarja Denisa Novata s spremljevalci ter pevska skupina ansambla Stu ledi v Hribenci pri Borštu. Soliden ustvarjalski večer, ki je privabil precejšnje število Brežanov. Praznik besede, ki ga je vredno utrditi. Počastil nas je s svojo prisotnostjo Tone Partljič, nekdanji občutljivi in pozorni predsednik Društva slovenskih pisateljev. Med nami pa ni bilo nobenega peresa iz zamejstva, ki mu samodejno priznavamo prvaštvo; kaka taka gesta bi gotovo spodbudila kakega novega literarnega samosrajčnika, ki ga zaenkrat še ni na obzorju.

6. julij. Prireditev Slovenija, moja dežela, v Ribnici na Dolenjskem. Poleg zdomcev je tudi precej ljudi iz zamejstva prejelo vabilo Izseljenske matice. Pa smo spet tam: ali samo Slovenija v svetu ali nič? Med 15. in 21. uro nisem na prizorišču srečal nikogar s te strani meje, če izvzamemo argentinskega Slovenca Štoko s Kontovela, katerega sem v družbi soproge zapeljal v Ribnico...

Sami minusi. Apatičnost? Pomanjkanje smisla za družbeno družabnost? Lagodno in že vpeljano miselno in dejavno vse češče počitnikovanje? Najbrž je v takih pojavih krivda za trditev Alojza Rebule v Magu, češ da je knjiga v zamejstvu pravi abortus. Verjetno pa tiči nemalo krivde v tem, da se pisci požvižgajo na bralce, velik del namreč izve za nas samo preko ekrana, preko vedno manj poslušanih radijskih valov, preko revnosti časopisov. Za primorske ustvarjalce tostran meje se res pišejo težki časi, posameznim naporom navkljub. Premska sugestija o eni strani našega tednika, posvečena pisni ustvarjalnosti, je vredna treznega razmisleka!

Hongkong spet kitajski (3)

JANKO JEŽ

Po izstopu iz avtobusa smo nekaj časa pešačili ob meji s Kitajsko. V ozadju smo videli številna jezerca, onstran katerih je bila zadnja kitajska železniška postaja pred Hongkongom. V naši bližini sta se v blatni mlakuži leno kopala bivola. Poleg njiju je kmet z motiko obdeloval nehvaležno grudo. Nosil je do kolen segajoče hlače in bil zanemarjeno pokrit z obnošeno haljo. Obraz mu je krasila dolga, ozka siva brada. Pokrival ga je širok slamnik, brez zgornjega konca, iz katerega je štrlela skuštrana glava. Prosil sem ga, ali ga smem slikati. Odgovoril mi je: "I do not speak English!" in pomolil predme roko. Dal sem mu dolar. Hvaležen sem mu bil za ta dokaz kitajskega ponosa pred vsiljivim evropskim pritepencem. Izvedel sem, da Kitajci imajo raje kot ameriške dolarje že davno zapadle avstrijske tolarje Marije Terezije, ki so pri njih še vedno običajna in dragocena valuta. Zvečer sem se z ženo sprehajal po starem kitajskem delu Viktorije. Ob obrežju so že od pamtiveka zasidrane ladje in ladjice vseh velikosti. Kitajski domačini, ki so bili cenena delovna sila važnih evropskih podjetnikov, so se nekoč ukvarjali tudi z ribištvom. V neki izložbi sem zagledal zanimivo razglednico s panoramo mesta. Na vrhu griča v ozadju je bila v veliko kamnito gmoto iz laporja izsekana podoba žene, ki v naročju stiska novorojenčka, ki me je spomnila na motiv naše Lepe Vide. Ta ženska že dolgo vrsto let pričakuje povratek utrujenega in sestradanega moža s pičlim ulovom rib za preživetje številnih ust družine. Kitajci namreč radi pri omenjanju prehrane omenjajo usta ne pa ljudi, ki na hrano čakajo. Na sprehodu me je motilo lajanje psov na plovilih. Pse zelo cenijo, kajti z laježem jih svarijo pred bližajočimi se ujmami in celo pred potresi.

Grb Hongkonga pod angleško upravo

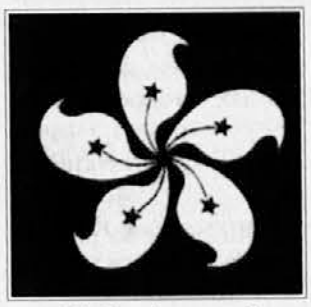
Grb Hongkonga pod kontrolo Pekinga

KONEC

VOLITVE DEVIN-NABREŽINA

DEPANGHER NE BO VEČ ŽUPAN

ERIK DOLHAR

V torek, 8. t.m., je devinsko-nabrežinski župan prof. Giorgio Depangher (*na sliki*) obvestil javnost, da na jesenskih volitvah ne bo več kandidiral za župana. O tem je bil sicer že obvestil stranke in komponente političnega zavezništva "Insieme-Skupaj", sedaj pa je novica uradna.

FOTO KROMA

Depangher pripada Demokratični stranki levice, za župana pa je bil izvoljen leta 1993, potem ko je bil dolga leta občinski svetovalec in odbornik. O svoji odločitvi pravi, da "nima nobenega političnega ozadja in je sad čisto osebne izbire. V upravo sem vložil veliko energij; nekateri doseženi rezultati so vsem pred očmi: posodobitev občinskega birokratskega stroja, sanacija občinskih blagajn in dosežena stopnja sožitja, za katero imajo zasluge vse komponente občinskega sveta".

Nabrežinske stranke se vsekakor že pogajajo o jesenskih občinskih volitvah. Še najbolj aktivna je v tem smislu leva sredina oz. komponente zavezništva *Insieme-Skupaj*, nekaj pa se premika tudi na desnici, posebno v vrstah Nacionalnega zavezništva. V krogih leve sredine so nekateri predlagali možno županско kandidaturo Giorgia Reta, dolgoletnega tržaškega predsednika Zveze obrtnikov. Prava pogajanja se bodo vsekakor pričela septembra.

Do volitev v Nabrežini, ki bo edina tržaška občina, kjer bodo jeseni volitve, pa čaka Depangherjevo upravo še nekaj pomembnih nalog. Prav ta teden mednarodno priznani urbanist Edoardo Salzano predstavlja občinskim upraviteljem predlog novega občinskega regulacijskega načrta, ki ga bo občinski svet odobril predvidoma konec septembra. To bo zadnja velika obveza Depangherjeve uprave in večinske koalicije pred iztekom mandata.

Glede politične prihodnosti občine Devin-Nabrežina upa župan v politično nadaljevanje dosedanje občinske koalicije. Depangher tudi obljublja, da bo še naprej od blizu spremljal politično in upravno dogajanje v občini (morda kot občinski svetovalec?, op. ur.) ter da bo svojemu nasledniku vedno na razpolago za nasvete in pomoč. Nazadnje je Depangher mnenja, da je neposredna izvolitev župana le prvi korak na poti reforme krajevnih uprav, ki so še vedno v kleščah birokracije.

ZRELOSTNI IZPITI

ZAKLJUČEK MATUR

Na slovenskih višjih srednjih šolah v Trstu so se prejšnji teden zaključili zrelostni izpiti in komisije so objavile seznam rezultatov.

Dijaki si ogledujejo izide maturitetnih izpitov (Foto Kroma)

Najprej je treba zabeležiti veliko število šestdesetic: kar štiri so bile oddane na znanstvenem liceju France Prešeren (Marina Kodrič, Metka Udovič, Edvin Braini in Tjaša Gruden), dve na klasičnem liceju (Jadranka Cergol in Vinko Bandelj), ena na pedagoškem liceju A. M. Slomšek (Valentina Bandi), ena pa na poklicnem zavodu Jožef Stefan (Alen Kermac).

Drugače so zrelostni izpit uspešno prestali vsi maturanti (le na poklicnem zavodu Jožef Stefan en dijak ni izdelal): šestnajst na klasičnem liceju, sedemnajst na pedagoškem liceju, dvainštirideset na znanstvenem liceju, osemintrideset na trgovskem zavodu Žiga Zois in oddelku za geometre ter enaintrideset na poklicnem zavodu.

Vsem uspešnim maturantom, še posebej pa odličnjakom, ki so prejeli šestdesetico, naj gredo najtoplejše čestitke tudi našega lista z željo, da bi čim lepše preživeli poletne počitnice in da bi bili čimbolj uspešni v nadaljnjem študiju in življenju.

VLJUDNOSTNI OBISK

RAVIGNANI IN VONČINA NA SLOVENSKEM KONZULATU

V četrtek, 10. t.m., je bil na generalnem konzulatu Republike Slovenije v Trstu na vljudnostnem obisku tržaški škof msgr. Evgen Ravignani v družbi msgr. Franca Vončine, vikarja za Slovence.

Na pogovoru z generalnim konzulom Vlasto Valenčič Pelikan in njenimi sodelavci so bile obravnavane teme, pomembne za slovenske vernike v tržaški škofiji in za celotno slovensko skupnost v Italiji. Soglasno so bili ugotovljeni zadovoljstvo in pomen obiska ter pripravljenost za uspešno sodelovanje tudi v prihodnje.

POBUDA SLOVENSKE STRANKE

VENEC SSk NA PROČELJU NARODNEGA DOMA

FOTO KROMA

V nedeljo, 13. julija, je ob 77. obletnici požiga Narodnega doma stranka Slovenske skupnosti ob številni udeležbi položila venec v spomin na to tragično obletnico na pročelje te stavbe, v kateri je sedaj visoka šola za moderne jezike, prevajalce in tolmače.

Ob tej priložnosti je spregovoril strankin deželni tajnik Martin Brecelj, ki je podčrtal velik simbolični pomen Narodnega doma za vse Slovence in opozoril, da ob odprtju visoke šole ni bil postavljen na pročelje stavbe večjezičen napis, ki bi na jasen način obrazložil zgodovino tega kraja. Zaradi tega je izrekel Brecelj kritične besede do tržaške univerze in deželne uprave.

SSO POJASNJUJE

V Novem glasu z dne 26. 6. 1997 in nato še v Našem vestniku smo lahko brali pismo v zvezi s prošnjo, ki je bila v imenu rojanske župnijske skupnosti naslovljena na SSO za financiranje 17 nastopov raznih zborov (12 zamejskih in 5 iz Slovenije) med mašo, ki jo ob nedeljah prenaša postaja Radio Trst A, za skupni znesek 25 milijonov lir.

Nekoliko čudno je, da je bilo pismo poslano v časopise, ne da bi prej preverili možnosti za pogovor, ker bi bilo možno marsikaj pojasniti. V prošnji, objavljeni v časopisu v skrčeni obliki, se podpisniki sklicujejo na deželni zakon št. 46, po katerem naj bi SSO črpal prispevek za pobudo, ki sta jo predlagala Slovenska glasbena šola in cerkveni pevski zbor iz Rojana. Če obstaja možnost, da bi Dežela sprejela tako prošnjo, bi bilo morda bolje, če bi jo prosilca sama predlagala Deželnemu uradu za kulturo.

V zvezi s samo pobudo pa bi pogovor o prenosu maše po radiu lahko razširili tudi na samo radijsko postajo, ki je za prenos odgovorna. Današnja tehnologija omogoča radijske prenose (tudi sv. maš) veliko bolj kvalitetno in pestro, kot jih lahko zdaj poslušamo po Radiu Trst A. Radio Slovenija in Radio Ognjišče na primer prenašata skupaj mašo iz različnih krajev v Sloveniji. Ne vemo, če bi mašo iz Rojana in iz drugih krajev v našem zamejstvu lahko vključili v podoben, če ne isti projekt. Vsekakor so za odločitve o tem kompetentni uredniki radia in Cerkev. Je že res, da "zapisano ostane". Toda ni rečeno, da to rešuje probleme. V tem primeru, ki ne zadeva samo rojanske skupnosti, bi bil nujen širši pogovor. Tudi zato, ker smo na zadnji seji pokrajinskega sveta SSO v Trstu lahko ugotovili, da so sredstva za naše kulturne ustanove žal vedno skromnejša.

FESTIVALU V MAVHINJAH OB ROB

V torek, 8. t.m., sem med polnoštevilnim občinstvom v Mavhinjah prisostvoval eksperimentalni predstavi Iz take smo snovi kot s(r)anje, *ki jo je Sergej Verč zrežiral za našo domačo publiko. Ta je dan za dnem spremljala res lepo pobudo mavhinjsko-cerovskega društva, to je Zamejski festival amaterskih dramskih skupin.*

Z muko sem dočakal zaključek predstave in ugotovil, da taka predstava sploh ne sodi na vaški trg, kjer se zbira pisana množica gledalcev, od otrok pa vse do starejših. Nisem gledališki kritik in ne morem soditi umetniške vrednosti omenjene predstave. Sem le navaden, povprečen, verjetno omejen ali starokopiten zamejec, ki uživa ob lepih predstavah in se sploh ne pohujšuje ob posameznih "krepkih" izrazih, na katere so nas navadila tako sredstva javnega obveščanja kot vsakodnevna govorica zlasti mladine. Tisti večer pa sem pomislil, s kakšnimi občutki so matere prisotnih otrok sledile "umetniškemu" podajanju Verčeve igre. In še: med nastopajočimi ni manjkalo mladih (mladoletnih?) izvajalcev, ki so se (vsaj tako je kazalo) s posebnim užitkom vživeli v posamezne vloge, kar so dokazali tudi z občuteno mimiko, da bi le ustregli režiji.

Čudim se, da se po krstni uprizoritvi te igre, ki je bila pred meseci v Zgoniku, nihče ni spotaknil ob dejstvo, da je bila predstava "primerna za vse", kot se temu pravi za filme. Naj ob koncu omenim, da Verč ni odkril nič novega ne s pesmijo ne s prozo, ki smo jo slišali, čeprav so bili teksti sad naših literarnih velikanov. Dobro bi bilo, ko bi kdo publiki povedal, da je bilo to napisano ali improvizirano v zaključeni družbi polnoletnih, ob poznih ali zgodnjih jutranjih urah, ko so na mizah samevale prazne steklenice.

Nič nimam proti avantgardi, četudi me ne navdušuje; prepričan pa sem, da ni primerna za vsakogar in da bi bilo najbolje, da se take uprizoritve prirejajo v zaključenem krogu bolj ali manj "naprednih" gledalcev.

Po mnenju velikega števila obiskovalcev mavhinjskih večerov je omenjena predstava izpadla kot tujek na sicer odlični izvedbi celotnega programa. Požrtvovalni cerovsko-mavhinjski kulturniki si tega res niso zaslužili!

- ANTEK TERČON

POLETJE V SESLJANU

MNOŽIČEN OBISK

V sredo, 9. t.m., se je v Sesljanskem zalivu pričel niz kulturnih manifestacij, ki jih je devinsko-nabrežinska občinska uprava v sodelovanju s Centrom za Kinematografsko izražanje iz Vidma tudi letos poimenovala *Poletje v Sesljanu*. Ob odprtju je bil na sporedu koncert skupine Shipyard Town Jazz Orchestra iz Tržiča. Večer je s predstavitvijo *Poletja v Sesljanu* v slovenščini uvedla pozdžupanja in odbornica za kulturo in šport prof. Vera Tuta Ban. Naravno sceno Sesljanskega zaliva je dan kasneje obogatil veliki ekran, ki so ga postavili v Caravelli, kjer se je začel ciklus petih filmov. Verjetno tudi zato, ker je vstop brezplačen, je na sesljansko nabrežje navalilo ogromno ljudi, tako da so bili sedeži kmalu zasedeni, masovna prisotnost mladih pa se je pri morju občutila še dolgo v noč. Najprej so predvajali italijanski film *Il ciclone* Leonarda Pieraccionija, ki je dosegel rekordno prodajo vstopnic v zgodovini italijanskega filma. Natalia Estrada in Lorena Forteza sta s svojimi senzualnimi gibi ob plesanju flamenka navdušili prisotne. V četrtek, 24. t.m., bodo prišli na svoj račun tudi najmlajši, saj bo na sporedu Walt Disneyev risani film *Notredamski grbavec*.

ED

NA NAŠEM PRAZNIKU TUDI O DEVINSKO-NABREŽINSKI UPRAVI

V okviru *Našega praznika*, ki ga Slovenska skupnost prireja konec tega tedna v Nabrežini (in na katerem je predvidena tudi prisotnost državne sekretarke za Slovence po svetu Mihaele Logar), bo sredi bogatega družabnega sporeda tudi okrogla miza na temo *Občina Devin-Nabrežina - obračun po štirih letih*. Spregovorili bodo podžupanja Vera Tuta Ban, odbornik Viktor Tance, načelnik skupine *Skupaj* za Devin-Nabrežino Danilo Antoni, Ivo Širca in Rajmund Carli. Moderatorka bo Maja Lapornik. Okrogla miza bo v soboto, 19. julija, ob 18. uri.

TRŽAŠKA KNJIGARNA
Ul. sv. Frančiška 20
Tel. 635954

TRŽAŠKA KNJIGARNA
OBVEŠČA STARŠE IN DIJAKE, DA ŽE SPREJEMA NAROČILA VSEH ŠOLSKIH UČBENIKOV IN VABI NA OGLED KNJIŽNIH IN DRUGIH NOVOSTI.

INTERVJU - IGOR STARC

"TRŽAŠKA KNJIGARNA JE ZAME IZZIV"

IVAN ŽERJAL

Igor Starc je dinamičen upravnik Tržaške knjigarne. Marsikdo ga bolje pozna kot glasbenika, saj je učil kitaro na Glasbeni matici, bil pa je tudi član raznih ansamblov, med katerimi velja omeniti znamenite Taims-e in Adria kvintet. V svojem delu je zelo aktiven in si prizadeva čimbolj promovirati to, kar nudi ta slovenska knjigarna v tržaškem mestnem središču. Da bi kaj več zvedeli o njegovi dejavnosti in pomenu ter vlogi Tržaške knjigarne, smo ga naprosili za pogovor, na katerega je pristal.

Igor, koliko časa se ukvarjaš s Tržaško knjigarno in kaj to pomeni zate?

S knjigarno se ukvarjam od lanskega avgusta, ko sem prevzel njeno vodstvo. Prej sem se ukvarjal z glasbo, tako da sem preskočil z enega kulturnega področja na drugega. Največji šok, ki sem ga pri tem doživel, je bil ta, da sem prišel s položaja odjemalca knjige, to je človeka, ki knjige samo kupuje in jih bere, na položaj knjigarnarja, to je človeka, ki od ukvarjanja s knjigami tudi živi.

Zame pomeni knjiga pravzaprav vse. Mene je stric dobesedno okužil, pravzaprav "zastrupil" s knjigo in sliko. Ko te kdo zastrupi z ljubeznijo do knjige in če si za to dovzeten, potem si temu predan do konca svojega življenja.

Kaj vsega ponujate obiskovalcem?

Predvsem je treba reči, da Tržaška knjigarna ni samo knjigarna. Za Slovence, a tudi za italijanske someščane, je pravzaprav že institucija. Predvsem vsi vedo, da se v TK dobi v glavnem vse, kar je slovenskega, če se dà. Pojem TK je v tem, da se v njej dobi predvsem slovenska knjiga in vse, kar je vezano na Slovenijo. TK ponuja slovenskim obiskovalcem in italijanskim someščanom to, kar je slovenskega. Zelo se trudimo, da bi ponujali umetniške izdelke naših obrtnikov (npr. Pavla Hrovatina, Gabrijele Ozbič, Bogomile Doljak idr.) in umetnikov (npr. Lojzeta Spacala in Klavdija Palčiča). TK nudi velik izbor na tem področju. To je tudi njena usmeritev.

Po čem pa je največje povpraševanje oz. kaj najbolje prodajate?

Treba je povedati, da so slovenske knjige za naše obiskovalce žal drage. V Trstu je še posebna situacija, ker imajo naši slovenski ljudje možnost kupiti italijansko knjigo. Dobro vemo, da je italijansko tržišče neprimerno večje od slovenskega, čeprav to ne bo edini razlog, da so slovenske knjige drage, italijanske pa dosti cenejše.

Kot knjigarna tukaj žal ne moremo narediti veliko, lahko se potrudimo, da ohranimo čim nižje cene. Ostaja pa problem, da bo italijanska knjiga vedno cenejša. Zaradi tega se usmerjamo tudi na druga področja. Tu je TK najbolj zanimiva za italijanske someščane kot kraj, kjer lahko dobijo vse, kar se izda o Sloveniji, od vodičev do izletniških kart idr. Recimo, da je TK v očeh italijanskih someščanov res kulturni center, kjer se dà lahko vse vprašati o Sloveniji in Slovencih. Zadnje čase pa knjigarna ponuja tudi dosti publikacij, ki se nanašajo na Trst in okolico.

Kaj bi povedal o kulturni dejavnosti, ki poteka v knjigarni?

Knjigarna je kraj, kjer naj bi se prodajale in predstavljale knjige. Ker je TK poseben center, imamo tudi grafike in druge umetniške izdelke. Lani smo med drugim tudi predstavili slikarja Bogdana Groma, Atilija Kralja idr. Moja želja in načrt sta, da bi TK postala multimedialni center, kjer bi naši slovenski ljudje dobili vse, kar se slovenskega lahko dogaja. Ta načrt moramo usmeriti tudi k italijanskim someščanom, da nas lahko spoznajo tudi po tej poti. Rekel bi, da je danes treba znati uskladiti tržno dejavnost s kulturno. Sredstev, ki so bila na razpolago samo za kulturo, ni več, zato je treba uskladiti kulturo s trgom. Tudi tako se Slovenci lahko predstavimo v Trstu. To normalno delajo druge italijanske galerije in knjigarne. Zakaj ne bi tega delali tudi mi?

Pred kratkim ste tudi sodelovali na letošnjem Trgu Gutenberg. Kakšen je bil odziv?

Na Trgu Gutenberg je bil odziv odličen. Predvsem je bila to potrditev vprašanja, kaj naj bi knjigarna bila, kaj naj bi nudila. Na takem trgu vidiš, kaj ljudje pohvalijo. Ponujali smo slovenske knjige, po katerih so segli tudi Italijani. To velja npr. zlasti za prevode del Alojza Rebule in Srečka Kosovela (Kosovel je sploh pošel). Zelo dobro je šla v prodajo tudi knjiga Bruna Volpija Lisjaka o slovenskem pomorskem ribištvu in Sosičev roman *Balerina, Balerina*. V tistih dneh je to delo doživelo tudi odrsko uprizoritev v italijanščini, italijanski odjemalci pa so kupovali slovenski tekst v pričakovanju na prihod italijanskega prevoda romana. Očitno je tudi pri Italijanih določeno zanimanje za našo stvarnost, umetnost in literaturo.

Mislim, da bi na tem področju lahko naredili še marsikaj. Jasno sta tu vedno dva vidika: eden je ta, kako lahko nudiš nekaj odjemalcu, drugi pa, če se tiskanje knjige, ki jo boš nato prodajal, obnese. To je problem, ki ga je treba vedno dobro vrednotiti, ko tiskaš knjigo.

Prodali smo tudi zelo dosti izletniških in zgodovinskih knjig, zlasti knjigo *Gli anni bui della Slavia*. Upamo, da se bodo slovenski in italijanski bralci zamislili ob tej knjigi in znali najti skupen jezik strpnosti v Trstu. Za to je že skrajni čas.

Imate kakšne načrte za prihodnost?

Načrt je, da bi knjigarna bila - če bi se dalo - vedno lepša in da bi zadostili željam vseh, ki prestopijo njen prag.

Želeli bi imeti vedno lepše grafike, sodelovati z vsemi umetniki, želeli bi to, da bi vsakdo, ki pride v knjigarno, dobil kaj zase, in da ne bi knjig in drugih izdelkov ponujali samo Slovencem.

Načrt je tudi, da bi uskladili komercialno dejavnost s kulturno in da bi znali iz kulture narediti tudi način preživetja. Knjiga je lahko delo, kot je lahko delo grafika ipd. Predstaviti to v Trstu in v širši okolici je za TK lahko načrt, zame pa izziv.

OBVESTILA

DUHOVNE VAJE za žene in dekleta bodo tudi letos v Domu blagrov nad Trstom. Pričele se bodo v ponedeljek, 18. avgusta, zjutraj in končale v sredo, 20. avgusta, zvečer. Vodil jih bo izkušeni in preizkušeni dušni pastir in pisatelj g. Jožko Kragelj. Vpise sprejemata gdč. Dora Kosovel (tel. 040-763406) in Jože Kunčič (tel. 040-220332). Zdravniki priporočajo za telesno zdravje vsakoletni zdravniški pregled, duhovni zdravniki pa za dušno zdravje vsakoletne duhovne vaje. Te nam pomagajo urediti preteklost z Bogom in načrtovati prihodnost, kolikor nam jo bo Bog še dal.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca obvešča, da se bodo otroci iz kolonije v Comegliansu vrnili v torek, 22. t.m. V Gorici bodo pred železniško postajo okrog 11. ure, v Trstu pa pred avtobusno postajo okrog poldne.

V PETEK, 25. julija, bo župnija sv. Jakoba ap. obhajala slovesni praznik zavetnika. Maša bo ob 18.30, vodil jo bo škof Evgen Ravignani, in sicer hkrati za slovensko in italijansko narodnostno skupnost. Naši verniki bomo sodelovali s slovensko molitvijo in petjem tako pri maši kot pri procesiji. Vabljeni vsi slovenski verniki iz mesta!

DAROVI PRIHODNJIČ

NA OPČINAH
PRODAJAM VEČJO VILO (260 m²)
in negovan park (1.500 m²) zaradi izselitve. Zelo mirno okolje, veliko obdelanega kraškega kamna. Tel. št. 040/211844 ali 004193/7513389.

OB 100-LETNICI GODBE NABREŽINA

SLOVESNO KLJUB POLETNIM NALIVOM

ERIK DOLHAR

S tridnevnim praznikom je Godbeno društvo "Nabrežina" konec tedna proslavilo 100-letnico delovanja. Ob tej priložnosti so predstavili tudi bogato brošuro.

FOTO KROMA

Brošuro *Godbeno društvo "Nabrežina" 1897-1997* so sestavili bratranca Niko in Marjana Golemac ter Massimo Veronese, poleg kratke zgodovine godbenega društva pa je tudi bogato opremljena s 30 fotografijami godbe v raznih sestavih.

Godbeno društvo "Nabrežina" je bilo ustanovljeno leta 1897. Takrat je namreč skupina godbenikov predložila pristojnim oblastem ustrezne prošnje in društveni pravilnik. Žal je Cesarjevo-kraljevo namestništvo v Trstu zaradi raznih napak v pravilniku prošnjo zavrnilo. Dopolnjeni društveni pravilnik je bil sprejet šele 9. marca 1898. Zelo verjetno je nabrežinsko godbo ustanovila skupina članov godbe nabrežinskega odseka vojaško-veteranskega društva iz Trsta. Ta veteranska godba se je v čast avstrijskemu cesarju imenovala Franz Josef Musik, ustanovljena pa je bila leta 1895. Veteransko godbo lahko imamo brez zadrege za predhodnico nabrežinskega godbenega društva.

Takratni prvi kapelnik godbe "Nabrežina" je dirigiral tudi pri veteranski godbi. Godbeno društvo "Nabrežina" je v svoji stoletni zgodovini doživelo le dve prekinitvi, ki se ujemata z obema svetovnima vojnama. Ker je bila Nabrežina leta 1915 evakuirana, so se vsi instrumenti in društveni inventar porazgubili. Prvi povojni občni zbor je bil v nedeljo, 9.11.1919, v prostorih društvene krčme v Nabrežini. Za predsednika je bil potrjen Franc Pertot. Godba je nato nastopala vse do praznika sv. Roka v Nabrežini leta 1941, ko je tudi to slovensko godbo zajela vojna vihra.

Nabrežinski godbeniki so se po vojni spet zbrali in odločili, da obnovijo delovanje godbe, kar se je zgodilo na seji 7. julija 1945. Na občnem zboru 21. istega meseca so izvolili nov odbor, ki mu je predsedoval Milan Pernarčič, za tajnika pa je bil izbran Demetrij Drašček. Dirigentska palica je bila zaupana bivšemu klarinetistu Ignacu Pertotu - Naciotu.

Še posebej odmevno je 30-letno povojno dirigiranje godbe gospoda Misleja, ki je tudi poučeval mlade pred ustanovitvijo glasbene šole leta 1973 in po njej. Zadnja leta je godba gostovala po vsej Evropi, od Italije (Umbria, Toscana, Emilia) do Slovenije, Avstrije in Belgije. Dolgo let je pomanjkanje primernih prostorov oviralo popolno delovanje društva, občinska uprava pa mu je pred kratkim končno dodelila stalen sedež, ki ga pa morajo temeljito preurediti in posodobiti. To pa je že današnja kronika.

FOTO KROMA

V petek, 11. t.m., je prvi dan praznika onemogočil popoldanski naliv, tako da so jubilejni koncert Godbenega društva "Nabrežina" odložili na ponedeljek, podelitev priznanj pa na nedeljo. V soboto so godbeniki iz Nabrežine in s Proseka najprej uprizorili nogometno tekmo, pri kateri seveda ni manjkalo smeha in zabave, zaključila pa se je s "političnim remijem" 5-5. Koncert je imela nato godba "Medesani" iz Boretta pri Reggio Emiliji, s katero imajo Nabrežinci že vrsto let dobre stike. Tako v soboto kot v nedeljo je bil ples z Zamejskim kvintetom. V nedeljo popoldne je bilo posebno slavnostno, saj so se vse kraške godbe z gosti iz Reggio Emilije in z onstran meje zbrali na nabrežinskem trgu sv. Roka in se nato v sprevodu podali do športnega igrišča, kjer so zaigrali nekaj skupnih skladb; vsaka godba pa je imela še kratek samostojen koncert. V treh dneh praznovanja ob 100-letnici nabrežinske godbe se je na Sokolovem igrišču zbralo res lepo število ljudi, še zlasti v nedeljo popoldne.

KATOLIŠKI TEDNIKI ZOPER ODLOK MACCANICO

Deželno upravno sodišče v Rimu bo 30. julija razpravljalo o prizivu, ki ga je vložilo Združenje katoliških tednikov v Italiji (FISC) ob sodelovanju ostalih združenj periodičnega tiska. Združenje FISC zahteva, naj deželno sodišče začasno prekine izvajanje ministrskega odloka, po katerem so se poštne tarife podražile od 135 do celo 400 odstotkov v primerjavi s prejšnjimi poštnimi stroški.

Upravno sodišče naj dalje globlje prouči vsebino novega odloka, ki je po mnenju združenj periodičnega tiska nezakonito in v kričečem nasprotju z nekaterimi ustavnimi določili ter ni v skladu z načeli modrega upravljanja.

Ogromne podražitve seveda hudo obremenjujejo tudi Novi glas.

GORIŠKA OBČINSKA VEČINA PROTI OSNUTKU ZAŠČITNEGA ZAKONA ZA SLOVENSKO MANJŠINO

V torek, 1. julija, je bila na dnevnem redu goriškega občinskega sveta razprava o resoluciji proti osnutku zaščitnega zakona za slovensko manjšino, ki ga je v italijanskem parlamentu predstavil poslanec Caveri. Resolucija, ki jo je na predlog gibanja Naprej Italija izglasovala občinska večina, daje zaskrbljujočo sliko prihodnosti našega mesta in mirnega sožitja, za katerega si, vsaj po besedah sodeč, vsi prizadevamo.

Naše nezadovoljstvo in razočaranje pa sta vezana predvsem na misli in propagandne stavke, ki smo jih lahko poslušali pri razpravi in za katere smo si prizadevali, da spadajo že v ropotarnico zgodovine. Pri tem pa ne gre spregledati pristranskega obnašanja goriškega župana Valentija, ki je sam volil za resolucijo in tako pokazal, da je njegova politična linija naravnana proti spoštovanju pravic slovenske manjšine v Italiji.

Kot je poudaril predstavnik Slovenske skupnosti v občinskem svetu dr. Bernard Špacapan, se zakonske zahteve, ki jih zajema Caverijev predlog, vključujejo v evropske standarde zaščite jezikovnih manjšin, kar pomeni, da meče pesek v oči, kdor govori o krivičnih privilegijih, ki naj bi jih po osnutku morala uživati naša etnična skupnost.

Nadalje velja poudariti, da je omenjeni zakonski osnutek le eden od predstavljenih predlogov za zaščito slovenske manjšine, vendar edini, ki so ga podpisale vse komponente slovenske manjšine v Italiji. V italijanskem parlamentu namreč leži tudi zakonski osnutek, ki ga je predstavil deželni parlamentarec DSL-ja Di Bisceglie (in s katerim, si predstavljamo, da se strinja senator Bratina), ki je odraz politike DSL-ja do naše manjšine.

Gibanje Naprej Italija pa je usmerilo svojo pozornost oz. resolucijo le na Caverijev predlog in z vsem tem "obogatilo" takratno predvolilno klimo, vendar izvolitev predstavnika Oljke na čelo goriške pokrajinske uprave je dokazala, da krajevno prebivalstvo ni naklonjeno takim radikalnim pozicijam.

Mislimo, da ima po 50 letih pričakovanja naša manjšinska skupnost pravico do pravičnega zaščitnega zakona, za katerega se je sedanja vlada Oljke tudi zavezala.

Izglasovana resolucija predstavlja velik korak nazaj za naše mesto in nas je zato s svojimi besedami globoko prizadela in razočarala.

Pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti je zato odločilo, da bo o omenjenih novostih seznanilo pristojne oblasti v Sloveniji, najprej v obmejni Novi Gorici in v Ljubljani ter po možnosti internacionaliziralo pozicije izglasovane resolucije v Bruslju, kjer predstavlja goriški župan sebe in naše mesto kot primer mirnega sožitja med različnimi narodnostmi in kulturami.

- POKRAJINSKO TAJNIŠTVO SLOVENSKE SKUPNOSTI

SLOVENSKO GOSPODARSKO ZDRUŽENJE - GORICA: NOVI URNIKI ZA STRANKE

Sporočamo, da je zaradi reorganizacije delovanja uradov in zaradi vedno večjih in številnejših obveznosti, ki jih moramo vsak dan izpolnjevati za naše stranke, s 1. julijem stopil v veljavo nov urnik našega servisa:

- v ponedeljek in sredo od 8. do 16. ure neprekinjeno,
- v torek in četrtek od 8. do 12. ure,
- v petkih in sobotah zaprto.

Tudi telefon bo deloval v času navedenega urnika. Za posebne sestanke in dogovore izven uradnega urnika je potreben predhoden dogovor.

Cenjene stranke prosimo, da se v svojo korist držijo urnika in navedenih navodil! Hvala za sodelovanje.

PO FESTIVALU V ŠTEVERJANU

ČE NI ZRAVEN DUŠE IN SRCA, JE VSE ZAMAN!

JURIJ PALJK

Marko Terčič je mlad in živahen fant, ki ga v Števerjanu vsi poznajo, saj je že deset let predsednik Katoliškega prosvetnega društva Frančišek Borgija Sedej. To je v vasi zelo aktivno in vsako leto prireja sedaj že legendarni festival narodno-zabavne glasbe v Števerjanu.

Marko Terčič

Beseda *legendarni* se bo morda komu zdela malce za lase privlečena, a ni tako, saj je prav števerjanski festival že odkril in uveljavil marsikateri slovenski narodno-zabavni ansambel, ki danes v slovenskem glasbenem prostoru velja za "super" skupino, kot se temu reče v žargonu glasbenikov.

Marka Terčiča smo povabili v naše uredništvo, da nam pove kaj več o pravkar minulem, že 27. števerjanskem festivalu narodno-zabavne glasbe, ki je spet privabil pod Borovce v lepo briško vas tisoče obiskovalcev in ljubiteljev te popularne slovenske glasbe.

Utrujen in še neprespan nam je Marko začel pripovedovati: "Saj najbrž sami veste, da taka prireditev zahteva veliko priprav; zato sem tudi malce utrujen, kot so tudi drugi, ki so sodelovali pri pripravah. Jasno je, da se festival pripravlja celo leto; tako moramo sedaj že začeti misliti na 28. festival, ki bo naslednje leto. Zelo resne priprave na prireditev pa se začenjajo vsako leto dva meseca pred samim festivalom, ko moraš poskrbeti za vse, od jedače in pijače do zagotovitve nastopov vseh skupin, ki jih je vsako leto več. Potem sta tu še napovedovalca, ki sta bila letos znani Janez Dolinar in Betka Šukelj; ta je s svojim dobrim nastopom in poznavanjem slovenske narodno-zabavne glasbe vse presenetila.

Nihče ne pomisli, da moramo vsako leto posebej poskrbeti tudi za dobro ozvočenje in za ojačevalce, ki si jih sposojamo v Padovi. Potem je potrebno poiskati dobrega tehnika za zvok in mešalno mizo. Letos smo izbrali odlično, saj je bilo ozvočenje enkratno; niti en sam nastopajoči se ni pritožil. »Mixman«, kot se reče tehniku zvoka, je bil letos Mice Karou iz Ljubljane, medtem ko sta za tehniko lepo poskrbela dva naša prijatelja, in sicer Niko Klanjšček in Igor Devetak, tehnik Kulturnega doma. Obema bi se zelo rad javno zahvalil, ker delata vsako leto popolnoma zastonj. Igor Devetak se je letos teden dni pred festivalom poročil in je poročno potovanje preložil za en teden samo zaradi festivala, za kar smo mu vsi zelo hvaležni. Niko pa je pri organizaciji že od prvega festivala dalje vedno zraven. Res sta bila odlična in smo jima vsi hvaležni; zelo težko je najti tako požrtvovalne ljudi, kot sta Niko in Igor."

Vprašamo ga, kako je s finančnimi sredstvi; Marko razširi roke: "Veste, festival stane ogromne denarce, ki jih moramo od nekod dobiti. Veliko stanejo ozvočenje, tehnik, napovedovalci in še razne birokratske zadeve, ki jih je vedno več. Potem moramo vsako leto tudi posodobiti prireditveni prostor pod Borovci. Letos smo, recimo, uredili razsvetljavo, ki je stala precej. Poskrbeti moramo tudi za prenočitev in večerjo vseh ansamblov. Naj povem, da je letos nastopilo 150 ljudi; sami se lahko zavedate, da to veliko stane. Potem je tu še bufet, se pravi prodaja jedi in pijače, za katero skrbi brat Branko Terčič s skupino delavnih sovaščanov. Hvala Bogu nam stoji Zveza slovenske katoliške prosvete ob strani in nam finančno priskoči na pomoč. Levji delež finančnih sredstev je letos prispevala Briška gorska skupnost, brez katere bi ne bilo festivala; nekaj denarja dobimo tudi od deželne ustanove RAI Radio Trst A, ki posname celoten festival in posnetke potem predvaja. Za to skrbi že nekaj let skrbna urednica Marija Brecelj. Tu je še zasebna slovenska televizijska postaja TV Primorka, ki je zelo gledana predvsem na Vipavskem, na Krasu in na Goriškem. Ta postaja nam naredi predvsem reklamo zastonj; letos se je to poznalo, saj je prišlo v Števerjan na festival ogromno ljudi iz Slovenije, predvsem iz bližnjih Brd, Vipavske doline in s Krasa. TV Primorka tudi posname festival in ga kasneje večkrat na leto predvaja. Tudi to je reklama za nas! Nekaj denarja dobimo seveda tudi od same prodaje vstopnic in od reklam, ki jih objavimo v vsakoletnem katalogu, za katerega zgledno skrbi naša tajnica Franka Padovan.

Občinstvo in prvouvrščeni ansambel na festivalu (Foto Bumbaca)

Seveda pa bi brez prostovoljnega in zastonjskega dela ne šlo! Kot pri vsakem delu: če ni zraven duše in srca, je vse zaman! Zato sem hvaležen prav vsakemu posamezniku, ki je kakorkoli prispeval pri organizaciji letošnjega festivala, da je uspel. Morda je bil to celo najlepši festival zadnjih let."

Marka Terčiča še vprašamo, kakšen je odziv med nastopajočimi ansambli narodno-zabavne glasbe; takoj nam pove: "Odziv je izjemen, saj imamo veliko ponudb. Moram pa povedati, da je to festival, ki služi kot odskočna deska ansamblom, da se potem uveljavijo. K nam ne prihajajo več zvezde slovenske narodno-zabavne glasbe, kot so Slapovi, Štajerskih 7, Vrtnica, Ansambel Škubic, Primorski fantje itd., ansambli torej, ki so se pri nas že uveljavili. Zato naš festival služi predvsem kot velika revija dobrih začetnikov in manj znanih ansamblov, ki se potem skorajda vsi uveljavijo."

Vprašamo ga, naj nam pove kaj več o sebi. Kar nekam obotavljajoče nam pove, da bi raje povedal še nekaj besed o delovanju društva: "Pri organizaciji festivala sem že celih petnajst let, od leta 1986 pa sem predsednik našega društva. Katoliško prosvetno društvo F. B. Sedej ima v vasi pomembno mesto, saj deluje v okviru društva mešani pevski zbor F.B. Sedej, ki ga vodi prof. Bogdan Kralj iz Trsta. Otroški zbor vodi Valentina Humar, ki skrbi za pomladek naših pevcev. Ivan Vogrič urejuje vaško glasilo *Števerjanski vestnik*, na katerega smo ponosni. V okviru društva delujeta tudi dramska skupina in ansambel *Briški odmev*, aktiven pa je tudi mladinski krožek. Organiziramo tudi izlete, zimovanje za otroke, poletne počitnice, plesne tečaje, skratka: živi smo! Enkrat letno imamo tudi nekak vaški piknik, ki ga napravimo sredi vasi za vse ljudi. Na dan sv. Florijana se srečamo in pogovorimo, kako in kaj v prihodnje, naši vinogradniki prinesejo s sabo nekaj steklenic vina, drugi poskrbimo za hrano. Zelo lepa navada je to! Kot sami vidite, je pri nas v Števerjanu, sredi čudovitih, sončnih Brd, zelo lepo!"

SKUPINA "MUSICA NOSTER AMOR" NA SEGHIZZIJU

Letošnjega mednarodnega zborovskega tekmovanja Cesare Augusto Seghizzi se je udeležila tudi Vokalna skupina *Musica noster amor*, ki deluje v okviru Glasbene matice v Trstu. Natopila je v zasedbi ženskega kvarteta, ki ga vodi Tamara Stanese, in izvajala skladbe sodobnih avtorjev. Na programu je imela skladbi Pavleta Merkuja *Koprive* in *Tre canzoncine triestine*, nato *Ave Regina coelorum* in *Puer natus*, katerih avtor je Marco Sofianopulo, *Kyrie eleison* Henka Badingsa in *Quot sunt apes* Zdenka Lukasa. Skupina Musica noster amor, ki jo sestavljajo Tamara Stanese, Nataša Gregori, Martina Feri in Silvia Mosco, je nastopila v kategoriji vokalnih skupin, v kateri je sodelovalo skupno deset skupin. Najvišjo oceno 91 je prejela portugalska skupina *Olisipo* iz Lizbone. Naslednje najboljše ocene so prejeli Kitajci, Rusi, Filipinci in Irci (od 83 do 80). Za njimi so na šestem mestu vokalna skupina iz Arezza (77 točk), na sedmem pa ex aequo s 76 točkami Vokalna skupina Musica noster amor in *Quintetto madrigalistico udinese* iz Vidma. Na devetem in desetem mestu sta skupini iz Južne Afrike in iz Bologne (74 in 70 točk). Vokalna skupina Musica noster amor je prejela dve posebni nagradi: kot najbolje uvrščeni zbor (ex aequo) iz dežele Furlanije-Julijske krajine in posebno nagrado, ki jo podeli Deželni sedež RAI za izvedbo skladb deželnih avtorjev.

O USODI SCGV KOMEL IN SORODNIH USTANOV

Objavljamo sporočilo, ki ga je šola Komel posredovala, da bi senzibilizirala javnost.

Po intenzivnem delu in uspešnem zaključku šolskega leta izraža ožji odbor upravnega sveta SCGV Emil Komel svojo zahvalo vsem uslužbencem in sodelavcem za opravljeno delo. Obenem čuti dolžnost, da seznani javnost z zelo težkimi finančnimi razmerami na šoli. Deželna uprava namreč še ni izplačala naši ustanovi prispevka, ki ji je namenjen za letošnje leto, zato ostajajo naši uslužbenci brez plače, sodelavci pa že več mesecev niso honorirani. Razpoložljivih sredstev iz drugih virov pa ni. Odbor se vsem prizadetim opravičuje, hkrati pa se obrača na javnost in posebno še na odgovorne forume, da premislijo o usodi in prihodnosti te ustanove in sorodnih kulturnih ustanov v zamejstvu.

DELOVANJE NESTRANKARSKE IN NEVLADNE ORGANIZACIJE CIVILNE DRUŽBE

FORUM ZA GORIŠKO ZAHTEVA UPOŠTEVANJE NARODNE IN OBRAMBNE VLOGE TEGA OBMOČJA

Tomaž Beltram, predstavnik Foruma za Goriško, ki je nestrankarska, nepolitična in nevladna organizacija Civilne družbe, je javnim občilom (med njimi tudi dopisniku Novega glasa v Novi Gorici) poslal dokument, ki obravnava delovanje in usmeritev Foruma.

Opozarja, da "Goriška kot ena najstarejših slovenskih dežel, v zadnjih desetih in več letih izgublja svojo pomembno vlogo, ki jo je v zgodovini Slovencev vedno imela. Zaostajanje je delno posledica težav, povezanih z nastankom nove države Slovenije. Mnogo bolj zaskrbljujoče pa je hoteno in nepoznavalsko potiskanje Goriške na razvojne robove nove slovenske države. Forum za Goriško si je postavil za svoje vodilo vsestranski preporod Goriške. Za dosego tega cilja bo obveščal in poskušal osveščati prebivalce Goriške in vse Slovenije o nastanku, obsegu, pomenu ter o zgodovinski in novodobni vlogi Goriške. Delovanje Foruma ni omejeno z državnimi mejami, temveč sega na celotno območje nekdanje goriške dežele, ki ga naseljujejo tudi Slovenci. Vsebinsko pa je zanj primerna naloga skrb za gospodarski, kulturni, šolski in vsakršen razvoj Goriške ter zaščita interesov Goriških Slovencev, ne glede na kateri strani meje živijo. V svojih akcijah in delovanju je Forum za Goriško doslej in bo tudi v prihodnje opozarjal in kritiziral usmeritev in dejanja slovenske politike, če ne izhajajo iz spoznavanja nujnosti krepitve vloge Goriške, ki jo ta ima zaradi svojega geopolitičnega položaja na skoraj celotni slovenski meji z Italijo. Goriška je za zaščito obravnavanih usmeritev in ciljev, kot tudi za zagotavljanje ustreznih pogojev za ravnotežje in enakopravne odnose z zahodno sosedo, najbolj ustrezen subjekt tudi iz zgodovinskih in geopolitičnih razlogov. Za dosego teh ciljev se bo Forum za Goriško povezoval z demokratično naravnanimi osebnostmi in organizacijami Italijanov in Furlanov. Skupaj z njim si bo prizadeval preseči delitve iz polpretekle zgodovine in ustvariti pogoje za plodno sodelovanje v tretjem tisočletju."

V dokumentu oz. izjavi, namenjeni javnosti, je tudi zapisano, da se bo Forum za Goriško, "ki ima v svojih članih intelektualni, moralni, politični in kulturni potencial, odločno, z argumenti in učinkovito spopadel z vsakim, ki bi zanemarjal narodnostno in obrambno vlogo Goriške."

M.

ZRELOSTNI IZPITI SO MIMO

Tudi v Gorici se te dni veselijo maturantje, med njimi še posebno slovenski maturantje, ki so obiskovali šole s slovenskim učnim jezikom, saj so vsi opravili zrelostni izpit. To je najlepša novica, ki je gotovo sad dobrega dela profesorjev na naših šolah in seveda pridnega učenja dijakov.

Na poklicnem zavodu Ivan Cankar je letos maturiralo 23 dijakov, na trgovski šoli Žiga Zois 21 dijakov in med njimi je bila odlična (60/60) Martina Humar. Na učiteljišču Simon Gregorčič so maturo opravili vsi dijaki in dijakinje; letos jih je bilo 11. Na klasičnem liceju Primož Trubar je bilo letos 9 maturantov; med njimi sta bila dva odličnjaka. David Bandelli in Tanja Sirk sta namreč maturo opravila s čisto šestdesetico.

Vsem maturantom, ki so sedaj na zasluženih počitnicah, seveda iz srca čestitamo. Novi glas pa jim želi predvsem to, da bi dobro izbrali študijsko smer, če bodo odšli jeseni na univerzo. Če pa se bodo poskušali zaposliti, jim želimo, da bi našli dobro delovno mesto, tako, ki jim bo omogočilo, da bodo lahko pokazali svoje znanje in svoj mladostni elan.

IZLET S KULTURNO VSEBINO

PD PODGORA PO SLOVENSKI KOROŠKI

V nedeljo, 6. julija, so se pevci in prijatelji PD Podgora odpravili na izlet po slovenski Koroški.

Gosposvetsko polje na Koroškem

Odpotovali so v zgodnjih jutranjih urah, da so bili že ob 8.30 pred cerkvijo v St. Ilyu (St. Egyden). Namenili so se namreč, da bodo z domačim pevskim zborom sodelovali pri "pranganju" in pri maši na bližnjem Homcu. Prijazni župnik Lovrenc Petricig (rojak iz Beneške Slovenije) jim je razkazal novo cerkev, z dirigentom Groblacherjem pa so imeli vaje. Nato so se odpravili v podružnico Homec, kjer na gričku in v zavetju starodavne mogočne lipe kraljuje cerkvica. V njej je lesen oltar, ki je nekdaj krasil svetišče na Sv. Višarjah, pa je bil v času cesarja Jožefa II. odstranjen in je po čudnih poteh priromal v ta čudoviti kraj. Lepo število romarjev se je zbralo pri maši, pri kateri sta izmenično prepevala oba zbora, ter potem sodelovalo pri procesiji okoli svetišča, mimo štirih oltarčkov, pri katerih je župnik molil za dobro letino in za obvarovanje pred nezgodami. Med obredom je domači zbor pel starodavno pesem, ki jo je harmoniziral znani skladatelj Pavle Kernjak, domačin in dolgoletni pevovodja zbora v Šentilju. Po pranganju so se verniki zbrali pred cerkvijo in prisluhnili petju MePZ Podgora, ki je pod vodstvom dr. Mirka Špacapana petim narodnim pesmim dodal še znano *Bratci veseli vsi*.

Ob koncu koncerta je prispel še g. Ciril Turk, upokojeni izseljenski duhovnik, ki je 40 let služboval med Slovenci v Nemčiji. Naši pevci so ga spoznali kot avtorja besedila *Teharska legija*, ki je doživela uglasbitev dirigenta dr. Mirka Špacapana. Sedaj živi na Vrbi in pomaga pri nedeljski službi božji, kjerkoli ga za to zaprosijo. Prijazni pevci šentiljskega zbora so Podgorcem ponudili kosilo s slovensko postrežbo, naši pa so se jim oddolžili z knjižnim darom, kaseto za vsakega pevca in seveda s kar nekaj zabojčki vina, ki sta ga jim na pot ponudila vinogradnika Simon Komjanc in Aleš Figelj. Domenili so se tudi, da bodo prišli v goste v Podgoro za prihodnji dan slovenske kulture.

G. Turk je potem vodil naše izletnike po Koroški. Pot jih je vodila najprej na Vetrinjsko polje in v vetrinjski samostan. Slednji je za Slovence pomemben predvsem zaradi opata Janeza Vetrinjskega, ki je v 14. stol. opisal obred ustoličevanja karantanskih vojvod, vetrinjsko polje pa je v maju 1945 videlo prihod kakih 20 tisoč protikomunističnih Slovencev, ki so se prek prelaza Ljubelj umaknili pred partizani na Koroško v zavetje Angležev, pa so jih ti prevarali in jih razorožene od 27. do 31. maja po dva tisoč na dan s transporti vrnili v roke komunistov, ki so jih potem pokončali v Kočevskem Rogu, Teharjah, Šentvidu in ostalih moriščih po Sloveniji. G. Turk je bil takrat kot 18-letni mladenič med njimi, zato je bilo njegovo pripovedovanje še toliko bolj pretresljivo. Naslednja točka je bila Krnski grad, na poti skozi Celovec pa so Podgorci videli poslopje Mohorjeve družbe, tiskarno, dvojezično gimnazijo in Modestov dom. Kjer je nekoč stal Krnski grad, je danes samo cerkev sv. Petra; nekdaj so tam prebivali karantanski knezi.

Kamniti vojvodski prestol, ki stoji v ravnini pod cerkvijo, je bil kraj, kjer je nanovo izvoljeni koroški vojvoda urejeval spore podanikov, predstavlja pa kraj, kjer sta se izvajali svetna in cerkvena oblast. G. Turk je zelo poudarjal dejstvo, da opat Janez Vetrinjski omenja, da je bil obred v slovenskem jeziku, in to tudi v času, ko vojvoda ni bil več slovanskega, ampak nemškega rodu.

Zadnja in obenem lepo premišljena postaja nedeljskega izleta je bila v Borovljah in nato na pokopališču v Glinjah. V Borovljah se je bila okoli dravskega mostu maja 1945 poslednja bitka med domobranci in partizani. 14 neznanih partizanov, ki so takrat padli, danes počiva na pokopališču pri cerkvi pri Glinjah, poleg njih pa je grob 16 domobrancev, ki so bili pokončani v bližnjem gozdu. Skupaj so se tako znašli eni in drugi: gotovo so se oboji v svojih srcih borili za pravično stvar ali pa bili prisilno mobilizirani in poslani v borbo. Tako je na pokopališču v Glinjah g. Turk simbolično sklenil z molitvijo za spravo med Slovenci svojo pripoved, podgorski zbor pa mu je zapel *Teharsko legijo*, ki prav tako predstavlja molitev in vizijo tistega dne, "ko vsi podamo si roke." Naši izletniki so se potem ustavili v bližnji gostilni, njihovim pesmim pa so zvedavo prisluhnili mimoidoči. Slovo v Šentilju od izrednega vodiča je bilo kar težko; ni šlo brez obljube, da bo v bližnji prihodnosti gost na Goriškem.

TISOČ SLOVENCEV - TISOČ DAROV

ZA KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

A.A. 100.000 lir.

Svoj prispevek lahko nakažete na uredništvu Novega glasa ali na tekoči račun št. 31276 na Kmečki banki.

DAROVI

ZA MePZ Podgora: namesto cvetja na grob pok. Corradu Hvali daruje Marinka 50.000 lir.

ZA CERKEV sv. Ivana: ob prvi obletnici smrti Irme Komar Leban in ob tretji obletnici smrti Darka Komar daruje sestra Mimi 100.000; ob 10. obletnici smrti moža Jožeta daruje Olga Lipičar 200.000; N.N. 50.000 lir.

ZA NOVI glas: Mimi Komar 10.000 lir.

ZA KAPELO patra Leopolda Mandića v Domju daruje N.N. v zahvalo 100.000 lir.

ZA ZDRAVLJENJE bolezni Morbo di Buruli: namesto romanja v Lurd daruje Anica Vicchi 500.000 lir.

ZA ZAVOD sv. Družine: v spomin na drago sestro Irmo Komar por. Leban daruje Dragica z družino 50.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: svakinja Štefanija in Oskar z družino namesto cvetja na grob Rozalke 150.000; druž. Romana Čevdek v isti namen 50.000; Franc Kovic z družino, Sovodnje, namesto cvetja na grob tete Rozalke 50.000; druž. Dominika Kovic, v spomin na mamo Rozalko 150.000 lir.

ZA MePZ Rupa-Peč: druž. Dominika Kovic, v spomin na mamo Rozalko 50.000 lir.

ZA NOVO cerkev na Palkišču so darovali v letu 1997: Marija Alda Vizintin 300.000, Zora Saksida (GO) 400.000, David Pahor 120.000, Evgenija Vizintin 400.000, Alojzija Jelen P. 1.000.000, Matija Cej 1.700.000, Jožef Ferletič 300.000, N.N. iz Ronk 300.000, Pizzo 30.000, Devetak, Dol, 8 50.000, Rosa Terrana 20.000 lir.

OBVESTILA

MePZ ŠTANDREŽ vabi na izlet v Prago od 27. do 31. avgusta. Za informacije tel. 21434, 21455 ali 533177.

TI JE všeč peti? Prenovljen in pomlajen MePZ L. Bratuž sprejema nove pevce. Prijavi se na tel. št. 0481-532163 v jutranjih urah!

SLOVENSKA USTANOVA išče primerno osebo za upravljanje službe audio-video tehnika. Zainteresirani naj pokličejo na tel. št. 531445 v jutranjih urah.

SOŽALJE

PD PODGORA, skupina Akord in MePZ Podgora izrekajo svojim pevcem Klavdiji, Sabini in Natku iskreno sožalje ob izgubi dragega očeta, nonota in tasta Konrada Hvale.

ČESTITKI

Novi doktorici **Maji Vrtovec** čestitata tudi uredništvo in uprava našega lista.

Prejšnjo soboto sta se v sovodenjski cerkvi poročila **Alenka Florenin in Zvonko Petje**. Poročni obred je opravil domači župnik Marjan Markežič, na koru so ubrano pela Sovodenjska dekleta. Novoporočencema želimo veliko sreče v skupnem življenju.

NA TRŽAŠKI UNIVERZI JE IZ EKONOMSKIH VED Z LEPIM USPEHOM DOKTORIRALA

MAJA VRTOVEC

Novi doktorici čestitamo starši, brat Marko in vsi sorodniki.

V nedeljo, 20. julija, bo ob 17.30 v gozdu pri Kodretih v Zgornji Branici (znak 4 rože)

SPOMINSKA POBOŽNOST

SEDMO LETO ZA ŽRTVE DRUŽINE BRECELJ (JOŽEF, MARICA, ANGELA, MARTIN)

Na sporedu so somaševanje, govor (prof. Fr. Kralj, zgodovinar), petje mešanega zbora iz Šturij, družabnost na travniku pod hrastom (v primeru slabega vremena bo v cerkvi Kodreti).

Zlatarna ŠULIGOJ
1897-1997
Posebne ugodnosti ob 100-letnici
Ul. Carducci 49 - GORICA

NARDIN VOJKO
GORICA
Ul. S. Michele 324 - ind. cona
tel. (0481) 21065 - fax 522410
P. IVA 00004600318
CONCESSIONARIA FORST
JOHN BULL BITTER ALE
ALLSOPP'S
laško pivo

"NONO, KUO SE REČÈ...?"

STUDENCI OPLAJAJO BENEŠKO ZEMLJO Z "USAKDANJIMI BESIEDAMI"

ERIKA JAZBAR

Kulturno društvo Studenci iz Čedada je s finančno pomočjo deželne uprave poskrbelo za izid nove publikacije, ki se vključuje v vrsto pobud za ovrednotenje in spoznavanje slovenskega domačega jezika predvsem pri najmlajših.

Usakdanje besiede - Le parole di ogni giorno je naslov nove knjige, ki je na svojih 80 bogatih straneh neke vrste priročnik za vse tiste (ne le otroke), ki so izgubili stik z vsakdanjim besednim zakladom naše zemlje in se raje poslužujejo italijanskega besedišča.

V krajšem uvodu v italijanskem jeziku nas avtorji opozarjajo, da se posluževanje slovenskega narečja v beneških krajih hitro izgublja in oddaljuje od slovenske tradicije, tako da se vsakdanji jezik naših ljudi spreminja v neki komičen in pogosto tudi smešen hibrid.

Omenjena knjiga si prizadeva, da bi se beneški ljudje približali naši stoletni jezikovni tradiciji, za katero je značilna predvsem terminologija, vezana na vsakdanje kmečko življenje in na verske običaje. Poznavanje zgodovinskih temeljev našega jezika pa naj bi pomenilo povod za iskanje novih besednih zvez oz. izrazov za označevanje modernega okolja in življenja. Posluževanje italijanizmov, angliciznov in tudi knjižnih slovenskih izrazov za prilagajanje narečja sedanji rabi bi namreč pomenilo ohranitev naše jezikovne tradicije le na muzejski ravni in le za etnološke raziskave.

Z lepimi in prikupnimi slikami ter logično strukturo poglavij nas "nono Flip" z vnukinjo Martino in njenimi vprašanji ("*Nono, kuo se rečè...?*") pelje po Nadiških dolinah, v slovenske domove in vsakdanje življenje staršev na delu, otroka v šoli, babice in dedka pri domačem kmečkem delu ter v naravo živali, rastlin. V šoli se otroci učijo abecede, števnikov, imen mesecev in dnevov, letnih časov, najpomembnejših glagolov in pridevnikov, medtem ko doma

babica kuha dobre jedi in ded skrbi za domače živali.

Ob koncu je slovar z izrazi v beneško-slovenskem narečju (skoraj 800 besed), ki jih srečamo v knjigi, z odgovarjajočo besedo v slovenskem knjižnem jeziku ter v italijanščini.

Nazadnje velja še omeniti avtorje, ki so s svojo ustvarjalnostjo omogočili publikacijo: za risbe je poskrbel Moreno Tomasetig, medtem ko so pri knjigi sodelovali Milko Matičetov, Alessandro D'Osualdo in Tuuli Nevasalmi.

TOPOLÒ

VEČKULTURNO SREČANJE V VASICI TOPOLOVE

PETER GUS

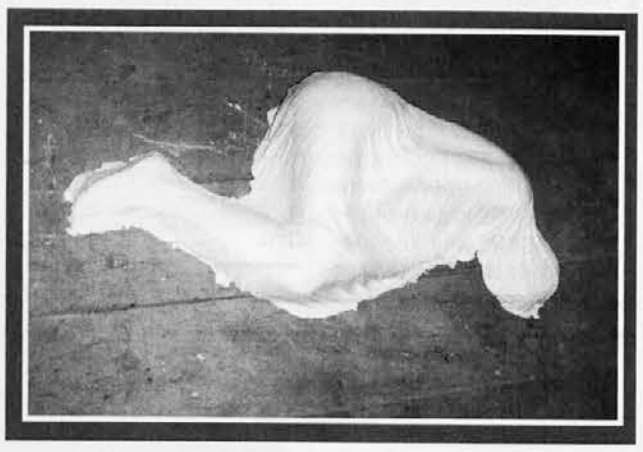

V soboto, 5. julija, se je v beneški vasici Topolovem pod vodstvom organizatorja Morena Miorellija ter s sodelovanjem Društva beneških umetnikov, kulturnega društva Rečan in Odbora Topolove začela dolga vrsta kulturnih prireditev, ki se bo uradno zaključila v nedeljo, 20. tega meseca. *Postaja Topolove* nam tako v četrtem letu svojega uspešnega delovanja že spet ponuja možnost ogleda številnih instalacij mednarodno priznanih umetnikov, obenem pa pomeni priložnost, da zopet obiščemo tipično beneško vasico, ki v sebi še vedno ohranja videz preteklosti.

Tudi letos je udeležba umetnikov številna in zanimanje zelo veliko: poleg slovenskih ustvarjalcev Draga Rozmana, Nede Rusjan Bric, Tjaše Celestina in tržaškega slikarja Franka Vecchieta sodeluje še mnogo drugih kiparjev in slikarjev, ki prihajajo iz Italije, Holandske, Anglije, Avstralije in Japonske. V njihovih delih je vidna težnja po iskanju barve in novih oblik, kljub navidezni preprostosti izdelkov je pa njihovo sporočilo globoko in se večkrat navezuje na zgodovinsko preteklost vasi oz. na njeno družbeno ali kulturno problematiko.

To pa ni vse, kar nam *Postaja Topolove* ponuja. Letošnji program je namreč prav tako bogat kot v prejšnjih letih, saj ga sestavlja dolga vrsta številnih posegov, ki se v glavnem vrstijo ob koncu tedna. Tako je v soboto, 5. julija, po otvoritvi razstave kljub nenaklonjenemu vremenu nastopil mešani pevski zbor Beneške korenine pod vodstvom Davide Clodiga, ki je publiki predstavil zanimiv venec beneških ljudskih pesmi, sledila je projekcija filma *Unseen* češkega režiserja Miroslava Janeka, za njim pa je fotograf Carlo Andreasi orisal navzočim del nočnega neba, ki je viden s Topolovega. V nedeljo je sledila videoprojekcija Benedetta Parisija, ki je osebno predstavil svoje delo, za njo pa projekcija filma Miroslava Janeka *Opera Barocca*. Za tem se je kulturna dejavnost v vasi prekinila do naslednjega petka, ko so *Glasovi v čakalnici* zopet zazveneli. V nedeljo je nato sledil obisk prebivalcev Livka. Pohod je za Topolovčane pomemben dogodek, saj sta vasici kulturno in zgodovinsko tesno povezani. Dejstvo, da je izključno ob tej priložnosti omogočen prehod čez mejo skozi hrib Ključ, kaže poleg tega velik simboličen pomen. Pohod so namreč poimenovali *Čez namišljeno črto*; to je znak želje po premostitvi ovir med Livkom in Topolovom, ki ju sicer ločuje meja, a ki sta si po tradiciji v resnici zelo sorodna.

Seveda se kulturne prireditve v vasi še nadaljujejo. V soboto, 19. julija, bo po videoprojekciji Jurgena Rebla nastopil kvartet Kramar, sledil pa bo pogovor z glasbenikom Alvinom Curranom. V nedeljo bodo prišle na vrsto lutke iz Nediških dolin, večer pa bosta sklenila koncerta Johna Duncana in Alvina Currana. Čeprav se bo razstava uradno zaključila že v nedeljo, 20. julija, bo v soboto, 2. avgusta, predstava Beneškega gledališča, v nedeljo pa drugi del pohoda, pri katerem bodo prebivalci Topolovega obiskali Livek.

KANALSKA DOLINA

SKP: NABORJETU PRISPEVKI ZA POUK SLOVENŠČINE

Komunisti zahtevajo prispevke za poučevanje slovenščine v občini Naborjet.

Deželna svetovalca stranke komunistične prenove Roberto Antonaz in Fausto Monfalcon sta v torek, 8. t.m., zahtevala od deželnega predsednika Giancarla Cruderja, naj tudi občino Naborjet v Kanalski dolini takoj vključijo v seznam uprav, ki dobivajo javne prispevke za poučevanje in vrednotenje slovenskega jezika. Svetovalca izhajata iz zgodovinskega dejstva, da v Kanalski dolini živi tudi slovenska narodnostna skupnost, ki je posebej omenjena tudi v občinskem statutu občine Naborjet. V seznamu občin, ki na podlagi deželne zakonodaje dobivajo prispevke za slovenščino, pa sedaj te občine ni. Predstavnika Bertinottijeve stranke v interpelaciji predsedniku deželnega odbora omenjata tudi nedavni posvet o slovenskem jeziku in kulturi, ki ga je prav v Naborjetu priredila krajevna gorska skupnost. Na tem srečanju, kot smo že poročali, je prišla jasno do izraza politična volja krajevnih upraviteljev in kulturnih delavcev, da bi zaščitili avtohtono prebivalstvo slovenske narodnosti, občina Naborjet pa se je obvezala, da bo morda že s prihodnjim šolskim letom uvedla šolske tečaje slovenskega jezika in kulture.

V deželnem seznamu občin, ki dobivajo javne prispevke za poučevanje slovenščine, je večina občinskih uprav iz videmske pokrajine, predvsem iz Nadiških in Terskih dolin.

IZ BELGIJE

OBISK SLOVENSKIH UMETNIKOV V WAASMUNSTRU

Od 26. junija do 4. julija so nekateri slovenski umetniki obiskali občino Waasmunster, s katero se je februarja pobratila Kranjska gora.

V petek, 27. junija, je bil sprejem pri slikarju Regnieru De Herdeju v navzočnosti novinarjev dveh znanih flamskih časopisov: *Gazet van Antwerpen* in *Het Volk*. Slikar De Herde je pozdravil slovenske umetnike in se predstavil. Poudaril je pomen občine Waasmunster za umetnike, saj nudi občina vse pogoje za umetniško ustvarjanje. Potem so si gostje ogledali atelje De Herdeja. Nato sta srečanje in novinarska konferenca potekala v prijetnem vzdušju in prijateljskem pogovoru. Predstavnik družbe Belart Janez Rozman se je gostitelju in občini Waasmunster zahvalil za prisrčen sprejem, gospodu Regnieru De Herdeju podaril pletrski spomin in mapo umetniškega dela kranjskogorskega slikarja ter ostalim umetniški spominček slovenskega slikarja Rozmana. Najprej si je delegacija ogledala občino in možne lokacije za slikanje. Omenimo, da sta bila navzoča v delegaciji tudi bratranec in hčerka baronice Jelene De Belder-Kovačič, ki je delegacijo pozneje tudi povabila v svoj arboretum v Kalmthout. Preden so odšli iz Waasmunstra, so bili s slovenskim veleposlanikom Jašo L. Zlobcem v nedeljo, 29. junija, deležni svečanega sprejema pri flamskem županu Ericu Van Meleu.

PC

IZSELJENSTVO

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA V ARGENTINI - POVEZOVALKA SLOVENCEV PO SVETU

MARIJA PRIMC

Program, ki je potekal o slovenski kulturni ustvarjalnosti v diaspori, se je v začetku tega meseca iztekel z izčrpno predstavitvijo Slovenske kulturne akcije v Argentini, o kateri je spregovoril Tine Debeljak iz Argentine. Po njegovih besedah se SKA, za katero je dal idejo in jo tudi ustanovil l. 1953 Ladislav Lenček, vključuje v slovensko kulturno zgodovino kot poseben pojav slovenskega izseljenstva. S politično emigracijo l. 1945 je iz domovine odšlo med desettisoči beguncev tudi veliko kulturnih delavcev, ki so bili že pred tem v domovini priznani umetniki in kulturniki. Na kulturno-umetniškem področju se je ustanovila družinska revija *Slovenska beseda*, ki je vsebovala tudi literarna dela, a je zamrla. Literarno je bila usmerjena *Pisateljska družina* Franceta Balantiča, ki se je nadaljevala iz taborišč in imela člane po Ameriki in Evropi. Obstajala je tudi založba Svobodne Slovenije, ki je izdajala politično informativen list ter izdala prve izvirne knjige slovenske politične emigracije v Argentini.

Kaj takega, kot je SKA, se dotlej v slovenski literarni zgodovini še ni dogodilo. SKA je imela v sebi vse elemente prejšnjih organizacij, ki so jih povezovali v široko in večplastno ter svetovno mrežo. V tem je bila posebnost, novost in velika ustvarjalna zamisel, ki je odobrila večdesetletne sadove in zaslužila pomembno mesto v slovenski duhovni zgodovini. Ladislav Lenček je postavil SKA na realne ekonomske temelje, jo povezal z novonastalo slovensko tiskarno, ki je postala pod njegovim vodstvom ekonomska in fizična osnova za izdajanje knjig. Dolga je vrsta predstavnikov na umetniškem področju, ki postavljajo SKA v slovensko kulturno zgodovino. Tudi revija *Meddobje*, ki je najstarejša revija v okviru SKA in izhaja še danes, je družila čimveč ustvarjalcev z vsega sveta. V Argentini je izšlo več slovenskih del kot v domovini. Pri kulturnih večerih so obravnavali široka filozofska področja. Pomembnost SKA je tudi v tem, da je kot prva kulturna ustanova povezovala vse kulturne delavce po svetu.

Maturanti iz Mendoze in Clevelanda pri nadškofu Rodetu

V ponedeljek, 7. t.m., je nadškof dr. Franc Rode sprejel skupino tridesetih slovenskih maturantov iz Mendoze in Clevelanda. Ganljivo je bilo slišati iz teh mladih grl v slovenščini zapeto pesem *Moja pesem tebi Mati ljubezniva...* v ljubljanski stolnici. Prisrčen je bil sprejem teh slovenskih dijakov pri dr. Rodetu. Seznanil jih je z razmerami v Sloveniji in dejal, da je Slovenija majhna, a lepa dežela. Kot je dejal, še nismo v demokraciji, kakršno pojmuje svet. Poslanstvo Cerkve na Slovenskem pa je, da oblikuje narod po istih vrednotah, kot so jih imeli naši predniki. "Ni problem, da imate dvojno narodno zavest... Lahko si zares Slovenec in zares Argentinec..."

Maturanti iz Mendoze in Clevelanda so si ogledali Gorenjsko, Primorsko, Notranjsko, Štajersko, Dolenjsko itd. Na poti po Sloveniji so spoznali ljudsko obrt, kmečke običaje ter se poveselili na družabnih večerih ob petju in citrah. 20. julija pa bo ob izteku njihovega programa v Zavodu sv. Stanislava srečanje z nadškofom dr. Rodetom, ki bo daroval mašo v kapeli, ter z zastopniki šestih maturantskih skupin, z mladino iz zamejstva, Evrope in Slovenije. - MP

IDRIJA / PO VEČ KOT 500 LETIH ZAPIRAJO RUDNIK "TEKOČE KOVINE"

ŽIVO SREBRO OGROŽA OKOLJE IN ZDRAVJE LJUDI

MARJAN DROBEŽ

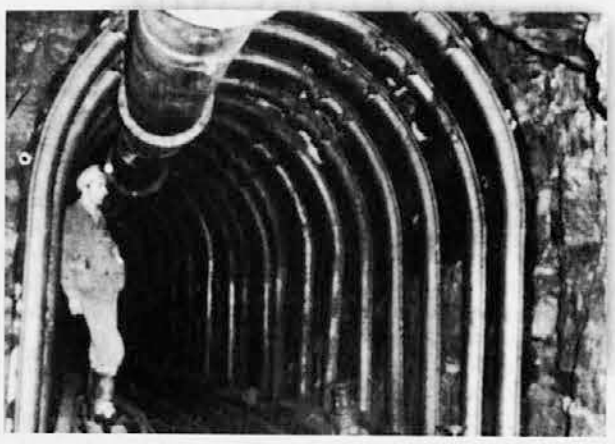

Živo srebro je s Slovenijo, še zlasti z Idrijo, povezano že več kot pol tisočletja. Tja v leto 1493 segajo najstarejši pisni viri, ki potrjuejo najdbo živega srebra. Bolj kakor zapisniki čedadskega občinskega sveta, ki za avgust 1493 navajajo, da je neki Virgilij Formentini opazil "teči živo srebro na bregovih Idrije", pa ljudi navdušuje zgodba o sodarju, ki je po naključju odkril živo srebro. Ta zgodba pripoveduje, da je v Idriji živel sodar, ki je izdeloval leseno posodo in jo po postopku čez noč namakal v majhnem studencu. Neko jutro je kot običajno želel odnesti namočeni škaf iz vode, toda škafa ni mogel dvigniti. Zato je odlil nekaj vode in pri tem opazil, da je bilo na dnu nekaj srebrnega. Odlil je vodo in začuden opazoval to "gibljivo srebro". Ker si ni znal pojasniti, kaj je našel, je nenavadno tekočo snov odnesel zlatarju v Škofjo Loko. Ta je ugotovil, da je to živo srebro, in poskušal izvedeti od izdelovalca škafov, kje je našel to snov. Vendar mu sodar ni hotel povedati, saj se je zavedal, da je našel nekaj novega in dragocenega. Vrnil se je v Idrijo in odkritje razodel nekemu vojaku. Ta je kmalu zbral delavce in začel kopati rudo. To zgodbo ponavljajo iz roda v rod nad 500 let. Zdaj rudnik postopno zapirajo, toda Idrija je z živim srebrom še zmeraj prisotna v zavesti Slovencev; manj zaradi že skoraj pozabljenega dejstva, da je bil to drugi največji rudnik edine tekoče kovine na svetu, kjer so v petih stoletjih pridobili nad 120 tisoč ton živega srebra, vrednega nad 2 milijardi ameriških dolarjev, in tega, da je v zemeljskih globinah še vedno za približno milijardo dolarjev rezerv živosrebrne rude. Ta ruda, ki je omogočila zgraditev in razvoj Idrije in hkrati največji prispevek njeni civilizaciji in kulturi, sedaj vznemirja, ker je postala glavni onesnaževalec okolja in ogroža tudi zdravje ljudi v Idriji, tudi v Spodnji Idriji in celo v Cerknem. Ponekod se živo srebro svetlika iz kamenin - denimo na griču Pront nad Idrijo, kjer je rudnik imel nekoč dnevni kop -, nasploh pa so delci živega srebra, hlapi ali njegove druge sestavine v zemlji, zraku, vodi, rastlinah, živalih in, tako kažejo nekatere raziskave, tudi v ljudeh. Živo srebro je skratka t.i. globalni onesnaževalec okolja in to bo po mnenju izvedencev lahko ostal še desetletja. Škodljivi učinki se kažejo tudi v podtalnici, v rekah Idrijci in Soči, vode pa sestavine živosrebrne rude odplavljajo tudi v severni Jadran oz. v tržaški zaliv.

Država zagotavlja denar samo za zapiranje rudnika, ne pa tudi za zaščito prebivalstva pred učinki ostankov živosrebrne rude. Strokovnjaki opozarjajo, da so posebno nevarni žgalniški ostanki, ki pokrivajo okrog 30 ha površin. Ostanke rude so v Idriji v preteklosti uporabljali za zasipavanje kotanj in jam, za zidavo stanovanjskih hiš in javnih zgradb, gradnjo cest in poti ter za najrazličnejše druge namene v prostoru. Iz teh ostankov sevajo ali izhlapevajo okolju in zdravju škodljive snovi. Idrijčani so očitno brez moči za odpravo takih škodljivih učinkov, saj gre za veliko razširjenost omenjenih žgalniških ostankov, ki so jih uporabljali v drugačnih razmerah, ko ekoloških spoznanj in zavesti v prebivalcih še ni bilo.

Slovenija v državnem proračunu zagotavlja sredstva za postopno zapiranje rudnika, kar naj bi se zgodilo do leta 2006. Za zapiralne posege porabijo od 600 do 700 milijonov tolarjev letno. Dela izvaja okrog 130 rudarjev in strokovnjakov, medtem ko je bilo v rudniku v najbolj ugodnem obdobju njegovega obratovanja zaposlenih več kot 900 rudarjev. Država zagotavlja tudi del sredstev za odpravo posledic in škode, ki jih je povzročilo rudarjenje. Gre za zaustavitev pogrezanja tal in hiš, utrjevanje vodovodnega in kanalizacijskega omrežja idr. Za to naj bi država do leta 2006 prispevala okrog 900 milijonov tolarjev. Toda ni denarja za izboljšanje okolja, saj so škodljivi učinki živega srebra že dolgo znani in dokazani. Tekoče kovine ne uporabljajo več skoraj v nobeni dejavnosti ali stroki. Izjema je le zobozdravstvo, kjer je še razširjena uporaba t.i. amalganskih zalivk, v katerih je živo srebro. V Idriji spričo omenjenih dejstev in nevarnosti opozarjajo, da bi za odpravo posledic živosrebrne rude, ki ogrožajo okolje in zdravje ljudi, sredstva morala prispevati država. Zdaj zadevni projekti ostajajo v predalih, torej so neizpolnjeni. Gre za parcialne študije, ki obravnavajo stanje po posameznih področjih, pri snovanju katerih so sodelovali strokovnjaki iz idrijskega rudnika, slovenskih znanstvenih in strokovnih zavodov ter tudi izvedenci iz tujih držav. Zdaj pa bi potrebovali celovito študijo o razmerju med živim srebrom, okoljem in zdravjem prebivalstva. Predvsem pa bi bili nujno potrebni stvarni ukrepi za to, da bi se kakovost življenja v Idriji slednjič lahko izboljšala.

PREJELI SMO

JAVNI PROTEST

SSK - Konferenca za Slovenijo najostreje protestira proti odločitvi komisije za ustavna vprašanja Državnega zbora, da v spremenjenem 68. členu ustave ne bo več pojma zemlja, ampak nepremičnine. Znano je naše stališče, da drugega odstavka 68. člena sploh ni potrebno spreminjati, saj bi kot pogoj za ratifikacijo pridružitvenega sporazuma s petnajsterico zadostoval sprejem zakona o pogojih za pridobitev lastninske pravice na nepremičninah tujcev, katerega sprejem zahteva 1. odstavek 68. člena.

Dekonstitucionalizacija slovenske zemlje kot posebne tradicionalno-narodne vrednote pomeni višek neosebnega tržnega liberalizma. To presega pooblastila komisije, ki naj ne bi posegala v simbolne in strukturalne temelje ustavnega reda, temveč le z vso pravniško sposobnostjo zadostila zahtevam evropskih pogajalcev. Ustava je najvišji in simbolni akt nacije, ne pa poligon psevdo-strokovnih komisij. V imenu pojmovanja evropeizma in na trajno škodo slovenskega naroda se je sedanja oblast odrekla vrednotam, ki jih evropske države zase gojijo in pravno varujejo. Ali je to še eden izmed značilno inovativnih eksperimentov na lastno škodo?

- DANIJEL STARMAN
PREDSEDNIK SSK
KONFERENCA ZA SLOVENIJO

BAVARSKA ODPRTA ZA SLOVENSKI PROJEKT PRIHODNOSTI

V NOVI GORICI JE ZASEDALA STALNA MEŠANA KOMISIJA

MARJANA REMIAŠ

Pretekli petek je v Novi Gorici zasedala Stalna mešana komisija, ki že dobri dve desetletji skrbi za odlične slovensko-bavarske odnose. Le-ti presegajo zgolj formalna srečanja v Sloveniji in Svobodni državi Bavarski, saj je plodno večletno sodelovanje že pokazalo rezultate na področju gospodarstva, turizma, prometa in gradbeništva, kmetijstva, dela socialne varnosti in kulturnih ter športnih izmenjav. Prav dobro kulturno poznavanje Bavarske in nemškega jezika je na tekmovanju prineslo prvo mesto 2. d. razredu klasične Gimnazije iz Brežic, pa tudi tedenski izlet na Bavarsko, ki se ga gimnazijci že veselijo.

Srečanje v Novi Gorici, ki sta mu predsedovala Ivo Vajgl, državni sekretar v Ministrstvu za zunanje zadeve, in dr. Rudolf Hanisch, šef pri bavarskem državnem uradu, prinaša nove dogovore s področja turizma, dela in gospodarstva. Tako naj bi v prihodnje v bavarskih sreddiščih postavili t.i. turistično okno, ki bi predstavilo slovenske najmočnejše turistične značilnosti. Udeleženci srečanja v Novi Gorici, ki ga je gostila Perlina konferenčna dvorana, so si med dvodnevnim zasedanjem ogledali muzej v Kobaridu in se odpeljali do Brd. V prihodnje načrtuje Stalna mešana komisija enako dobro kot doslej združevati trgovinske, gospodarske in obrtne zbornice ter skrbeti za dobre slovensko-bavarske izmenjave. Do le-teh je že prišlo v preteklosti in Luki Koper, Iskri; Audiju ter Siemensu prinašajo odlične poslovne rezultate. Zato sta Ivo Vajgl in dr. Rudolf Hanisch po novinarski konferenci podpisala sporazum o nadaljnjem sodelovanju med Slovenijo in Svobodno državo Bavarsko, ki je za Slovenijo pomemben tudi zato, ker je uprt v slovenski projekt prihodnosti vključevanja v Evropo.

USTVARJALNOST LETOŠNJEGA POLETJA

ŠMARTNO BISER BRD

MARJANA REMIAŠ

Z otvoritvijo razstave, petjem in krajšim kulturnim programom se je pretekli teden v Šmartnem zaključila likovna delavnica, ki jo je organizirala Zveza kulturnih organizacij Slovenije.

LIKOVNA DELAVNICA

Na njej je teden dni ustvarjalo sedem udeležencev pod vodstvom akademskega slikarja Dušana Fišerja. Delavnica, ki se bo z drugačnimi vsebinami nadaljevala na Vrhniki in v Rogaški Slatini, se je v Šmartnem ujemala s snemanjem oddaje o življenju in delu prebivalcev, ki jo je pripravila Televizija Primorka. Domačini so oba dogodka ustrezno obeležili; tako bogato likovno razstavo del, ki so nastala v tedenski delavnici, kakor tudi dobrote iz kuhinj in peči šmartenskih gospodinj pa je budno zabeležila tudi televizijska kamera. Kati Pojavnik, predsednica Turističnega društva Šmartno Goriška Brda, je prepričana, da delavnice v vas prinašajo življenje.

TIPOGRAFSKA DELAVNICA

V prihodnjem mesecu pričakujejo tipografsko delavnico pod mentorskim vodstvom Lucijana Bratuša, pa tudi literarni večer v sklopu letošnjih Dnevov vina in poezije v Brdih.

LOKAL BLAŽIČ V TURNU

Avgust prinaša v Šmartno še dodatno poživitev; nekdaj živeči Turn bosta z najemom in prenovo ponovno v življenje obudila podjetna zakonca Blažič, domačina, ki bosta kulturno in arhitektonsko zaščiteno stavbo spremenila v prijazen in domač gostinski lokal. Ponudba bo briška; bogato enoteko vin bodo dopolnjevala po starih receptih pripravljena briška jedila in peciva. Zakonca Blažič, ki sicer že upravljata domačo trgovino Čekin v Šmartnem, sta prepričana, da bo tudi obuditev Turna pripomogla k dodatnem obujanju bisera v Brdih. Dodaten kulturno-umetniški pečat daje vasi tudi skoraj odprta Galerija v šmartenskem stolpu.

NEKDANJI VOJAŠKI OBJEKTI ZA MIROLJUBNE NAMENE

V Sloveniji je več tisoč družinskih in drugih stanovanj, ki so bila last nekdanje jugoslovanske armade, zdaj pa jih naseljujejo povečini družine nekdanjih vojaških oseb. Pri tem prihaja tudi do sporov in tožb, ko stanovalci dokazujejo, da so stanovanja odkupili od vojaških poveljstev bivše skupne države, slovensko ministrstvo za obrambo pa takih kupoprodajnih pogodb iz različnih razlogov ne priznava. Vendar slovenska država upravlja tudi veliko drugih nepremičnin nekdanje armade; vse skupaj obsegajo 5.516 ha. Gre za 2.370 ha vadišč, strelišč in vadišč je 1.067 ha, vojašnic 523 ha, letališč 483 ha, skladišč 536 ha ter t.i. ognjenih in drugih položajev 87 ha. Pravni položaj vojaških objektov bo določen, ko se bodo naslednice nekdanje skupne države dogovorile o premoženjskih vprašanjih in delitvi imovine. Ministrstvo za obrambo, ki upravlja vojaške objekte, lete izroča v uporabo različnim interesom. Nekdanje vojašnice v Škofji Loki, Ribnici, Ilirski Bistrici, Črnomlju, Kozini in Ajdovščini so uporabili za začasna prebivališča beguncev iz BiH. Večje število vojašnic in drugih objektov je bilo predanih v najem občinam, občine pa jih oddajajo v podnajem. Najpogosteje so v teh objektih nastale obrtne cone ali t.i. "inkubatorji podjetništva".

M.

POLETNA LIKOVNA KOLONIJA V VIPAVSKEM KRIŽU

V soboto, 12. julija, se je začela *9. Poletna likovna kolonija v Vipavskem Križu*. Letos umetniki ne bodo delali le s platnom in barvami, ampak bodo tudi kiparili in napravili instalacije. Prostor in zgodovina Vipavskega Križa bosta postala del umetniškega snovanja. Za umetnike, ki jih je izbrala likovna kritičarka Laura Safred iz Trsta in prihajajo iz Slovenije, Francije, Švice, Italije in Avstralije, bo Križ ne samo gostoljuben kraj, ampak tudi motiv raziskav. Avtorji bodo stopili iz tradicionalnega ateljeja v stari dvorani in se bodo podali po vasi. Uporabili bodo stare in nove materiale, raziskovali bodo živo integracijo med krajem in umetnostjo. Srečanje umetnikov iz različnih držav bogati tako človeško kot umetniško tradicijo v Vipavski dolini. Kolonija bo delovala do sobote, 19. julija.

NAGRAJENA POŽRTVOVALNA KMETOVALKA IN VZORNA MATI

Občina Nova Gorica je podelila tradicionalna priznanja in nagrade zaslužnim občanom za leto 1997. Diplomo je prejela Ana Berce, kmetovalka iz Dornberka, za požrtvovalno delo in nesebično skrb za družino. Od leta 1988 je vdova, zaradi česar je s šestimi otroki (najstarejši je bil ob moževi smrti star 17 let, najmlajši pa 3 leta) ter s starimi in bolnimi moževimi starši ostala na čelu družine na kmetiji. Skrbela je za nasade breskev in za vinograde. Končala je tudi obnovo hiše, ki so jo sicer pričeli širiti in posodabljati še pred moževo smrtjo. V utemeljitvi diplome je bilo tudi zapisano, "da Ana Berce, zelo verna, pogumna in delavna žena ni klonila pred kopico problemov, trudila se je sama, brez iskanja tuje pomoči, čeprav je bilo to v škodo njenega zdravja." - M.

STROŽJI POGOJI ZA STALNO PREBIVANJE TUJCEV

Med šestimi zaščitnimi zakoni, ki jih je slovenski parlament sprejel ali spremenil v okviru prilagajanja zakonodaje merilom in standardom v državah, članicah EZ, so tudi spremembe zakona o tujcih. Med slednjimi jih je največ iz območij nekdanje Jugoslavije. Po novem bo dovoljenje za stalno bivanje tujcu lahko izdano, potem ko bo 8 let neprekinjeno živel v Sloveniji, na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje. Izpolnjevati pa bo moral tudi druge pogoje; dovoljenje za stalno prebivanje bodo lahko dobili le tisti tujci, katerih preživljanje je zagotovljeno z lastno pridobitno dejavnostjo, dohodki ali premoženjem. - M.

NEKAJ KMETIJSKIH IN VRTNARSKIH NAPOTKOV

V naših krajih so kmetje že poželi ječmen. Za pšenico pa se je žetev začela kasneje. Po žetvi žita bomo strnišča čimprej plitvo obdelali in posejali krmne posevke, seveda če imamo živino; lahko pa tudi sejemo sojo oziroma nekatere druge kulture, ki so prav gotovo zanimive, čeprav skorajda že pozabljene. Pri tem mislimo na repo in ajdo. Sploh bi kazalo ajdo ovrednotiti še zlasti na Krasu, ker bi ajdova moka lahko pomenila tudi zanimivo dodatno hrano na turističnih kmetijah.

V nasadih krompirja spremljamo razvoj rastlin, po potrebi lahko pozne sorte krompirja pognojimo in ga poškropimo v primeru, da bi vlažno vreme povzročilo pojav plesni. V manjših nasadih bomo v primeru napada koloradskega hrošča škodljivca odstranjevali kar ročno; če gre za hujši napad ali večje površine, pa moramo škropiti.

V zelenjavnem vrtu lahko sejemo jesensko zelje, ohrovt, cvetačo, solato envidijo, poletno solato, por, "šelin", še vedno lahko sejemo na prostem bučke in tudi nizek fižol, peteršil, korenje in tudi že koromač. Redno oskrbujemo paradižnike, se pravi, da jim odstranjujemo zalistnike in privezujemo k opori ter čistimo jajčevce (melancane).

V okrasnih vrtovih pa bomo nekaj več pozornosti posvetili trti, ki jo je treba skrbno pokositi, a ne prenizko, da tako damo travi možnost boljše fotosinteze.

Zdaj je tudi čas, da na prosto posadimo tisto cvetje, ki nam bo krasilo vrtove do pozne jeseni. Gre še zlasti za astre in cinije, za razne vrste tagetesa, lahko sejemo tudi dvoletno cvetje, ki ga bomo letos jeseni ali drugo leto spomladi presadili, da bo cvetelo prihodnje leto. Še vedno lahko na prosto sadimo tudi gladijole ali meče, seveda pa je razumljivo, da bomo imeli v tem primeru cvetje pozno jeseni. Redno oskrbujemo vrtnice in predvsem pazimo, da odstranjujemo odcvetelo cvetje, tako da ga odrežemo nad drugim lepo razvitim listom.

MT

ITALIJANSKO PRAVO

VEČJA ZAŠČITA TUDI ZA PRODAJALCE NEPREMIČNIN

DAMJAN HLEDE

Pred kratkim smo pisali o novem zakonu, ki omogoča vpis predhodnih nepremičninskih pogodb v javne nepremičninske registre in v našem tabularnem sistemu njihovo omembo v zemljiško knjigo. Šlo je za ukrep, ki je bil pretežno usmerjen v zaščito kupcev (oz. točneje tistih, ki so si s predhodno kupoprodajno pogodbo zagotovili pravico za nakup določene nepremičnine). Ukrep je bil sprejet predvsem zaradi vedno bolj razširjenih socialnih tragedij, ki so se dogajale, ko so gradbena podjetja sklepala s kupci predhodne pogodbe, ki so imele za predmet še nedokončana poslopja in ob katerih so morali kupci plačati večji del cene, ki so jo potem izgubili, ko je podjetje npr. šlo v stečaj in je poslopje ostalo nedokončano. Sedaj nudi zakon sredstvo (vpis predhodnih pogodb), s katerim se je možno izogniti tovrstnim tveganjem.

V bistvu dober zakon pa je po drugi strani tudi nekoliko pomanjkljiv, saj bi moral upoštevati tudi drugo plat problema: ne bi smel namreč pozabiti, da so zlorabe možne tudi s strani kupcev. V tej smeri pa je nova razsodba (št. 5900 z dne 18.4.1997) kasacijskega sodišča, ki se je v zedinjenih sekcijah izreklo, da so kupoprodajne pogodbe izpodbojne, če je bila - v času, ko so bile sklenjene - v teku sprememba urbanistične namembnosti nepremičnine, ki je bila predmet prodaje, s strani občine. V konkretnem slučaju je šlo za zemljišče, ki ga je lastnik s predhodno pogodbo obljubil nekomu v prodajo v času, ko je bilo z urbanističnega vidika nezazidljivo, občinski svet pa je v tistem času že sprejel nov projekt, ki je predvideval zazidljivost prostora, v katerem je obstajalo tisto zemljišče, projekt pa ni bil še v veljavi, ker je potreboval potrditev deželne vlade, ki je kasneje res prišla, toda potem ko je bila predhodna pogodba že sklenjena. Lastnik - prodajalec je takrat zahteval razveljavitev predhodne pogodbe zaradi napake o temeljnih značilnostih predmeta pogodbe. Kasacijsko sodišče mu je to pravico priznalo in s tem obenem tudi uveljavilo interpretacijsko načelo v bran prodajalcev nepremičnin. Preveč lahko bi bilo drugače za kupce, ki bi imeli na občinah posebne "*prijatelje*", od njih pravočasno zvedeti za načrtovane urbanistične spremembe raznih občinskih okrajev, in tako špekulirati na račun sedanjih lastnikov z nakupom po nizki ceni zemljišč, katerih vrednost bi se kmalu potem najmanj podvojila.

SGZ - GORICA

GOSTINSKA SEKCIJA ORGANIZIRA IZLET V PIEMONT

Odbor gostinske sekcije Slovenskega gospodarskega združenja - Gorica organizira dvodnevni avtobusni izlet v kraj Langhe (Piemont) 25. in 26. avgusta (ponedeljek in torek). Program: obisk treh vinogradniških posestev (Scavino Enrico Castiglione Falletto - CN; Rivetti Giorgio "La spinetta" Castagnolo Lanze - AT; Conterno Fantino Monforte D'Alba - CN), Sirarne Occelli Farignano (CN), Pekarne in slaščičarne Alba (CN).

Večerja bo v restavraciji *Il centro* v kraju Priocca (CN), prenočišče v novem hotelu I castelli di Alba v Albi (CN). Cena: približno od 300 do 350 tisoč lir (prevoz, hrana, prenočišče in degustacije pri vinogradnikih). Prijave sprejemamo do petka, 25. julija, na sedežu Združenja ali po telefonu 0481-537386 (Martin Drufovka). Na razpolago je samo 25 mest! Odhod je predviden v ponedeljek, 25. avgusta, ob 5. uri zjutraj izpred Hotela Nanut v Gorici; vrnitev v torek, 26. avgusta, okrog 24. ure pred Hotelom Nanut. V primeru sprememb bomo pravočasno sporočili.

PREMIK GRADBENIH PRISTOJNOSTI ZNOTRAJ KRAJEVNIH UPRAV

Zakon Bassanini II. o upravni poenostavitvi uvaja spremembo pristojnosti v postopku za gradbena dovoljenja znotraj občinskih uprav. Drugi odstavek šestega člena zakona 127/97 določa namreč, da župan oz. od njega poverjeni odbornik ne bosta več imela zadnje besede pri izdajanju gradbenih dovoljenj in koncesij. Njuno mesto bodo prevzeli direktorji (poslovodje) krajevnih uprav, v mejah in oblikah, ki jih bodo določili popravki občinskih statutov. Župan oz. poverjeni odbornik bosta ohranila mesto znotraj gradbene komisije, kjer bosta lahko enakopravno z ostalimi člani izrekla svoje mnenje. Kot znano, je imel župan doslej pravico, da se ne drži mnenja, ki ga je izrekla gradbena komisija in da torej lahko, na lastno odgovornost, izda gradbeno dovoljenje tudi v primeru, ko ga je komisija zavrnila. Odslej bo tudi ta pravica pristojala direktorjem, ki se je bodo po vsej verjetnosti še manj posluževali, kot so se je v preteklosti župani. To predvsem zato, ker je vloga direktorjev krajevnih uprav izrazito tehnično - uradniške narave in zato manj pripravljena prevzemati nase odgovornosti kot je lahko bila vloga župana, ki pa je izrazito politične narave.

Prav tako bodo direktorji odgovorni za morebitne napake pri izdajanju gradbenih dovoljenj in koncesij. Morebitni prizivi proti zavrnjenim gradbenim prošnjam ali odškodninske zahteve zaradi nezakonitih zavrnitev ne bodo več naslovljeni na splošno krajevnim upravam, ampak točno določenim posameznim odgovornim direktorjem. V bistvu gre, v očeh državljana, za spremembo njegovega sogovornika, ki ne bo več politični, ampak birokratski. Sprememba naj bi težila za neke vrste razosebitvijo odnosov med občani in krajevno upravo, ki naj bi jamčila neko bolj tehnično in manj politično obarvanost posameznih odločitev. S tega vidika je novost pozitivna, predvsem z ozirom na mestna središča. Manj primerna pa je verjetno za majhne vasi, kjer se lahko zgodi, da opravlja vlogo direktorja oseba, ki je manj vezana na občinski teritorij in nima tako pred sabo njegove celote, kot jo lahko ima domači župan.

DH

KOGA IMAMO PRED SABO?

"GOVORICA OBRAZA"

Nedavno je izšla pri Založbi Mladinska knjiga v Ljubljani zanimiva in praktična knjiga z naslovom *Govorica obraza*. Knjigo, ki šteje 294 strani, je napisala Lilian Young, ilustracije pa je izdelal Rod Waters. To delo predstavlja združene dosežke svetovnih šol preučevanja obrazov, kot so se razvijale vse od začetkov v stari kitajski in grški civilizaciji. Avtorica, ki je na tem področju zelo specializirana, je upoštevala in v knjigo vključila tudi nova odkritja strokovnjakov s tega področja z vsega sveta.

S pomočjo te knjige bomo razmeroma hitro spoznali številne podrobnosti človeškega obraza, zlasti oblike in značilnosti oči, nosu, ustnic, ušes itd. in na osnovi tega analizirali značilnosti človeka. S pomočjo besedila in ilustracij bomo spoznali nasvete, ki nam bodo pomagali oceniti, ali je kdo prijeten, dober prijatelj in ali je zanesljiv. Avtorica se je zaustavila tudi pri analiziranju ustvarjalnosti in omenila, da imajo ljudje izvirnega duha, žlahtnega, ustvarjalnega plodnega uma in polni navdiha ponavadi tudi ustrezno "umetniško" čelo - visoko, široko, gladko zaobljeno in brez nepravilnosti. Seveda pa ima vsako pravilo tudi izjeme. Vse to je razčlenjeno in shematično podano z opredelitvijo značilnosti in umetniškega nagnjenja na osnovi dela obraza.

V knjigi bomo našli koristne nasvete tako za obrtnike, podjetnike, kakor tudi osebe, ki se javljajo na določene razpise. Pri slednjih so navedena priporočila in obnašanje. Odločno in delovno vnemo izražajo po nekaterih ugotovitvah pravokotno oblikovane oči, urejene obrvi, visok izbočen in izraziti nosni greben (ki mu pravimo tudi rimski nos). Marsikdo ve, da ljudje z dolgimi uhlji so zelo pametni. Uhelj je dolg, če njegov vrh sega nad višino obrvi ali mečica pod višino nosu.

Najbolj stremuški so ljudje z razmeroma velikimi uhlji, izrazito izbočenim notranjim grebenom in dobro razvitim kozlom oz. tragusom (izboklina ali vdolbina ob licu tik nad ušesno mečico), kar je tudi lepo ilustrirano v knjigi. Ambiciozne ženske in moški so redkokdaj nečimerni ali samozadovoljni ljudje. Za te reči nimajo časa, ker se nenehno trudijo, da bi izboljšali sami sebe.

V knjigi bomo dobili tudi napotke, npr. kako izbrati skupino sodelavcev, kakor tudi, kako ugotavljamo surovost ljudi s pomočjo določenih delov obraza. Avtorica je posebej razčlenila odseve in odzive človeka ter podrobnosti o jezi, strahu, gnusu itd. Zlasti pa je pomembno za ljudi, ki so angažirani na področju marketinga, trgovine in komuniciranja, da znamo s pomočjo obraza ugotavljati značilnosti kupca, prodajalca ali sogovornika. Pri komuniciranju z ljudmi moramo obvladovati tiste, ki so napadalni, prepirljivi, ošabni, ukazovalni itd. Prav ta knjiga nam vse to na razumljiv način predstavi, kar bo marsikoga osrečilo pri vsakdanjem delu in poslovanju.

GD

ZDRAVJE NAŠIH OTROK

JELENA STEFANČIĆ

MASAŽA KORENA PALCA

Indikacije: slaba prebava, driska, problemi z dihanjem. Masaža je zlasti učinkovita pri otrocih, mlajših od 3 let.

Otrokov palec držite v levi roki (če ste desničar) in nežno masirajte izboklino ob korenu palca na zgornji strani dlani v smeri proti zapestju. Ponovite 200-300-krat in enako na drugi roki.

Vse omenjene recepte in navodila lahko dobite v knjigi

Vodnik naravne medicine za otroke, *ki jo je napisal Julian Scott. Knjiga je priporočljiva za vse starše, ki bi radi razumeli svojega otroka in vzroke njegovih bolezni. Vsebinsko prikazuje, da poleg naše moderne zahodne medicine obstajajo tudi drugi, velikokrat boljši načini zdravljenja različnih zdravstvenih težav. V večini primerov lahko ta zdravljenja kombiniramo z ortodoksnim zdravljenjem, s čimer lahko dosežemo celo boljše rezultate. V knjigi je zelo dobro razloženo, kako lahko starši pomagajo svojemu otroku položiti temelje zdravega življenja tako, da mu dajejo energijo in čustveno podporo in da mu pomagajo naučiti se dobrih navad v zvezi s prehrano, telesno vadbo in aktivnostjo, počitkom, sprostitvijo in spanjem. Nasveti so namenjeni staršem vseh starosti. Ne glede na to, v kakšnih razmerah živijo otroci, izražajo globoko potrebo po tem, da jim drugi posvečajo pozornost, čas in ljubezen. Lik očeta ali matere ali obeh je življenjsko pomemben del otrokovega življenja in odraščanja.*

KONEC

NADSTANDARDNA PONUDBA KREKOVE BANKE V SLOVENIJI

Krekova banka - o njenem razvoju smo že nekajkrat poročali tudi v Novem glasu - je uvedla t.i. zlati ček. Z njim jamči banka svojim strankam enkratne izdatke v vrednosti do 150.000 tolarjev. Poleg tega omogočajo v Krekovi banki tudi osebno svetovanje v posebnih prostorih oziroma na domu interesentov. Banka pa nudi tudi najem bančnih sefov, ki sodijo med najbolje opremljene v Sloveniji. Iz pregleda slovenskih bank in hranilnic, ki jih je nedavno v posebni prilogi objavila revija za naložbe denarja *Kapital*, je razvidno, da je Krekova banka last nekaterih večjih delničarjev iz vse države. Med njimi so zdravilišča v Radencih, farmacevtska industrija Krka v Novem mestu, Hčere krščanske ljubezni v Ljubljani, Šolske sestre iz Ljubljane in Škofijski ordinariat v Mariboru. - M.

OBISK V LJUBLJANI

ZAMEJSKEMU ŠPORTU NAJ GRE 10% MANJŠINI NAMENJENIH SREDSTEV

Sredi prejšnjega tedna je skupna delegacija Združenja slovenskih športnih društev v Italiji in Slovenske športne zveze na Koroškem bila na spoznavnem obisku pri novi državni sekretarki za Slovence po svetu in v zamejstvu pri zunanjem ministrstvu Republike Slovenije Mihaeli Logar. Predstavništvi sta v Ljubljani vodila predsednika obeh organizacij Jurij Kufersin in Marijan Velik, poleg njiju pa sta bila prisotna še blagajnik ZSŠDI Mirjam Žagar in poslovodeči tajnik SŠZ Ivan Lukan. Logarjevo je skupna delegacija seznanila s široko dejavnostjo, še zlasti pa s težavami in problemi slovenskih športnih struktur tako v Italiji kot na avstrijskem Koroškem. "Zamejski športniki" so predstavili kratko in srednjeročne načrte obeh krovnih organizacij do leta 2000 ter še posebej poudarili vedno tesnejše sodelovanje predstavnikov zamejskih športnih organizacij in tudi vse številnejša srečanja zamejskih športnic in športnikov iz Koroške, Italije in tudi Porabja. Najpomembnejša tema pogovorov pa so bila skupna prizadevanja ZSŠDI in SŠZ za izboljšanje finančnega položaja zamejskih športnih struktur. Kufersin in Velik sta s tem v zvezi predala državni sekretarki skupno resolucijo, v kateri obe organizaciji pozivata slovensko vlado, da iz finančnih sredstev za pomoč Slovencem v Italiji, Avstriji in na Madžarskem letno nameni najmanj 10% za potrebe športa v zamejstvu. S tem bi, vsaj v sedanji situaciji, Slovenija zagotovila obstoj zamejskih življenjsko potrebnih športnih struktur. Skupno predstavništvo zamejskega športnega gibanja je tudi izrazilo pričakovanje, da bo šport v zamejstvu deležen tudi sredstev Fundacije za šport. Mihaela Logar je izrecno pohvalila dejavnost slovenskih športnih organizacij in društev v zamejstvu in pozitivno ocenila njihovo vedno tesnejše sodelovanje ter skupno nastopanje. Zagotovila je, da si bo po svojih močeh prizadevala za pospeševanje športa in športnih struktur v zamejstvu.

ED

OBČNI ZBORI

SOVODNJE: ZGLEDNO SODELOVANJE, DOM: KREPITEV SLOVENSKE PRISOTNOSTI V GORICI, BREG: AVTONOMIJA SEKCIJ

V Sovodnjah prihodnost v združevanju, v Gorici kronična odsotnost staršev, v Dolini predsednica odstopila po sprejetju novega statuta.

ŠD SOVODNJE

30. junija je bil v Kulturnem domu v Sovodnjah 41. redni občni zbor ŠD Sovodnje. V predsedniškem poročilu se je Davorin Pelicon najprej spomnil na dolgoletnega odličnega nogometaša in odbornika Egona Petejana, ki je lani nenadoma preminil. Predsednik je nato poudaril, da je nogometna članska ekipa po izredno uspešnih sezonah v letošnji žal nazadovala v 1. amatersko ligo. Za velik uspeh pa pri društvu štejejo razmeroma visoko število mladih nogometašev, saj je bilo društveno ime zastopano kar v treh mladinskih prvenstvih. Sodelovanje med goriškimi slovenskimi društvi je zgledno in tudi pravilno, saj ob pomanjkanju otrok "nam ne preostane drugega kot zdrava združitev med vsemi slovenskimi društvi na Goriškem," je še povedal Pelicon in pojasnil, da to velja še zlasti za doberdobsko Mladost in štandreško Juventino. Sporočil je, da bo društvo vzpostavilo tesno sodelovanje z Juventino tako na članski ravni kot med mladinci pod 18. letom starosti. V sezoni 1997/98 bo torej sovodenjska članska vrsta nastopila na tej osnovi, medtem ko se bo v sodelovanju z Mladostjo in Juventino udeležila prvenstev naraščajnikov in cicibanov. Novost predstavlja še ustanovitev skupne ekipe amaterjev. Na volitvah je bil Davorin Pelicon potrjen za predsednika, podpredsednik bo Joško Klanjšček, tajnik Zdravko Petejan, blagajnik Igor Petejan, odborniki pa: Ivan Batistič, Mirica Petejan, Ljubo Tomšič, Pierino Krašček, Branko Ferfolja, Robert Uršič, Zdravko Novak, Edvard Petejan, Rudi Devetak, Luciano Piras, Gianni Marson, Zdravko Kuštrin, Klavdijo Kovic, Mirjam Petejan, Nevenka Petejan, Edi Sambo, Klavdijo Grillo, Luciano Mosetti, Vera Krašček in Paolo Interbartolo. Nadzorni odbor: Marjan Devetak, Marjan Tomšič, Lucijan Fajt.

FOTO RUMBACA

ŠZ DOM

7. t.m. je bil v Kulturnem domu v Gorici redni *občni zbor ŠZ Dom (**na sliki**)*. Predsednik Livio Semolič se je v svojem poročilu osredotočil na pomembno vlogo, ki jo Dom odigrava pri krepitvi slovenske prisotnosti v Gorici. Prihodnje leto bo društvo slavilo 35 let neprekinjenega delovanja, med katerim so Domovci skušali zbirati čim več mladih, pomembni pa so bili seveda tudi športni uspehi. Za te je v minuli sezoni poskrbela predvsem članska košarkarska ekipa, ki je bila zaradi vidne vloge v prvenstvu stalno prisotna v vseh javnih občilih. Prihodnje prvenstvo bo igrala v C 2 ligi. Bolečo noto predstavlja kronična odsotnost staršev pri društvu. Izvoljen je bil odbor, ki bo vodil Dom v naslednjih dveh letih: David Ambrosi, Francesca Bruno, Ugo Dornik, Igor Komel, Renza Pelesson, Vili Prinčič in Livio Semolič. Nadzorni odbor: Katja Culot, Saša Primožič in Tanja Sokol. Potrjeni so bili tudi vsi trije načelniki sekcij. Na prvi seji si bodo odborniki porazdelili funkcije.

ŠD BREG

V sredo, 9. t.m., je bil v Dolini izredni občni zbor Športnega društva Breg. Skoraj soglasno so sprejeli nov statut. Veliko govora je bilo predvsem o avtonomiji, še zlasti finančni, treh sekcij. Več kritik je bilo slišati na račun starega odbora, češ da ni deloval složno. Nadaljnje probleme pri Bregu predstavljajo upravljanje športnega objekta, pomanjkanje odbornikov in sploh zanimanja mladih. Kot da vsega tega ne bi bilo še dovolj, je na koncu komaj izvoljena predsednica Divna Sancin Čuk najavila svoj odstop.

ED

NAMIZNI TENIS

SONJA MILIČ 3. NA EP, DAŠA BRESCIANI V REPREZENTANCI

Z evropskega prvenstva za veterane v Pragi se Krasova odprava v sestavi Sonja Milič, Dragica Blažina in Edi Bole vrača z bronasto kolajno med posameznicami, ki jo je osvojila Sonja Milič. Sodelovalo je rekordnih 1852 igralcev in igralk iz vseh evropskih držav, ki so bili razdeljeni v starostne kategorije od 40 do preko 80 let. Miličeva je bila 3. v prvi, najbolj številni starostni kategoriji.

V petek, 18. t.m, se bo v Topolčanih na Slovaškem začelo mladinsko evropsko prvenstvo. Krasove barve v državni reprezentanci bo letos zastopala Daša Bresciani, ki jo je selektor izbral v kadetsko vrsto po drugem krogu priprav v Terniju. Italija z mlajšo ekipo računa na medaljo. Daša je zadnje leto v kategoriji naraščajnic. Z vključitvijo v reprezentanco ima možnost, da pokaže svoj igralski talent in znanje, ki ga je pridobila v Krasovi namiznoteniški šoli, kot so ga na prvenstvih izkazovale Krasove igralke Katja, Vanja in Martina Milič, ki so v zadnjih petih letih nastopale v mladinski državni reprezentaci.

DVIGANJE UTEŽI

KRISTJAN DEVETAK MLADINSKI EVROPSKI PRVAK

20-letni Kristjan Devetak iz Sovodenj se ukvarja z dviganjem uteži, toda ne klasičnim, ampak z zvrstjo "powerlifting", pri kateri uteži dvigujejo leže s klopi. Kristjan tekmuje za klub *Vivaldi sport center* iz Ale pri Trentu in je na evropskem prvenstvu v avstrijskem Gradcu zmagal med mladinci. Ravno tako prvi pa je bil tudi na celinskem tekmovanju v nemškem Forcheimu v zvrsti "klop". V Gradcu je v kategoriji do 75 kg dvignil 220 kg, skupno iz treh položajev pa je zmagal z rezultatom kar 560 kg! Skušal je tudi izboljšati evropski rekord 240 kg, a dviga 242 kg ni izvedel po predpisih. Ta konec tedna bo Devetak nastopil na italijanskem prvenstvu v Pratu, seveda z odličnimi možnostmi za osvojitev naslova.

LOKOSTRELSTVO

KATJA RAŽEM "SREBRNA"

Lokostrelka bazovske Zarje Katja Ražem je na državnem prvenstvu v poljskem lokostrelstvu osvojila srebrno medaljo med mladinkami.

ATLETIKA

RUZZIER NA SP ZA VETERANE

Lonjerski hitrohodec Fabio Ruzzier bo v nedeljo, 20. t.m., nastopil na atletskem svetovnem prvenstvu za veterane v južnoafriškem Durbanu. Zadnji test, ki ga je Ruzzier opravil pred nekaj dnevi, je pokazal, da je atlet trenutno v zelo dobri formi, predvsem na razdalji 20 km.

PLAVANJE

NA DEŽELNEM PRVENSTVU SO SE IZKAZALI SLOVENCI

Feruglio 2. v Trbovljah

Zamejski plavalci so se dobro odrezali na deželnem prvenstvu začetnikov A in B kategorije, ki je v Spilimbergu 9. in 10. t.m. sklenilo plavalno sezono. Za tržiško Adrio so nastopili *Vlasta Ušaj, Nikole Collovati, Matjaž Zaccaria (**na sliki** z desne)* in Saša Radetti, ki so tudi tokrat odnesli vrsto odličij. V skupini mlajših mladink je nastopila Nikole Collovati in v štirih disciplinah zasedla dve prvi in dve tretji mesti. Nikole je postala deželna prvakinja na 100 m prosto in na 100 m hrbtno, medtem ko je odnesla bronasti odličji na 200 m mešano in na 200 m hrbtno, kjer si je v zadnjih metrih zapravila še višjo uvrstitev. Vlasta Ušaj je v skupini starejših začetnic nastopila v petih disciplinah in odnesla štiri odličja. Najboljša je bila na 200 m hrbtno, kjer je zmagala; na 400 m prosto je bila druga, medtem ko si je na 100 m hrbtno in 800 m prosto priborila bronasto kolajno. Matjaž Zaccaria je nastopil v petih disciplinah in, čeprav tekmuje v skupini starejših začetnikov z leto starejšimi vrstniki, je zasedel dve tretji in dve četrti mesti. Matjaž je na 200 m prosto zasedel 3. mesto z istim časom kot drugouvrščeni, z odličnim finišem pa je bil na 400 m prosto in na 1.500 m prosto 4. V štafeti je nastopil tudi Saša Radetti in s soplavalci bil 7. Trije "Nabrežinci" so s skupno 10 odličji nadvse uspešno sklenili plavalno sezono, kar jim nedvomno daje novega elana za prihodnje delo.

FOTO KROMA

Borove barve sta branila Danijel Petirosso v kategoriji začetnikov A in Martin Lissiach v kategoriji B. Petirosso je na 100 m prsno dosegel 2. mesto, na 200 m prsno pa 3. Lissiach se je v vseh štirih disciplinah (200 m hrbtno, 50 m delfin, 200 m mešano in 100 m hrbtno) uvrstil na nehvaležno 4. mesto.

Borovi plavalci so se v pred tem udeležili 28. mednarodnega Lučkinega memoriala v Trbovljah. Nad 200 plavalcev se je pomerilo v dveh kategorijah (starejši in mlajši dečki oz. deklice). Od naših se je najbolje odrezal Matteo Feruglio, ki je bil 2. na 100 m prsno med starejšimi dečki. Tekmovanja so se udeležili tudi Miloš Kalc, Daniel Pettirosso, Luka Peric in Martin Lissiach.

MLADINSKA ODBOJKA

SLOGAŠI DRŽAVNI PRVAKI

Kot smo že poročali, so superminiodbojkarji Sloge Zadružne kraške banke zmagali na državnem finalu italijanskega združenja športa za vse UISP. Sklepni del prvenstva je potekal v kraju Cupra Marittima (pokrajina Ascoli Piceno), nastopili pa so otroci kategorije under 14 mini in supermini odbojke. Šlo je za zadnjo fazo finalnih bojev. Tokrat je nastopilo približno 600 otrok, ki so jih spremljali številni starši. Superminiodbojkarji Sloge Zadružne kraške banke (na sliki: David Cibi, Denis Iozza, Ambrož Peterlin, Žiga Ražem, Kristjan Stopar, letniki 1985 in 86) so na finale prišli potem, ko so med sezono v svoji kategoriji premočno zmagali na vseh turnirjih, ki jih pokrajinski odbor UISP prireja v Trstu. Odprava naših najmlajših je bila nadvse uspešna, saj so osvojili prvo mesto. V kategoriji superminiodbojke, v kateri je nastopila Sloga Zadružna kraška banka, so v finale prišle še toskanski prvak Scaperia iz okolice Firenc, prvak Emilije Giò Volley in FSGT iz Francije. Štirje finalisti so se pomerili vsak proti vsakemu v dveh krogih. Slogaši so v vseh šestih tekmah nadigrali vrstnike zlasti s taktično že zelo zrelo igro. Ponovno so tako dokazali, da vestno delo med letom prej ali slej obrodi dobre rezultate, pri društvu pa so lahko ponosni, da razpolagajo z nekaterimi res talentiranimi bodočimi odbojkarji, na katerih vsekakor kaže graditi naprej. Uspeh, ki so ga superminiodbojkarji Sloge Zadružne kraške banke dosegli, je seveda v ponos društvu, trenerju prof. Ivanu Peterlinu in kraškemu denarnemu zavodu, ki je omogočil našim fantom ta nastop, njim samim pa bo gotovo pomenil spodbudo za nadaljnje delo.

FOTO KROMA

ROLKANJE

MLADINI 4 DRŽAVNI NASLOVI

Kriško športno društvo Mladina se iz italijanskega rolkarskega prvenstva v Castionsu (BL) vrača z vrsto noslovov, osvojilo pa je tudi skupno zmago na memorialu Renzo Stefano Mattei. Za največje podvige so na razgibani progi poskrbeli: v kategoriji začetnikov Eros Sullini, začetnica Mateja Paulina, naraščajnik Jara Košuta in v kategoriji master Guido Masiero.

VESLANJE

IZTOKU ČOPU SVETOVNI POKAL

25-letni slovenski skifist iz Studenčič pri Bledu je zmagovalec tretje tekme svetovnega pokala v veslanju v Luzernu. S tremi zmagami v treh nastopih (München, Pariz, Luzern) si je Iztok Čop zagotovil tudi skupno zmago v svetovnem pokalu med skifisti.

OBVESTILO

HOKEJSKA EKIPA na rolerjih Polet Kwins prireja v soboto, 19. t.m., na Poletovi ploščadi v Repentabrski ulici na Občinah Slovensko prvenstvo hokeja na rolerjih, na katerem bo sodelovalo kakih 30 ekip in prek 300 igralcev (tudi profesionalcev hokeja na ledu). Prireditev se bo začela ob 8.30 in se bo nadaljevala ves dan. Finalna tekma bo ob 20.30. Dan prej bo na ploščadi ŠD Polet ob 19. uri tiskovna konferenca o prireditvi. Vsi prisrčno vabljeni!

SLOVENSKA SKUPNOST

PRIREJA V SOBOTO, 19., IN V NEDELJO, 20. JULIJA,

Naš praznik

na igrišču ŠD Sokol v Nabrežini. Pridite!

V SOBOTO, 19. JULIJA

OB 18. URI: odprtje kioskov; **okrogla miza:** *Občina Devin-Nabrežina, obračun po štirih letih;*
OB 19.30: koncert godbe na pihala *Nabrežina;*
OB 20.30: ples z ansamblom *Kraški ovčarji* in *Phoenix.*

V NEDELJO, 20. JULIJA

OB 16. URI: odprtje kioskov;
OB 18. URI: nastop baletne skupine *Mladina iz Sv. Križa* in plesne skupine *Saloma* iz Trsta;
OB 19.30: pozdrav deželnega tajnika SSk Martina Breclja in govor državne sekretarke RS za Slovence po svetu Mihaele Logar;
OB 20.30: ples z ansamblom *Kraški ovčarji* in *Phoenix.*

Z 2. STRANI

ZDRUŽENI V ENEM, RAZLIČNI, A EDINI V VERI!

"Edinost med različnimi, pluralnost glasov, to so glavne odlike duha, ki je preveval oglejski patriarhat," je zaključil prof. Tavano; ob tej priložnosti je zbranim tudi predstavil knjigo z naslovom *Aquileia e Gorizia, Oglej in Gorica*, v kateri je zbral predvsem pisanje časnikov in dnevnikov v Gorici na začetku našega stoletja, ko so v Ogleju ponovno odkrili čudovite mozaike in so bili le-ti predmet raznih živahnih političnih špekulacij.

Prof. Tavano je prisotne škofe tudi vodil po oglejski baziliki in jim predstavil mozaike, v popoldanskem času pa tudi oglejske muzeje in zanimivosti o prvih kristjanih, ki so se ohranile do današnjih dni.

Med zbranimi škofi so bili v Ogleju tudi ljubljanski nadškof dr. Franc Rode, mariborski škof dr. Franc Kramberger ter koprski škof msgr. Metod Pirih. Največ zanimanja pa je med zbranimi vladalo za novega zagrebškega nadškofa msgr. Josipa Bozanića, ki je s svojimi 48 leti in neverjetno odprtim nasmehom, dobrim znanjem italijanščine in preprostim, jasnim nastopom vse prisotne prepričal. Ko sem mu v imenu bralcev in uredništva Novega glasa čestital za imenovanje, mi je v pogovoru dejal: "Vesel sem vaših čestitk, a se zavedam, da me čaka težka naloga!"

Tržaški škof msgr. Evgen Ravignani pa je s svojo znano dobrohotnostjo svojim sobratom zelo lepo govoril o slovenskih vernikih na Tržaškem in dejal, da se je po nedavnem obisku kraških slovenskih župnij in župnije na Opčinah še bolj prepričal, koliko lahko verniki naredimo za boljše razumevanje med narodi, saj je prav složnost vernikov italijanske in slovenske narodnosti v teh župnijah lahko za zgled vsem ljudem.

Večerno slovesnost so v oglejski baziliki svečano najavljali mogočni oglejski zvonovi, na katere so pritrkovali slovenski Goričani. Brata Peter in Dario Štakul iz Podturna, Oskar Prinčič iz Gorice ter Danilo Paulin iz Štandreža, vsi mladeniči poznih srednjih let, so vernike z lepim, svečanim pritrkovanjem vabili v starodavno baziliko.

Pogled na somaševanje škofov je bil v baziliki veličasten, vodil ga je beneški kardinal Marco Cè. Bogoslužje je trajalo dobri dve uri, vmes je bilo ubrano petje. Vsi prisotni pa smo bili mnenja, da bi si tako pomembno srečanje in bogoslužje zagotovo zaslužili veliko večji obisk vernikov. Prav gotovo pa bi si zaslužilo večji odmev v sredstvih javnega obveščanja.

S 5. STRANI

KARMELSKA MATI BOŽJA

Karmeličanski red je znan tudi po t.i. "škapulirju bl. Device Karmelske". Škapulir je pri redovnikih del pravega redovnega oblačila, pri laikih pa sta to dva kosa blaga, okrašena s podobo karmelske Matere božje, ter med seboj povezana s trakovoma. Škapulir, ki ga nosijo mnogi verniki, seveda ni nekaj, kar bi jih že samo na sebi varovalo zla, toda če škapulir nosijo pobožno in s pravim namenom, jim pomaga, da se v raznih življenjskih preizkušnjah lažje zavedajo posvetitve Materi božji ter ji tako ostanejo zvesti.

Poleg "Bratov bl. Device Marije Karmelske" in "Bosonogih bratov bl. Device Marije Karmelske", ki sestavljajo t.i. "prvi red", imamo še drugi in tretji red, podobno kot je to tudi pri frančiškanih. K drugemu redu, ki je bil ustanovljen leta 1452, spadajo karmeličanke, k tretjemu redu pa prištevamo svetni tretji red. Poleg teh imamo še "bratovščino karmelskega škapulirja", ki je prav pri nas na Goriškem posebno v 17. in 18. stol. bila zelo razširjena. Svoj sedež je imela na Kostanjevici, kjer so takrat prebivali karmeličani.

Karmelski red nam je dal več velikih svetnikov in svetnic. Tu naj omenim predvsem sv. Janeza od Križa, sv. Terezijo Veliko-Avilsko ter sv. Malo Terezijo Deteta Jezusa.

- POROČILO S POTOVANJA -

IZLET NOVEGA GLASA NA SICILIJO (1)

MARCEL PETKOVŠEK

Bilo je zares lepo vreme tisto jutro, ko smo se zbrali na letališču v Ronkah. Odpravljali smo se na potovanje.

Kot ob vsakem potovanju so tudi tokrat bile iste skrbi: Ali kdo manjka? Skrbi pa so bile hvala Bogu odveč, saj je bilo vse v redu. Vkrcali smo se na letalo in dobre volje odleteli proti Rimu. Veselilo nas je predvsem srečanje med tolikimi znanci. V Rimu smo prestopili na drugo letalo in poleteli v Catanio, kjer je bil naš cilj. V bližini letališča nas je čakal avtobus s prijaznim šoferjem in prav tako prijazno vodičko Tanjo. Avtobus je odpeljal proti Siracusi, med potjo pa smo poslušali pripovedovanje vodiča in hkrati radovedno opazovali pestro sicilsko naravo. V mestu, kjer je mnogo ostankov nekdanjih kultur, smo se ustavili v bližini veličastne cerkve, zgrajene na čast solzeče Matere Božje iz Siracuse. V cerkvi, za katero sta značilni veličastnost in skladnost oblik, je bila prva maša za našo turistično skupino. V njej ni druge slike razen tiste skromne in solzeče podobe, saj gre za relief iz preprostega mavca. Po maši nam je eden oskrbnikov karmeličanov, ki upravljajo cerkev, obrazložil, kako je prišlo do čudeža, da so bile cerkvene in civilne oblasti previdne glede čudežnih pojavov, vendar so pozneje analize, ki jih je vodil neverujoči zdravnik, pokazale, da je šlo za človekove solze, podobne otrokovim. Cerkvena oblast je naposled čudež priznala, četudi je sledila gradnja veličastne cerkve, visoke 135 metrov, zgrajene po načrtu francoskega zdravnika.

Pripovedovanje o čudežu nas je globoko prevzelo. Pri okusnem kosilu so nam postregli dobro sicilsko vino. Natakarji so bili zelo prijazni in uslužni. Vroče je bilo, vendar ne toliko, da bi preveč trpeli. Popoldne smo si ogledali starejši predel mesta, kjer smo lahko opazovali lepoto poslopij in ulic ter ugotavljali, da je mesto urejeno in snažno. Prenočili smo v kraju Acitrezza. Na Siciliji je veliko ostankov, ki spominjajo na različna spominska obdobja in kulture. Veliko smo izvedeli iz pripovedovanja prijaznega vodiča, ki je govoril o Kiklopih. Ti naj bi v morje metali velike skale. Ganljiva je bila tudi zgodba o pastirju Aci in o nimfi, ki jo je pastir brezupno ljubil. Po tem pastirju se na tem območju imenujejo številni kraji. Acitrezza je lep kraj ob Jonskem morju. Obala je iz velikih, temnih kamnov in je nevabeča, do morja pa prideš po posebnih mostiščih. Vse je črno, iz strjene lave. Kljub temu je to enkraten in izredno lepo urejen kraj. Posijala je luna in pihljal rahel veter. Turisti smo hoteli do poznih ur uživati lepoto kraja ob morju. Pogovarjali smo se z domačini, ki so se po vročem dnevu hladili ob morju. Preden smo prišli v Acitrezzo, nam je prijazna udeleženka izleta razložila, da je ta kraj znan v italijanski literaturi po delu pisatelja Verge, ki je bil Sicilijanec in je mnogo pisal o revščini, težavah, vztrajnosti in delavnosti ljudi s tega otoka.

Drugi dan smo se z avtobusom odpeljali na Etno "Muntagno", kot domačini pravijo največjemu ognjeniku v Evropi. Pot je bila dolga. Vozili smo se po lepi, asfaltirani cesti, skozi slikovite kraje, med mnogimi vulkanskimi grički, ki obdajajo ognjenik. Pot se je končala ob zavetišču "Sapienza", dva tisoč metrov nad morsko gladino. Od zavetišča vodi pešpot do vrha kraterja bruhajoče gore. Mnogi od udeležencev so se odločili za to pot in ob vrnitvi pripovedovali o svojih doživetjih. Ob zavetišču "Sapienza" je pravo mesto stojnic, trgovinic in gostiln.

Kosilo smo imeli na Etni, to je dva tisoč metrov visoko! Bilo je obilno, pestro. Povsod sta nas spremljala red in čistoča, domačini pa so bili zelo vljudni. Seveda ni manjkalo dobrega vina in tudi mineralne vode ne in veselja ob nenavadnem doživetju.

Messina: izletniki pred vodnjakom Oriona, ustanovitelja mesta. Vodnjak je delo Michelangelovega učenca Montarsinija (1547-50).

Z Etne smo nadaljevali pot v Taormino, lepo turistično točko, pravi biser, znan po vsem svetu. Marsikdo misli, da je ta kraj ob morju, pa ni tako. Nahaja se precej visoko v gorah, kjer so razvaline velikega grškega gledališča. Tudi v Taormini je bila priložnost za nakupe in srečanja z domačini, ki so vsi prijazno odgovarjali in govorili lep italijanski jezik. Upokojenci so posedali pred hišami in bili dobrohotno pripravljeni na pogovor z nami. Povedati moram, da je med našim izletom vladal občuten red, tako da ni nihče zamujal pri odhodih in prihodih in nihče se tudi ni izgubil.

DALJE

studio battistella trieste

imamo jo! Večnamenska kartica Visa Electron

BANCOMAT
IN KREDITNA KARTICA
SKUPAJ V ISTI KARTICI

DVE V ENI

podrobna pojasnila dobite pri naših okencih v Gorici, Krminu in Trstu.

Obrestne mere in ekonomski pogoji so nakazani na "Informativnih analitičnih listih" na razpolago pri naših okencih.